10
17

10
1 E
11

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

Digitized by Google

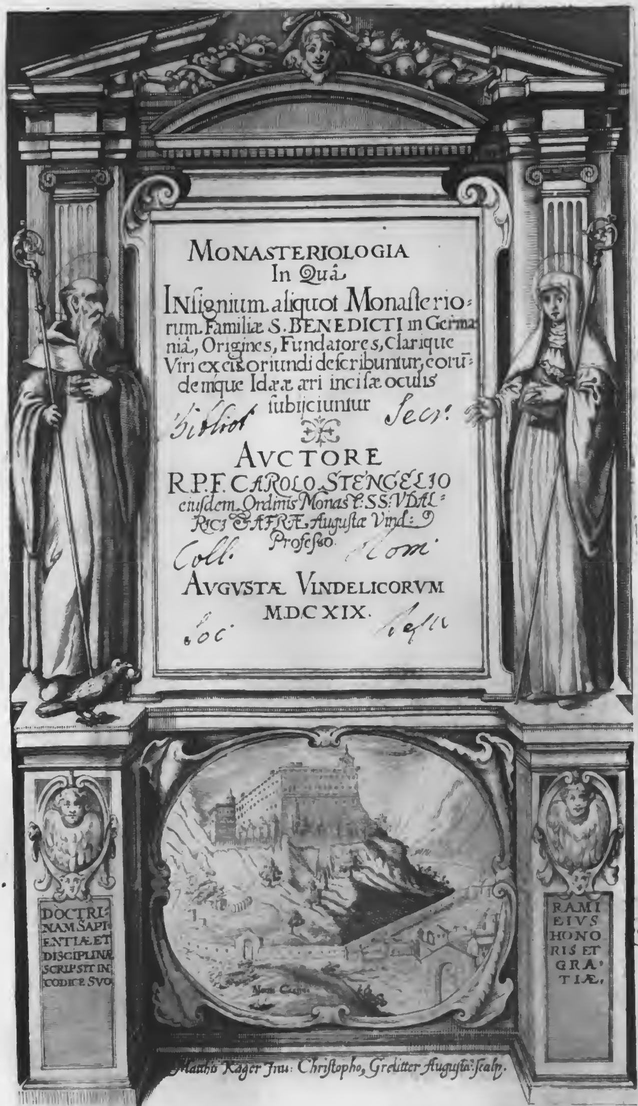
59

Montealto perenn. felicitatem.
D. Const.mus Abbas Caietanus. 8

Digitized by Google

Digitized by Google

Ill.mo Sr̃o D. Card.li a Montealto perenn. felicitatem.
D. Const.nus Abbas Caietanus.

Digitized by Google

PERILLVSTRI DOMINO AC REVERENDISSIMO PATRI DOMNO CONSTANTINO ABBATI CAIETANO, SEDIQVE APOSTOLICÆ A SACRIS LITERARVM MONIMENTIS, DOMINO SVO OBSERVANDISSIMO.

F. CAROLVS STENGELIVS S. P. D.

QVI noui orbis inſpiciendi deſiderio flagrant, Perilluſtris ac Reuerendiſſime Domine, ſed vel inualetudinis, vel ætatis, vel negotiorum, vel alterius impedimenti catenis huic noſtro orbi tamquam Prometheo ſaxo alligantur, ij terras, nationesq́; quas veras, ſpaciorum interuallis excluſi intueri non poſſunt, in tabellis deſcriptas de pictasq́; contemplantur: vt vel oculis peregrinentur, qui pedibus nequeunt.

Idem vt Tua Reuerendiſſima P. facere poſſit, en ex noſtro hoc agro, in Romanum ſolum Monaſteria aliquot tranſmittimus: & quia vera portari illuc non poſſunt, imagines verorum in chartis ædificauimus. Quæ vel vnica cauſſa ſatis momenti haberet, ad hoc opuſculum Ampliſſimo Tuo Nomini inſcribendum. Quis enim non fateatur, omninò oculos Tuos hoc ſpectaculo dignos, & hoc ſpectaculum Tibi gratum fore? Ordinis noſtri inſigne es decus, gaudes ergò quæ Ordinis noſtri ſunt videre.

Sed non tam Tu deſideras noſtra videre, quam noſtra Teipſum. Tanta Tui apud nos nominis fama eſt, vt omnia Monaſteria te coram cupiant habere. Quod quia in Germaniâ facere non poſſunt, en Romam vſq; excurrunt, vt os Tuum aſpiciendo ſeſe exſaturent.

Vt verò longiùs ne abeam (poſſem enim hîc commemorare laudes illuſtriſſimæ Familiæ Tuæ Caietanæ, ex quâ trecentis continuis annis Vrbis Præfecti extitêre, ex Iulijs Cæſaribus genus ſuum trahentes; poſſem recenſere maternum genus, ex Sueuiæ Ducibus profectum, qui & ipſi ex Romanis, vt aiunt, Claudijs Impp. Augg. proceſſêre: ſed alterius id operis & operæ eſſe video) huc me traxit ſingularis Tua in me humanitas, ac beneuolentia, pluſquam credi poſſit propenſa. Et verò paucis ab hinc annis, incognitum licet me complexus es, ac in me amorem literarum, hortatorq́; mihi fuiſti, vt illo, quo cæperam pede, animosè pergerem, multis rebus ſitu & vetuſtate obſcuris lucem afferrem.

Hortator fuiſti? experiar poſthac Te conatuum meorum laudatorem, ac opellæ huius, quam Perilluſtri ac Reuerendiſſimæ P.T. rurſum dico ac ſacro, eximium Patronum. Vtinam virtutis Tuæ tam perpetuum, quam mei affectus cultuſq́; ſincerum monumentum. Vtar ergò verbis magni cuiuſdam viri:

Quid iam porrò ego debeo? qui amorem
Tam largum mihi candidumq́; defers:
Certè debeo, quod nec ulla lingua,
Quod nec concipere ipſa mens potiſsit.
Ergò me Tibi ſiſto mancipandum:

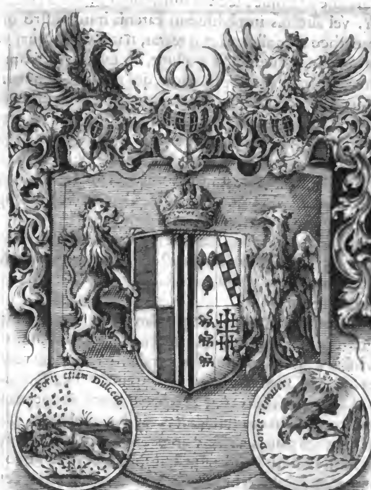
Et ha-

Et habe tibi, quicquid eſt, eritq́;
Frater CAROLVS, *hoc ab æuo in æuum.*

Sit igitur libellus hic meus gratæ voluntatis meæ interpres, quem vt benignè accipias, eiusq; lectioni horas pauculas, quas grauiſſimorum procuratio negotiorum vacuas Tibi relinquet, impertiri velis, id Te, quæ Tua eſt erga omnes Monaſtici Ordinis viros humanitas, & erga me propriè beneuolentia, ambitioſiùs rogari nolleſcio; & quoniam Benedictinæ noſtræ Familiæ ornamenta quædam eodem libello continentur, Tibi eiuſdem Ordinis acerrimo Vindici, Tutori ac Protectori, eum non minimæ inter legendum voluptati futurum confido.

Qui, qualiscunq; ſit, peto ab Amplitud. Tua, vt eum ex animo potiùs offerentis æſtimarè, & STENGELIVM tuum præſtantiæ Tuæ admiratorem magnum, laudatorem mediocrem eadem de cætero, quâ ad hanc diem propenſione & amicitiâ dignari velis.

DEVS Opt. Max. Te Ord. noſtri, totius deniq; Eccleſiæ bono multos annos ſoſpitet & incolumem tueatur, omniq; bonorum genere magis ac magis augeat. Ita corde & animo voueo.

Digitized by Google

Ioſephi Caſtalionij, I. V. D.

DE CAIETANA FAMILIA EIVSQVE INſignijs Gentilitijs Carmen.

PERILLVSTRI DOMINO AC REVERENDISS. PATRI DOMNO CONSTANTINO ABBATI CAIETANO, SEDIQ. Apoſtolicæ à ſacris litterarum monumentis dicatum.

NOBILIS Heroûm ſeries generoſa propago,
Cui nomen Caieta dedit felicior hortis
Heſperidum; placido quamuis hæc aurea cælo
Poma ferat; quamuis iucundos ſemper odores
Afflet, & æternum nitida ver educet umbra;
Re magis inſignis nulla, quàm ſtemmate tanta
Gentis, ab Aeneadûm, cui ſanguine fluxit origo:
Et cui maternos Gens Claudia miſcet honores,
Northmanna, Sueuaq; Domus: Argenteus inde
Inſigne Aeneadûm magna Leo robora Gentis
Indicat, auratas Aquila & ſimmul explicat alas
Sanguinea in medio parma: Dat Martia ſcutum
Roma, quod in partes diuiſum quatuor, ornat
Purpura, & argentum; gaudent ſic fortia pulchris.
Barcinon his addit rubros, duo munera, palos
Defixos, Comitum queis aurea parma refulget.
Tanta hæc Heroes magna virtute pararunt
Præmia, utramque ſimul complexi laudibus Vrbem.
Aureus inſequitur, quem dat Gens Claudia, conus
In rubro ternus; Genus alto à ſanguine Clauſi.
Illinc nempe ſuos agnouit Sueuia Reges,
Treſq; nigros auri circundat luce Leones,
Imperium illuſtrans: nihil eſt generoſius illis.
Quid memorem, ut ſacras olim conſcenderit Arces
Mons ô Vaticane, tuas; Orbiſq; ſaluti
Fulſerit Auguſto ſanctarum munere legum?
O quot adoptauit ſibi Romula Purpura flores
Ex hac ſtirpe? micant æuo quot ſydera noſtro.
His quoq; ſub Ducibus iam ſæcula quinque peregit
Caieta: auſpicijs horum terraq; mariq;
Felix Campanas inter caput extulit Vrbes:
Illuſtres etiam Præfectos edidit Vrbi
Reginæ: Comiteſq; tibi Campania claros,
Fundorumq; Duces: Comites memorantur Aquini:
Hi[illegible] & Ceccani, & quos tu quoq; Signia iactas,
Et quos præterea Surrentum, aut Anxuris arces
Agnouere Duces; & quos Campania nouit
Traiecti Comites, Minturnarumq; referre
Muſis grata mora eſt; vel Priuernatibus olim
Impoſitos; vel quos etiam Lauinia magni
Aeneæ fabricata manu ſibi iure paterni
Sanguinis aſſeruit.
Inde autem Piſas cum magno venit Othone:
A quibus hæc multos Reſpublica geſta per annos

Hinc

Digitized by Google

10
9-F
17

10
1 E
11

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

Digitized by Google

Digitized by Google

22. L. 12.

Digitized by Google

MONASTERIOLOGIA
In Quâ
Inſignium aliquot Monaſteriorum Familiæ S. BENEDICTI in Germaniâ, Origines, Fundatores, Clarique Viri ex eis oriundi deſcribuntur, eorũdemque Ideæ æri inciſæ oculis ſubijciuntur

Bibliot. Secr.

AVCTORE
R.P.F. CAROLO STENGELIO
eiuſdem Ordinis Monast. SS. VDALRICI & AFRÆ Auguſtæ Vind. Profeſſo.

Coll. Romi

AVGVSTÆ VINDELICORVM
M.D.C.XIX.

Soc. Jesu

Ill.mo Domino suo D. Card.li a Montealto perenn. felicitatem.
D. Const.nus Abbas Caietanus. 8

Digitized by Google

PERILLVSTRI DOMINO AC REVERENDISSIMO PATRI DOMNO CONSTANTINO ABBATI CAIETANO, SEDIQVE APOSTOLICÆ A SACRIS LITERARVM MONIMENTIS, DOMINO SVO OBSERVANDISSIMO.

F. CAROLVS STENGELIVS S. P. D.

QVI noui orbis inſpiciendi deſiderio flagrant, Perilluſtris ac Reuerendiſſime Domine, ſed vel inualetudinis, vel ætatis, vel negotiorum, vel alterius impedimenti catenis huic noſtro orbi tamquam Prometheo ſaxo alligantur, ij terras, nationesq́; quas veras, ſpaciorum interuallis excluſi intueri non poſſunt, in tabellis deſcriptas depictasq́; contemplantur: vt vel oculis peregrinentur, qui pedibus nequeunt.

Idem vt Tua Reuerendiſſima P. facere poſſit, en ex noſtro hoc agro, in Romanum ſolum Monaſteria aliquot tranſmittimus: & quia vera portari illuc non poſſunt, imagines verorum in chartis ædificauimus. Quæ vel vnica cauſſa ſatis momenti haberet, ad hoc opuſculum Ampliſſimo Tuo Nomini inſcribendum. Quis enim non fateatur, omninò oculos Tuos hoc ſpectaculo dignos, & hoc ſpectaculum Tibi gratum fore? Ordinis noſtri inſigne es decus, gaudes ergò quæ Ordinis noſtri ſunt videre.

Sed non tam Tu deſideras noſtra videre, quam noſtra Teipſum. Tanta Tui apud nos nominis fama eſt, vt omnia Monaſteria te coram cupiant habere. Quod quia in Germaniâ facere non poſſunt, en Romam vſq; excurrunt, vt os Tuum aſpiciendo ſeſe exſaturent.

Vt verò longiùs ne abeam (poſſem enim hîc commemorare laudes illuſtriſſimæ Familiæ Tuæ Caietanæ, ex quâ trecentis continuis annis Vrbis Præfecti extitêre, ex Iulijs Cæſaribus genus ſuum trahentes; poſſem recenſere maternum genus, ex Sueuiæ Ducibus profectum, qui & ipſi ex Romanis, vt aiunt, Claudijs Impp. Augg. proceſſêre: ſed alterius id operis & operæ eſſe video) huc me traxit ſingularis Tua in me humanitas, ac beneuolentia, pluſquam credi poſſit propenſa. Et verò paucis ab hinc annis, incognitum licet me complexus es, ac in me amorem literarum, hortatorq́; mihi fuiſti, vt illo, quo cæperam pede, animosè pergerem, multis rebus ſitu & vetuſtate obſcuris lucem afferrem.

Hortator fuiſti? experiar poſthac Te conatuum meorum laudatorem, ac opellæ huius, quam Perilluſtri ac Reuerendiſſimæ P. T. rurſum dico ac ſacro, eximium Patronum. Vtinam virtutis Tuæ tam perpetuum, quam mei affectus cultusq́; ſincerum monumentum. Vtar ergò verbis magni cuiuſdam viri:

Quid iam porrò ego debeo? qui amorem
Tam largum mihi candidumq́; defers:
Certè debeo, quod nec ulla lingua,
Quod nec concipere ipſa mens potiſſit.
Ergò me Tibi ſiſto mancipandum:

Et ha-

Digitized by Google

Et habe tibi, quicquid eſt, eritq;
Frater CAROLVS, *hoc ab æuo in æuum.*

Sit igitur libellus hic meus gratæ voluntatis meæ interpres, quem vt benignè accipias, eiusq; lectioni horas pauculas, quas grauiſſimorum procuratio negotiorum vacuas Tibi relinquet, impertiri velis, id Te, quæ Tua eſt erga omnes Monaſtici Ordinis viros humanitas, & erga me propriè beneuolentia, ambitioſiùs rogari nolleſcio; & quoniam Benedictinæ noſtræ Familiæ ornamenta quædam eodem libello continentur, Tibi eiuſdem Ordinis acerrimo Vindici, Tutori ac Protectori, eum non minimæ inter legendum voluptati futurum confido.

Qui, qualiſcunq; ſit, peto ab Amplitud. Tua, vt eum ex animo potiùs offerentis æſtimarè, & STENGELIVM tuum præſtantiæ Tuæ admiratorem magnum, laudatorem mediocrem eadem de cætero, quâ ad hanc diem propenſione & amicitiâ dignari velis.

DEVS Opt. Max. Te Ord. noſtri, totius deniq; Eccleſiæ bono multos annos ſoſpitet & incolumem tueatur, omniq; bonorum genere magis ac magis augeat. Ita corde & animo voueo.

Digitized by Google

Ioſephi Caſtalionij, I. V. D.

DE CAIETANA FAMILIA EIVSQVE INſignijs Gentilitijs Carmen.

PERILLVSTRI DOMINO AC REVERENDISS. PATRI DOMNO CONSTANTINO ABBATI CAIETANO, SEDIQ. Apoſtolicæ à ſacris litterarum monumentis dicatum.

NOBILIS Heroûm ſeries generoſa propago,
Cui nomen Caieta dedit felicior hortis
Heſperidum; placido quamuis hæc aurea cælo
Poma ferat; quamuis iucundos ſemper odores
Afflet, & æternum nitida ver educet umbra;
Re magis inſignis nulla, quàm ſtemmate tanta
Gentis, ab Aeneadûm, cui ſanguine fluxit origo:
Et cui maternos Gens Claudia miſcet honores,
Northmannæ, Sueuaq; Domus: Argenteus inde
Inſigne Aeneadûm magnæ Leo robora Gentis
Indicat, auratas Aquila & ſimmul explicat alas
Sanguineæ in medio parmæ: Dat Martia ſcutum
Roma, quod in partes diuiſum quatuor, ornat
Purpura, & argentum; gaudent ſic fortia pulchris.
Barcinon his addit rubros, duo munera, palos
Defixos, Comitum queis aurea parma refulget.
Tanta hæc Heroes magna virtute pararunt
Præmia, utramque ſimul complexi laudibus Vrbem.
Aureus inſequitur, quem dat Gens Claudia, conus
In rubro ternus; Genus alto à ſanguine Clauſi.
Illinc nempe ſuos agnouit Sueuia Reges,
Tresq; nigros auri circundat luce Leones,
Imperium illuſtrans; nihil eſt generoſius illis.
Quid memorem, ut ſacras olim conſcenderit Arces
Mons ô Vaticane, tuas; Orbisq́; ſaluti
Fulſerit Auguſto ſanctarum munere legum?
O quot adoptauit ſibi Romula Purpura flores
Ex hac ſtirpe? micant æuo quot ſydera noſtro.
His quoq; ſub Ducibus iam ſæcula quinque peregit
Caieta: auſpicijs horum terraq́; mariq́;
Felix Campanas inter caput extulit Vrbes:
Illuſtres etiam Præfectos edidit Vrbi
Regina: Comitesq́; tibi Campania claros,
Fundorumq́; Duces: Comites memorantur Aquini:
Hi[illegible] & Ceccani, & quos tu quoq; Signia iactas,
Et quos præterea Surrentum, aut Anxuris arces
Agnouere Duces; & quos Campania nouit
Traiecti Comites, Minturnarumq́; referre
Muſis grata mora eſt; vel Priuernatibus olim
Impoſitos; vel quos etiam Lauinia magni
Aeneæ fabricata manu ſibi iure paterni
Sanguinis aſſeruit.
Inde autem Piſas cum magno venit Othone:
A quibus hæc multos Reſpublica geſta per annos

Hinc

Hinc orti Comites, & quos Pomæia Piſis
Non procul, Agnani & celebres Ethruria laudat
Et queis Sardois Oriſetum floruit oris
Et queis Marchionum dederat Verſil a nomen.
Hinc elata opibus magnis, acerrima bello,
Regna ſacerdotum curata eſt fortibus armis,
Romana Eccleſia, & ſolio fidiſſima Petri.
Vos ego præteream æterna notiſſima fama
Nomina, Ioannes, Hugo, Gerarde? Syrorum
Imbelles turmæ veſtris cecidere ſub armis
Cum ſacrum aſſeruit pietas armata ſepulchrum
Sanctaq; Idumeas retulit victoria palmas.
Regibus Hiſpanis etiam contra impia ſceptra
Et diri Mahometis opes famulata refulſit.
Hanc Ildefonſus iuſto cognomine magnus
Heſperiæ Auguſtus meritis pro talibus auctam
Diuitijs, memori celebrandam tradidit æuo.
Hinc ſexto Henrico felix Conſtantia gaudet,
Regis Rogerij ſoboles præclara, marito:
Et ſceptrum Siculis auget ditiſſima Regnis,
Et Solymorum alto cingit diademate frontem:
In quorum gremio fortis, qui creuit, alumnus.
Proximus à primo Fridericus iungere Natam
Vult, Conrade, tibi: quem Caietana ſuperba
Heroûm de ſtirpe Domus tulit inclyta Piſis.
His, Proceres, Caieta, tui Maioribus orti
Northmannam meruere ſuo coniungere Zonam
Inſigni, pulchrè campus quam cærulus ambit;
Et ſubdiuiſam rubro, argentoque colorat:
Auratasque Cruces Solymorum argenteus ornat
Campus: habet, Gotfrede, tui quas palma triumphi,
Nam Caietani diues Conſtantia neptis
Conradi, atque eadem Manfredi filia Regis,
Petro Aragoniæ Regi ſociata iugali
Fœdere; Sicaniæ tranſcripſit ditia Regna.
Huius at Alfonſus Quinctus mox, inclyta proles,
Sicaniæ qui Rex, Aragoniæq; ſuperbæ,
In ſiculas Petrum Caietanum euocat oras
Littore Piſano, magnis & honoribus auget:
A quo Marchionum Sortini ſtirps tua, Regum
Fulget in obſequio, famulata potentibus armis.
Ac Tibi Sicanij lux Auguſtiſſima Regni
Magne Philippe, regis Patrium qui Tertius Orbem:
(Cuius in obſequio ſtirps Caietana triumphat)
[redacted]
Quem veluti cælo lapſum veneratur ab alto
Fortis Iber, pretioſa Tagus, cui flumina verſat;
Gloria ſydereos viuenti ſacret honores;
Imperium ſine fine datum tibi Numine firmet
Rex Hominum, Diuûmq; Pater, Tutelaq; Regum.

Digitized by Google

LECTORI SPECTATORI.

QVANTA ſit Ordinis S. P. N. BENEDICTI dignitas & præſtantia, vel ex ſolo Monaſteriorum numero, quæ eius viuendi normam ſequebantur, perſpicuè intelligi poteſt. Nam, ut fide digni Auctores prodidêre, eadem numerum triginta ſeptem millium (absq; præpoſituris, & ſanctimonialium Monaſteriјs, quæ numerum quindecim millium excedebant.) attigiſſe feruntur. A principio quidem Heremitæ Chriſtiani nullâ certâ normâ, aut regulâ victitabant, quod quiſq; DEO auctori, & liberatori maximè gratum & delectabile rebatur, magiſq; procul ab omni mortalium contagio, ad id incumbebat. Itaq; aliј ſpeluncis ſeſe includere humanæ conuerſationis penitus expertes, aliј ſtatu erecto, & immobili, tamquam cœlo, non ſolo adfixi, ætatem habere, plures ſiluis denſiſſimis inter ferarum receptacula, vitam colere, omnes poſtremò innocentiâ, precibus, vigiliјs, abſtinentiâ, ieiuniјs Conditori ſuo perplacere, & ad perfectionem vitæ, diuersâ viâ niti.

Sed poſteaquam S. BASILIVS apud Orientem, in Occidente, S. B. N. BENEDICTVS diſperſos monachos in cœtus cogere, certiſq; legibus, veluti bene fundatâ Ciuitate, collectos inter ſe habere, inſtruere, firmare, cœperunt, incredibile dictu eſt quantus ad eam vitæ formulam utroque orbe factus ſit concurſus. Itaque breui Italia, mox Hiſpania, Gallia & Anglia, poſtremò & Germania, cæteræq; prouinciæ BENEDICTINORVM conuentibus, & collegiјs referta.

Atque ut alias regiones taceam, Germania noſtra non ſolùm innumera, verumetiam illuſtriſſima habuit Monaſteria. Ac ne putemus Abbates eorundem cum ſuis monachis, quod antiquitùs Germani ſolebant, in tuguriјs habitâſſe; paſſim videas in his terris ampliſſima excitata Monaſteria à Catholicis principibus, ut qui in illa ſe abdebant, honeſtè poſſent ali, & educari tàm ad pietatem, religionem, morumq; honeſtatem, quàm ad omnem diſciplinarum liberalium informationem. Porrò ex his prodierunt, non ſolùm ſanctitate vitæ clariſſimi, verumetiam excellentiſſimi in omni doctrinarum genere viri.

Tanta verò fuit adhuc utilitas illorum, ut magnificentiſſimæ urbium noſtratium ſint ædificatæ propè iſta. Vnde enim ciuitas Sangallenſis in Turgouia, niſi ex Monaſterio S. GALLI. Vnde Campidona, unde VVerdea Sueuica, unde aliæ complures, pagi, oppida, niſi ex Monaſteriјs; quibus conditis, ſtatim accurrerunt aliunde aliј, conſtructiſq; domiciliјs loca incolere cœperunt, & in dies quidem magis ac magis, donec in urbes, oppida, pagos excreſcerent. Occaſione cœnobiorum in Germanicis prouincijs oppida iſta fieri cœpta ſunt, inquit B. Rhenanus lib. 2. rerum Germanicarum.

Nec tantum à Monaſteriјs ortum ducebant, ſed & iјſdem plerumque ſubiјciebantur; tametſi non paucæ ex huiuſmodi urbibus, ubi diuitiјs & multitudine ciuium inualuerant; excuſſo ſubiectionis iugo, in libertatem ſe aſſeruerunt.

Adiunctæ olim iјſdem Monaſteriјs erant ſcholæ, in quibus & tenerior ætas ad ætatulæ huic conſentaneas literas informabatur; & maturior ad maturiores ac ſeueriores. Præerant ſcholæ doctiſſimi quique & probatiſſimi Monachi, hoc tamen diſcrimine, ſaltem aliquibus locis ut duplices eſſent ſcholæ; aliæ internæ, Religioſis erudiendis dicatæ; aliæ externæ in queis ſeculares, procerumq; & nobilium liberi inſtituebantur: quam ſcholarum diſtinctionem reperies apud Ekerhardum in B. Notkeri vitâ. De hoc eodem inſtituto præclarè ſcripſit Trithemius in Chronico Hirſaugienſi, & poſt multa hæc ſubiungit. Magna in eis feruebat deuotio: arſit in eorum mentibus regularis diſciplinæ zelus commendandus, qui eos nunquam ſinebat eſſe otioſos: ſaluo enim officio diuino, cui omnes deuotè inſiſtebant, de reliquo Monachi ſtudio vacabant ſcripturarum, quibus non ſolùm illuminabantur intellectu, ſed etiam compungebantur affectu. Nunc conſiliј mei rationem paucis exponam. Collegeram ante non paucos annos ordine Alphabetico, aliquot centena ſupra mille Ordinis noſtri Monaſteria, ſed dum editionem differo, eaq; augere, & origines ac progreſſus eorumdem penitius indagare laboro,

ecce

Digitized by Google

ecce prodeunt in lucem Origines Benedictinæ à R. D. Autherto Miræo edita. Noſtram itaq; collectionem ſupprimere, & tenebris ſempiternis obruere conſtitui: non defuerunt tamen Viri quidam reuerendi, non tam doctrinâ, quam dignitatibus Eccleſiaſticis præfulgidi, qui ut etiam fœtum illum meum publici iuris facerem, urgere non deſtiterunt. Cùm ergò viderem, virum alioqui doctiſſimum, Bruſchio, qui res Monaſticas non bonâ fide tractauit, nimis fideliter inhæſiſſe; bonis conſilijs cedendum, rurſumq; manum operi admouendam eſſe ſum ratus. Et quoniam priora conſilia nouis ac melioribus mutare conſilijs & promiſſa factis vincere in his, quæ publicis rationibus expediunt, mihi ſemper viſum ex intima laude liberalitatis, idcircò acuratiùs in hiſtorias inquirere animum induxi; ita tamen, ut non abſonum fidei ducam, quin à nobis item, ut fert humana conditio, ſiue dormitantibus interdum, & peccata quæ μνημονικὰ ἁμαρτήματα vocantur peccantibus, ſiue hallucinantibus, quædam literis ſint prodita, quæ doctiorum, ſi qui fortè labores noſtros non contempſerint, ungue notari poſſint, cùm nemo facile queat omne offenſionis, aut prolapſionis, aut errationis periculum euitare. Perſapienter enim Quintilianus monet: Legentes non ſibi perſuadeant, omnia, quæ magni auctores dixerunt, eſſe perfecta. Nam & labuntur aliquando, & oneri cedunt. Hoc minutis auctoribus quanto debet eſſe ſolatio? Omnium memoriam habere, & in nullo penitùs peccare, diuinitatis eſt potius, quàm humanitatis, inquit Iuſtinianus Imperator. Non erubeſcimus igitur nos hominum ſimiles confiteri: id eſt, lapſos alicubi, & labi poſſe: & meminimus, unum eſſe Deum μόνον σοφὸν, qui decipi non poteſt.

Addidi tabellas æri inciſas, Monaſteriorum ideas utcunque referentes, æternæ memoriæ gratiâ. Nam veterum quoſdam imaginibus tacentium hiſtoriarum nomen tribuiſſe audio. Horatius æri primum ferè in perennando locum aſſignat (ſiquidem exegiſſe ſe canit monumentum ære perennius) ita æri inciſæ, & inde noſtrates in chartas expreſſæ quæcunque tandem effigies, non procul ab æternitate conciliandâ abeſſe dicantur.

Igitur ſi hîc lapſus tibi videor, ignoſce lector. Hallucinatum enim eſſe, aut etiam non ex amuſsìm vidiſſe, in rebus quas adimit fugitiua obliuio veniam habet. Appoſitè illud Varronis adſcribo: Non mediocres tenebræ in ſilua, vbi hæc captanda; neque eò quò peruenire volumus, ſemitæ tritæ; neque non in tramitibus quædam obiecta, quæ euntem poſſint retinere. Summa omnium eſt: ſi error irrepſit, aut labes, (irrepſiſſe vereri me facit operis difficultas) repeto, ignoſce. Si emendanda quædam, aut expungenda te iudice, mone, & me volens lubensq; impendam, ut iſta iterum certiora, ac politiora te impulſore diuulgentur.

Ordinem, non in Monaſteriorum dignitate, ſed ætate ſeruauimus, ut ſequitur.

SS. VDALRICI ET AFRÆ AVG. VIND. CCCIII. Ord. CIↃXII.
S. PETRI SALISBVRGI DCXVI.
S. MAGNI in Faucibus DCXLVI.
S. EMMERAMI Ratiſponæ DCXCVII.
MANSEE DCCXXXIX.
BENEDICTBEVRN DCCXL.
NIDERNALTAICH DCCXLI.
TEGERNSEE DCCXLVI.
THIERHAVPTEN DCCLXX.
CAMPIDONA DCCLXXIII.
METTEN DCCC.
EINSIDELN CMVI.
PETERSHAVSEN CMLXXX.
SEON DMXCIV.
S. CRVCIS VVerdææ MXXX.
LAMBACH MLVI.
SCHEVREN MLXXVII.
NÖRESHEIM MXCV.
ELCHINGEN MCXXVIII.
VRSIN MCLXXXII.
S. MONS ANDEX MCXX. MCDLV.
DECKINGEN. CIↃ C XXXVIII.

SERIE
MONASTERIORVM HEIC
CONLOCATA
NEMINI PRÆIVDICATVM
ESTO.

Digitized by Google

SS. VDALRICI ET AFRAE AVG. VIND.

MOnaſterij SS. VDALRICI & AFRÆ antiquiſſimam originem fuiſſe, ex vetuſtis literarum monimentis & ſacris Eccleſiæ Auguſtanæ traditionibus perſpicuè doceri poteſt. Nam cum anno Chriſti CCCIII. VII. Id. Aug. S. AFRA, ciuitatis Auguſtanæ patrona, à Gaio iudice ignis ſupplicio affecta fuiſſet, eam HILARIA mater memoriâ quã ſibi ſuisq; conſtruxerat, condidit, & ſuper *ſacri corporis reliquias ædiculam vilibus ex lignis*, vt tabulæ Eccleſiaſticæ loquuntur, excitauit, ibique cum ancillis ad ſepulchrum excubans, martyrij coronam itidem accepit. Porrò aream ſeu ſpatium eiuſdem baſilicæ, à primis fidei Chriſtianæ AVGVSTÆ plantatæ incunabulis, Chriſtianôrum ſepulchris fuiſſe dicatum, nemini debet eſſe dubium. Nam quod ſatis conſtat, ibi ſepulchri locum accepêre, AFRA, HILARIA, DIGNA, EVNOMIA, EVTROPIA. AFER, DIONYSIVS, QVIRIACVS, LARGIO, CRESCENTIANVS, EVTYCHIANVS, CHARITO, PHILADELPHVS, PETRVS, NIMMIA, IVLIANA, DIOMEDA, LEONIDE, AGAPE; addidêre quidam EMBLASIVM, EVRIAM, FAVSTAM. Item alij x. quorum nomina intercidêre. Condita ibi quoque plurimorum aliorum pro CHRISTO necatorum corpora. Ea deinceps area, diu Epiſcopis noſtris ſedes viuis, ſepulchrum mortuis fuit. In quâ eosdem ſynodos coegiſſe, myſteria diuiſiſſe, de rebus diuinis ſermonem feciſſe, ac omnia, quæ ad pietatis cultum pertinerent egiſſe, non eſt à vero alienum. Sacra verò ædicula, quam ſtatim ab AFRÆ morte inædificatam fuiſſe diximus, pro temporum varietate ſæpe diſiecta, ſæpe reſtituta, in baſilicæ deniq; amplitudinem, quam nunc oculis conſpicimus, excreuit, & vrbe pomærio prolato recepta eſt. Eadem Eccleſia plerarumque circa domorum ſola, quæ ſolarij penſionibus nunc obnoxia habet, lege CONSTANTINI adiudicata accepiſſe ſentiendum, cum AFRAM poſſeſſiones id loci habuiſſe famâ ſit proditum. Quinquies minimùm fuit exuſta. In Annalibus refertur AVGVSTAM Hunnicæ tempeſtatis vi grauiter concuſſam, fædè vaſtatam, ædiculam, quam cæmeterio poſt AFRÆ mortem additam diximus, inflammatam. Nam ATTILA, omnium poſt homines natos mortalium maximè

ferox

Digitized by Google

ferox & ſuperbus, obuia quæq; fulminis in morem protriuit atque diſiecit, annum circiter CDLI. Indubium eſt poſt acceptam cladem, à Chriſtianis, qui ſuperfuêre, ædem memoratam reſtitutam, Clericoſque adunatos fuiſſe, cùm ante B. GREGORII tempora homines ſacris initiatos eum locum inhabitâſſe, literis ſit conſignatum. Canonicos autem Regulares, Regulæ S. AVGVSTINI ſubditos fuiſſe, necdum conſtat, cum omnes eius ætatis Clerici, & Epiſcopi, cum ſuis Canonicis vitam communem & Apoſtolicam, nullius omninò rei proprietatem ſibi vſurpantes, ſint ſectati. Rebus Romanis, Gothicisq; in his locis labefactatis, Alemanisq; à Francis deuictis, eosdē quoq; noſter locus magnos benefactores eſt expertus. E quibus præcelluêre, DAGOBERTVS Magnus, PIPINVS & CAROLVS Magnus, FRANCIÆ Reges, qui eundem varijs donis auxerunt & locupletârunt. Sub ijsdem VVICTERPVS & SIMPERTVS Epiſcopi præcipuè locum hoſtili manu vaſtatum reſtaurârunt viui, mortui ſepulturam acceperunt. Ac præter eos TOSSO, NIGDIGARIVS, & ADELBERO Epiſcopi omnes Auguſtani, & ſanctitate clari. Benefecerunt ſacro loco alij quoque principes viri, præcipuè Duces Noricorum, inter quos TASSILO plurima contulit, quorum propter frequentes hoſtium incurſus, loco nihil permanſit. Omnium tamen clariſſima extant beneficia S. VDALRICI (à quo nunc ipſi loco nomen) qui eundem bis inſtaurauit. Primò anno CMXXIV. ordinationis ſuæ primo. Secundò poſt crudelem illam vaſtationem per Hungaros anno CMLV. factam; ibidem conditus anno CMLXXIII. in hodiernum vſq; diem innumeris claret miraculis.

Canonicis à Regulari tramite deſciſcentibus, ſuffecit BRVNO Epiſcopus Religioſos ord. S. BENEDICTI, anno circiter MXII. quibus REGINALDVM Abbatem præfecit. Hic ex S. VDALRICI gente Dilinganorum Dynaſtarum profectus, Kyburgenſis etiam ſtirpis ſurculus fuit. *Inter cætera pietatis opera*, vti Laurishamenſis Monaſterij annales produnt, *miſericordiæ compaſſionisq; viſceribus totus diffluebat: adeò, ut inter beatos pauperes regnum cælorum poſſidens, iuſtitia eius maneat in ſæculum ſæculi, & eleemoſynas eius enarret omnis eccleſia ſanctorum.* AVGVSTÆ non ampliùs triennium præfuit, inde EBERSPERGAM euocatus, vndecimq; annos in Boicâ verſatus, magnam ſibi virtutis & pietatis laudem collegit. Sed præcipuè benignitas eius in pauperes prædicatur. Eberſpergâ ad Laurishamenſe Cœnobium miſſus, eidemq; præfectus, non minori pietatis quàm religionis laude claruit. CHVNRADVS Salicus Imp. virtutis famâ permotus, anno MXXXIII. apud Nemetes ad Spirenſis eccleſiæ epiſcopatum curauit prouehi, cui per annos VII. inſigni cum laude præfuit, talemque pontificem egit, qualem decebat illum, qui ex longâ & religioſâ diſciplinâ ad infulam inuitus eſſet protractus. Poſito tandem ſpiritu, cælo receptus eſt A. C. MXXXIX. & in ſanctorum numero habitus. Candelabrum Spiræ in ſummâ æde penſile ex ære auro obductum, eximij operis, hodieq; ibidem ſpectandum, REGINBALDI munus eſt. Verſus inſcripti circum extremam orbitam XXIV. auratis quamquam litteris, ætatis plumbum non potuerunt tegere. Sub finem ferè, hi duo ad MARIAM virginem leguntur.

ISTVD NON MAGNVM DIGNANTER SVSCIPE MVNVS,
QVOD REGINBALDVS TIBI PRAESVL REDDO MISELLVS.

Cæterùm Monaſterio SS. VDALRICI & AFRÆ S. HENRICVS Imp. fundos ac prædia contulit, cuius coniunx S. CHVNEGVNDIS locum donis ampliſſimis auxit. An. MXXXI. EBERHARDVS Epiſcopus addidit pontem LYCI cum theloneo. Circa annum MXLIX. LEO IX. Pont. Max. AVG. in ſæpè memoratâ baſilicâ ad SS. memorias venerabundus DEO ſupplicans, audiuit voces Angelorum canentium: *Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis.*

Floruêre dicti Cœnobij Monachi magnâ certè virtute, doctrinâ, & conſtanti diſciplinâ ad poſtrema penè tempora. Quod petiti inde non modo in vicina Monaſteria Antiſtites, ſed frequentes etiam ciuitatum Epiſcopi demonſtrant, quorum tamen nomina, & res geſtas hoc loco referre, nec huius loci, nec inſtituti noſtri eſt. Hoc tamen addam; Primos ſtatim poſt REGINBALDVM Abbates, DEGONEM, GOTISGENVM, FRIDEBOLDVM, HENRICVM, THEODONEM, ADALBERONEM

NEM

Digitized by Google

NEM, non ſolùm verbo & exemplo ſuis egregiè præfuiſſe, ſed famâ vel vſq; ad ſidera notos, ideoq; ob tam præclaram nominis celebritatem, ad altiores dignitatum gradus promotos, hinc diſceſſiſſe, præter FRIDEBOLDVM, quem S. HENRICVS Imp. cui à confeſſionibus fuerat, tanto amore pariter & honore proſequebatur, *ut quotieſcunq, curiam Imp. adiret, ei cùm primatibus aſſurgeret, & nunquam priùs ipſi daret licentiam abeundi, quam aliquod clenodium pro munere acciperet à Rege.* (*Catal. Ab. mſ. Chron. Meiſt. l. 4. c. 13.*)

ADALBERONIS VII. Abbatis conſenſu, S. P. Q. A. locum (cum toties hoſtium incurſibus potuiſſet) vrbe Pomærio prolato recepit. Idem ALEXANDRI II. partes ſequutus, à ciuibus iniuriâ affectus, Romæ benignè à Pontifice auditus, in reditu obijt MLXV. Eccleſia verò noſtra ab EMBRICONE Epiſcopo inſtaurata, dedicata eſt ab eodem, aſſiſtentibus ſibi GVNSONE (quem Bruſchius GVNDECARDVM nominat) Eiſtettenſi, & ELLENHARDO Friſingenſi, Epiſcopis, præſente HENRICO IV. in vigiliâ Natiuitatis S. DEI GENITRICIS A. C. MLXXI. Eandem ob cauſam ob quam ADALBERO EGINO XIII. ab HERMANNO Epiſcopo exagitatus ſub PASHALI II. Piſis vitâ exceſſit, miraculis clarus MCXXII.

Sub HEZILONE Abbate CONRADVS de Lützelſtain Epiſcopus Aug. Monachum induit, in hoc Cœnobio MCLVI. Eidem poſtea anno MCLXVII. vitâ functo, ſucceſſit HARDOVICVS de Lierhaim Prior noſtri Cœnobij. Anno MCLXXXIII. XVI. K. Iul. Monaſterium cum Eccleſiâ igne conflagrauit. Exin nouum templum excitatum, & ſolemni Eccleſiæ ritu dicatum, ſacratumq; eſt, anno MCLXXXVII. VIII. Id. April. à CONRADO Archiepiſcopo Moguntino, aſſiſtentibus eidem VDALSCALCO Auguſtano, OTTONE Friſingenſi, HERMANNO Monaſterienſi, OTTONE Arelatenſi, BERCHTOLDO Tullenſi (*al. Treuerenſi*) Epiſcopis. Arca inſuper, quâ ſacra D. VDALRICI Lipſana continebantur, ipſiuſmet Imp. FRIDERICI (qui cum tribus filijs, multiſq; Imperij Principibus aderat) ac trium Epiſcoporum humeris, honoris cauſsâ elata fuit. Columnæ lapideæ ambitus factæ ſub ERCHINBALDO circa MCXC.

Tempore Abbatis CONRADI I. qui inijt anno MCCCXXXIV. magnum extitit incendium, quo periêre CCL. domus noſtræ parochiæ: ipſum Monaſterium inflammatum, Fratribus DEI ac S. AFRÆ opem implorantibus, & Reſponſ. *Martyr ſancta Dei* concinentibus, diuinitus igne ſopito conſeruatum eſt. Hinc poſteris temporibus ſolennis ſupplicatio per gyrum Monaſterij Dominicâ V. poſt Paſcha inſtituta fuit.

Leuauit idem Abbas de fonte baptiſmatis omnes liberos LVDOVICI IV. Bauari Imp. cui etiam à confeſſionibus fuit, & non pauca priuilegia & gratias ab eo conſequutus eſt.

Notatum eſt inter cetera, vt quoties locus benè reformatæ vitæ laude floreret, tum maximè ſigna ad SS. interceſſionem ibi ederentur. Habuit autem, vt multa ſunt indicio, primam reformationem ex Monaſterio Hirſaugienſi, quam nouam ſeu Cluniacenſem reformatam appellant. Deinde decreto Concilij Conſtantienſis, & BENEDICTI XII. Conſtit. ſubiectum fuit Capitulo prouinciæ Moguntinæ. Tertiò reformationem accepit à Mellicenſibus, quam etiam per MELCHIOREM Abbatem per plura Monaſteria propagauit, præſertim OTTENBVRAM, THIERHAVPTEN, FVLTENBACH, miſſis illuc religioſis, boniq; teſtimonij fratribus. Idem fecit de Monaſterijs Monialium KüBACH & HOLTZ, aſſumptis à ſe reformatis ſororibus ex ſuo Monaſterio S. NICOLAI extra muros vrbis AVG.

Tum etiam SS. corpora effoſſa, reliquiæ SS. inuentæ, & S. SIMPERTI diem feſtum celebrandi licentia eſt impetrata. Eius porrò ſacræ reliquiæ cùm aliàs tranſlatæ ſunt, tùm maximo apparatu, quem præter FRIDERICVM Epiſcopum & clerum Auguſtanum, MAXIMILIANVS Cæſar, CHRISTOPHORVS & VVOLFGANGVS Boiorum Duces coram honeſtauêre, Anno MCDXCII. IX. K. Maij, tertia Paſchæ feria.

Digitized by Google

Nouæ templi ſtructuræ ſub prædicto MELCHIORE MCDLXVI. initium factum, quæ tamen MCDLXXIV. ventorum vi diſiecta, ipſo SS. PETRI & PAVLI concidit, & XXXIII. vtriuſque ſexûs obruens vitâ priuauit. A fundamentis dein MCDLXXVII. nouum templum excitari cæptum, quod anno ſeculari M. D. in die S. MARGARETÆ, ſolenni Eccleſiæ ritu conſecratum eſt, & eodem lapis primus pro fundamento noui Chori maximâ pompâ poſitus, per MAXIMILIANVM I. Imp. & FRIDERICVM Comitem S. SEVERINI, Cardinalem S. THEODORI, talem inſcriptionem continens:

IESV CHRISO SACRVM.

MAXIMILIANVS. RO. CAESAR. AVGVSTVS.
AD. III. IDVS. IVLIAS. A. FVNDAMENTIS.
LAPIDEM. HVNC. PRIMVM. POSVIT. ANNO. M. D.

Trulla verò quâ Cæſar vtebatur hæc continebat.

PERPETVAE. SECVRITATI. ET D. VDALRICO. MAIORI.
ATQVE. PROPINQVO. SVO. EX. PROSAPIA. VETERE.
PRINCIPVM. FERRETENSIVM. D. MAXIMILIANVS.
ROM: CAESAR. COMES. DE. PHIRT. DEDICAVIT.
ANNO IVBILAEO M. D. AD. III. IDVS IVLIAS.

Tantæ ſolennitati præter Card. & Imp. interfuêre complures alij tam Eccleſiaſtici quam ſæculares Principes; præcipui numerantur BERCHTOLDVS Archiepiſcopus Moguntinus, & ERNESTVS Dux Saxoniæ Archiep. Magdeburgenſis. LAVRENTIVS Herbipolenſis, GABRIEL Eiſtettenſis, IOANNES Dalburbius VVormatienſis, MELCHIOR Brixinenſis, ſimiliter Tergeſtinenſis & Viennenſis Epiſcopi.

FRIDERICVS Dux Saxoniæ & IOACHIM Marchio Brandeburgenſis; Electores. GEORGIVS & ALBERTVS Bauariæ Duces. ALBERTVS & GEORGIVS Saxoniæ, GEORGIVS & Henricus Brunſvvicenſes, HENRICVS & MAGNVS Megalopolitani, & VVILHELMVS Iuliacenſis & Montium. FRIDERICVS & CASIMIRVS Brandeburgenſes Marchiones, cum Mantuano. Adhæc Legati Regum Franciæ, Hiſpaniæ, Poloniæ, Hungariæ & Apuliæ, ac Venetorum, reliquorum Principum & Epiſcoporum ac Imperialium Ciuitatnm (quæ per Legatos ſuos tum in Comitijs comparuerunt) nomina breuitatis causâ tranſeo. Abbates Campidonenſis, Cæſarienſis, Vinearum, Salemitanus, Soretanus, Melicenſis, S. Crucis VVerdeæ & SS. Vdalrici & Afræ CONRADVS Mörlin, innumeri prçterea Comites ac Barones.

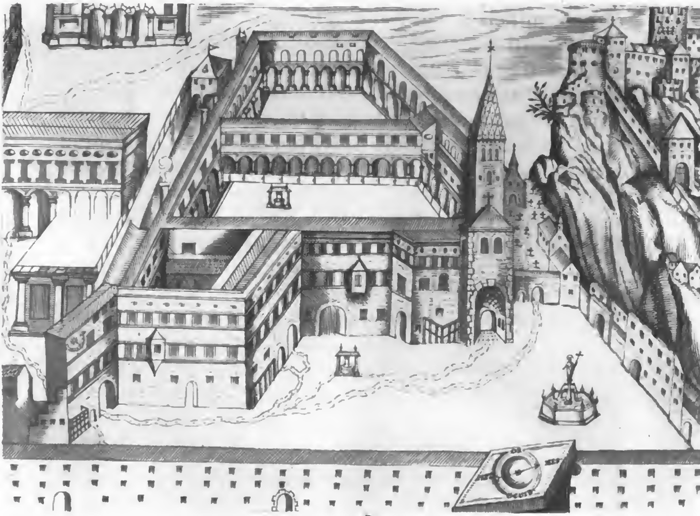
Illud templum noſtro primum tempore feliciter eſt abſolutum; nam turris ad culmen vſque perducta eſt A. C. MDXCIV. IACOBO Abbate: cetera patent ex inſcriptione quæ retro maius altare in Pario exciſa lapide extat.

D. O. M.

VIRGINI ΘΕΟΤΟΚΩΙ, RELIQVISQVE, CAELITIBVS
PARTIM, HIC, AD, CVLTVM, PVBLICVM, EXPOSITIS
PARTIM, IN, TERRAM, DEMISSIS, CONDITISQVE, ODEVM
PRINCEPS, TRIPLICESQVE, CHOROS, SACELLVM
SVPERIVS, INGENS, ARAS, QVATVOR, MAXIMAS
CVM NOVA, TOTIVS, PROPE, TEMPLI, SVBSTRVCTIONE
CERTE, INSTAVRATIONE, OMNIQVE, ORNATV
INTRA, PROXIMVM, DVODECENNIVM, MOLITI.
IOANNES, ABBAS, DVODEQVINQVAGESIMVS
GREGORIVS, PRIOR
TOTVSQVE, CONVENTVS
POSVERVNT
ANNO POST C. N. CIƆ. IƆC. XII.

Digitized by Google

S. PETRI SALISBVRGI.

S. PETRI Saliſburgi & vetuſtate, & dignitate nulli è Germaniæ Monaſterijs ſecundum, hac occaſione excitatum, in eam amplitudinem, quam nunc conſpicimus, euaſit.

RVPERTVS regio Francorum Scotorumq; Principum ſanguine editus, Vangionum (quos hodie VVormacenſes appellamus) primùm pontifex, à diſcolis auditoribus arreptus, ſeruilem in modum flagris cæſus, pontificatu deiectus, ex vrbe etiam eliminatus, à THEODONE III. Boiorum Principe benignè inuitatus, & ab eodem Reginoburgi cum inſigni procerum comitatu obuiam progreſſo, incredibili lætitiâ maximo applauſu exceptus, indicto ieiunio illum Chriſtianæ fidei myſterijs erudit, eruditum & ſatis iam confirmatum, abdicato impio peſſimorum dæmonum cultu, ſalutari baptiſmate abluit. Principis exemplum pleriq; optimates ſequuti, & populi magna vis, nobilium ignobiliumq; certatim Chriſto nomina dedêre. RVPERTVS inde Principis hortatu ſecundo Danubio deuectus, multam præterea pietatis ſementem fecit, Euangelio omnibus qui ſecus ripam colerent libero ſermone annunciato, ad inferiorem vſque Pannoniam, ibi exſcendens iter retro pedibus tenuit.

Tùm THEODO inſtitit RVPERTO, ſedem ſacrorum legeret

gerec

geret firmaretque, ex quâ ipſe & ſucceſſores Epiſcopi, ſubiectam prouinciam ſalubribus præceptis informatam regerent. Placuit Iuuauia, ſplendida olim Romani nominis colonia, tum afflicta ſuperiorum temporum barbaricis motibus & vaſtitate, in ruinis & ſolitudine cubãs, vrbis verius cadauer. Magno ſtudio, & alacritate inſtauratam, mutato veteri vocabulo Salisburgum dixêre à præfluente Salsâ. Templũ Deo & Apoſtolorum principi PETRO cum Cœnobio poſitum. RVPERTVS dicauit, ſacerdotibus ſacerdotumque miniſtris, & omnibus ſubinde rebus quæ ad diuinum cultum Chriſtiano ritu peragendum opportunæ, Ducis liberalitate fretus, ampliter inſtruens. Neque defuit Theodo conceptæ ſpei, largis ſubminiſtratis vectigalibus; Salisburgum enim pontifici conceſſit, prædia, villas, lacus, amnes, piſcationes, ſiluas, & venationes adiecit. Adhæc vineas ad Danubium prope Reginoburgum aliquot; Salinis, fornaces excoquendo ſali viginti, & decuma omninò vectigalium, quæ fiſcus id loci cogeret.

RVPERTI ſanctiſſima facta complures literis conſignârunt, vbi ea copiosè cognoſci poſſunt.

Idem ERENDRVDEM neptem, quæ perperam quibuſdam ſoror credita, numeroſo ſacrarum Virginum collegio præficit, ædificato à REGINODRVDE THEODONVS vxore ad vrbem monaſterio, & anno poſt C. N. CD. XXIII. & magnæ DEI Matri Virginiq; conſecrato, Nonnarum montem etiam nunc appellant, in quo liberaliter ornando THEODIBERTVS patris pietatem adæquauit.

RVPERTVS ſupernè monitus mortalium laborum finem, æternitatis proemium propè eſſe, diſcipulis vocatis oſtendit, quem ex ſacerdotum numero ſibi ſucceſſorem ſubſtituit cupiat, VITALEM videlicet, notæ ſanctitatis, & apud omnes ordines gratioſum hominem, S. PETRI Cœnobij Abbatem. Ingraueſcente per quadraginta ieiuniorum dies morbo, feſtâ Chriſti reſurgentis luce, quę in VI. Kal. April. incidit, ſeſe vt potuit colligens, obitâ re diuinâ, ſacrorumq; myſteriorum percepto viatico, multum de virtute hortatus diſcipulos, leniſſimo ſermone paterno prorſus affectu, inter complorantium manus exſpirauit, Anno Chriſti, vt coniectant hiſtorici certiores DCXXVIII. Auditę canentium voces, angelorum creditę, & viſi obuerſari inter iuſta funebria candidati hominum ſpecie, quos quod eo officio functi diſparuêre, angelos fuiſſe nemo dubitauit. RVPERTVS cœlo receptus, Boicę Apoſtolus & tutela habitus.

Poſt RVPERTVM & VITALEM, deinceps ANSOLOGVS, SAVOLVS, EZIVS, FLOBARGISVS Salisburgenſibus præfuerunt, Abbates omnes huius monaſterij S. PETRI Apoſtoli, quod RVPERTVS in eâ vrbe inſtituit.

Permanſit Pontificia cathedra ad D. PETRI monaſterium vſq; ad S. VIRGILIVM

CILIVM

GILIVM Epiſcopum, qui ingentis, & poſteris quoq; admirabilis molis baſilicam, plurium annorum opere ex ædificauit, & Epiſcopalem cathedram ibi collocans, & primo Boiorum diuinæ legis præconi & magiſtro S. RVPERTO nuncupans, ſacras illius ſimul & CVNIBALDI & GISILARII Comitum corporum reliquias religioſè tranſtulit, vt loco nimirum reuerentia accederet, tùm ſibi ſucceſſoribusq; Epiſcopis tanquam ſpeculum, quod ante oculos ſitum ſemper inſpicerent, proponeretur.

Idem VIRGILIVS Epiſcopus inæſtimabilis ſanctitatis & meriti, id enim à vitæ ſcriptore tributum elogium, poſteritas conſentiens approbauit, leni morbo v. Kal. Decembr. deceſſit A. C. DCCLXXXIV. Multa & mirifica, eaq; ſalutaria pleriſq; ſigna, ad mortui cadauer ſunt edita, verum nullum vni beneficio anteferendum, & quod Carantanis Chriſtianæ fidei myſterijs erudiendis viuus præſtitit. GREGORIVS IX. P. M. diuorum numero poſt aliquot ſæcula publicè aſcripſit, A. D. CIↃ. CC. XXXII. Salisburgenſibus iuxta RVPERTVM, patronus & tutela colitur.

Eidem ſubrogatus eſt BERTRICVS, Abbas S. PETRI, qui vix toto anno ſuperſtes, ſedem morte vacuam ARNONI tradidit; cujus primùm operâ & illuſtri apud CAROLVM LEONEMQVE Pontificem gratiâ, Archiepiſcopatus dignitas in eam commigrauit. Extat Diploma LEONIS III. A. C. DCCXCVIII. datum.

ARNONI in Archiepiſcopatu ſucceſſit AMMICONIVS itidem Abbas S. PETRI.

A. C. CIↃ. LXXIV GEBHARDVS Salisburgenſis Archiepiſcopatus, in honorem S. DEI Genitricis MARIÆ & S. BLASII Martyris & Epiſcopi, Monaſterium in valle Admontenſi conſtruxit, & eodem anno III. Kal. Octobr. dedicauit. In quo Monaſterio duodecim Monachos ſacerdotes ad ſeruiendum DEO ordinauit: ad quorum ſtipendia, & veſtes, nec non hoſpitum & pauperum ſuſtentationes prædia tradidit.

Huic verò Cœnobio, conſenſu venerabilis D. REGINHARDI Abbatis Monaſterij S. PETRI, primum Abbatem præfecit D. ARNOLDVM, Monachum huius noſtri S. PETRI Cœnobij.

Poſt REGINHARDVM præfuit IREMBERTVS, ſed pertinaci morbo afflictus non erat oneri ferendo, eoq; ſe vltrò magiſtratu ſacro abdicauit, ſuumq; munus THIEMONI ex Altachenſi ſede iam famâ celebri per GEBHARDVM pontificem Salisburgenſem euocato commiſit. Quod THIEMO ſuſceptum cum ingenti curâ, nec minori prudentiâ & laude adminiſtrauit. Sed cùm atrox in Eccleſiâ diſſidiorum orta tempeſtas orbem concuteret vniuerſum, orbis capitibus Pontifice & Cæſare inter ſe diſſentientibus, fulmen hoc etiam Salisburgenſem prouinciam afflauit, cùm GEBHARDVS religioſiſſimus antiſtes contra HENRICVM diris execrationibus deuotum, & ab Eccleſiæ ſocietate proſcriptum, pro GREGORIO VII. P. M. ſtaret, eoq; nomine & ipſe gradu per Cæſarem dimotus eſſet, occupatâ à BERTHOLDO GEBHARDI Cathedra, ne THIEMO ſanctiores partes ſecutus, contra Rom. pontificem cogeretur ſentire, inde in Sueuiam profugit, ædesq; illic ſacras Schaffhuſianam & Hirſaugienſem luſtrauit, quòd id æui illa duo Cœnobia maximè fama virtutis & optimis inſtitutis florerent, hæſitq; totum triennium in poſtremo; vbi perinde ſe geſſit atq; vnus aliquis de grege, ad omnia religioſæ diſciplinæ officia demiſſus. Tum deinde ratus mitiora tempora ſecutura, ſimul ad ſuos redijt, à BERTHOLDO nunc promiſſis inuitatus, nunc minis impulſus, vt in eius & Cæſaris partes concederet, cùm nullum periculorum exitum domi reperiret, iterùm profugus in Admontanum cœnobium ſeceſſit. Intereà GEBHARDVS cum illuſtri ſanctitatis, fidei & conſtantiæ laude ad Superûm ſocietatem euocatus, ſedem à Schiſmatico per vim occupatam, THIEMONI eorum conſilio, qui ſanam Pontificis rationem & auctoritatem ſequebantur, &

BERTHOL-

Digitized by Google

BERTHOLDVM lupum non cuſtodem gregis arbitrabantur reliquit. Quas verò perturbationes, aduerſariorum perſequutiones, vincula & ærumnas toto adminiſtrationis ſuæ tempore pertulerit, non eſt noſtri inſtituti pluribus hoc loco proſequi;

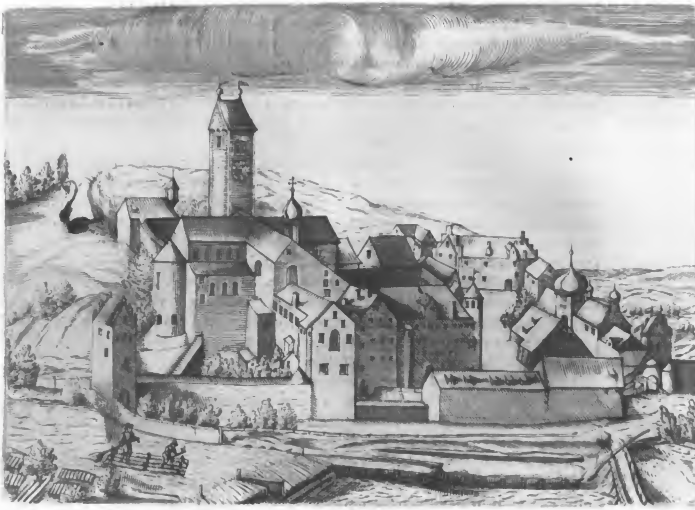
Cæterùm THIEMO ſub finem vitæ conſilium cæpit Hieroſolyma petendi. Eapropter in orientem tranſgreſſus, in Galilæam, haud procùl vrbe, cui olim Corozaim ex aduerſo Capharnai interlabente Iordane ſita tranſmiſit, vbi à paganis Turcis & Saracenis circumuentus, ac pedicis indutus, cum ſimulacrum Mahumetis truncum (nam ſtatuariâ pingendi fingendiúe diſciplinâ pollebat) integrare iuberetur, illud membratim comminuit. Hinc iuſſu irati principis veſtibus ſpoliatus, iumentoque impoſitus, ſcutica toxicata per viam cœſus, vbi in campum certaminis peruenit, circumfuſus carnificibus & barbaris articulatim, per digitos, manus, pedes, brachia, (velut Iacobus ille apud Perſas) inciditur, ac demum omnibus membris detruncatis, ad modum S. ERASMI, recluſo ventre inteſtini caput bacillo implexum euoluitur, quoad per flexuoſos orbes exhauſtis ilibus ipſa ſedes vitæ cor auulſum ſequeretur, cum quo ſimul extremus pontificis ſpiritus eſt extractus, qui inter horrenda crudelitatis exempla aſſiduè Numen veneratus in Dauidis hymno animam in Dei ſinum ac manus effudit, quam cœlitum ſymphonia cum Epinicio in templa cœleſtia deduxit, vbi in omnes omnium temporum æternitates beata triumphabit. Vixit anno Chriſti CIↃ. CI. IV. Kal. Octobr. pridie S. MICHAELIS.

A. C. CIↃ. CLXVII. HENRICVS Abbas S. PETRI Gurczenſis Epiſcopus creatur.

Habuit ampliſſimum hoc Cœnobium continuatâ ſerie Abbates religione & auctoritate præſtantes, vſq; ad noſtra hæc tempora, quibus eidem ſumma cum laude præeſt, A. R. D. IOACHIMVS ex celebri VVeſſoſontano ſuperioris Bauariæ Monaſterio (quod ante octingentos & octoginta circiter annos fundatum, non ſine miraculo, ſcalæ apparentis, & angelorum in ea aſcendentium, & deſcendentium, & Apoſtolorum Principis ſcalæ innitentis, adhuc ſupereſt) euocatus, qui præter prouidam Abbatiæ ſuæ adminiſtrationem, auſpicijs, iuſſu & impenſis Reuerendiſſimi & Illuſtriſſimi Principis ac Domini D. MARCI SITTICI Archiepiſcopi eiuſdem Metropolitanæ Eccleſiæ, reuocauit antiquiſſimum illud Scholarum Monaſticarum inſtitutum, quibus olim doctiſſimi quique & probatiſſimi Monachi præficiebantur; quæq; non ſolùm Religioſis erudiendis dicatæ erant, verum etiam in eis ſeculares, procerumq; & nobilium liberi inſtituebantur, de quibus præclarè Trithemius in Chronico Hirſaugienſi. Sed de huius Saliſburgenſis ſtudij pro PP. Ord. S. BENEDICTI erecti fundatione, progreſſu & inſtituto fortè alibi plura commodius tradentur ab alijs: nos hæc, præter inſtitutum noſtrum, hîc tantum paucis inſinuare volumus.

Digitized by Google

S. MAGNI FAVCENSE.

S. MAGNI totius latè patentis Auguſtanæ diæceſeos antiquiſſimum Monaſterium ſitum Abuſiaci in alpium faucibus, quas Iulias dictas volunt, vario euentu. Porrò alpes Iuliæ, à Iulio nomen ſortitæ, triplices ſunt. Vnæ apud Taurinos: Alteræ in Rætiâ: Tertiæ apud Venetos. De Ræticis nobis hîc ſermo; quæ à Septimo vſq; ad Braulium montem latè patent, & in quibus Oenus fluuius oritur, extenduntur autem vſque ad fontem Lyci fluminis, vbi olim iuſſu & imperio S. NARCISSI Gerundenſis in Tarraconenſi Hiſpaniâ Epiſcopi, & Vindelicorum Apoſtoli longè clariſſimi, miniſterio dæmonis draconem immani, vaſtâq; magnitudine, ac inuſitatâ corporis mole præditum, qui maximam circumquaq; vaſtitatem faceret, vtpote quòd aërem circumfuſum adeò venenaret, vt vel halitu ipſo peſtifero multos exanimaret, aut venenum morſu letifero inſpiraret, occiſum eccleſiaſtica referunt monimenta. Inde autem à Iulio Cæſare loco nomen inditum fama eſt, quòd idem ab vnâ rupe ad alteram Lycum equo tranſilierit, vel thermis ibidem vſus fuerit, Iulenbachenſibus poſt dictis. Extant adhuc eædem thermæ non procul ab oppido, & Monaſterij S. MAGNI ditionis ſunt; ſalubres admodùm, quòd varias corporum malè affectorum infirmitates tollant, nam peſtiferos humores exſiccant, natiuum calorem reducunt, vireſque debilitatas reſtaurant, vtpote, quæ multùm ſalis, aluminis, & gypſi, nonnihil etiam ſulphuris & alabaſtri contineant.

Fauces verò locum dictum volunt, quia Lycus fluuius ibidem intra dictas rupes, anguſto loco quaſi per fauces tranſeat. *Fueſſen* verò à pedibus humanis, quibus oppidi inſignia exornantur, quòd ibidem trium conterminarum regionum confinia ſint, Tyrolis, Boioariæ & Sueuiæ.

Porrò Monaſterij huius originem ita vetuſtis literarum monimentis memoriæ proditam accepimus. B. MAGNVS, antè etiam MAGNOALDVS dictus, ex Hybernia

bernia oriundus, COLVMBANVM & GALLVM, perſpicuæ integritatis & innocentiæ viros eiuſdem inſulæ religioſos, partim prædicandi verbi Dei, partim ſolitudinis habitandæ cauſâ peregrinantes, ſequutus, ita ambobus probatus eſt vt tum ſtudio ſapienter obediendi, tum pietate & ſanctitate vitæ ac miraculorum virtute, vtriq; eorum admirationi eſſet. Qui cum ad ſiluam Brigantinam veniſſent, eumq; locum incolentes, multos ad fidem conuertiſſent, graui Gentilium inuidiâ perurgente COLVMBANVS in Italiam, MAGNVS verò & GALLVS ad eam Eremi partem ſe contulerunt, quæ adiacet Arbonenſi territorio, inter fines lacus Brigantini & Alpes Rætiarum.

Viſione autem cæleſti admonitus MAGNVS peragratis pluribus regionibus, ſparſaq; in ijs Euangelij doctrinâ, ad alpium Iuliarum fauces contendit; quo in itinere cæcum illuminauit. Agrum autem Campidonenſem attingens, olim quidem cætu hominum frequentem, tùm verò incultum & deſertum; offendit vermium & ſerpentum colluuie ac dæmonum infeſtatione ita horridum, vt nec feræ venatoribus elapſæ, nec homines caſu eò delati, tueri vitam poſſent à miſerabili interitu. Quin & vlteriùs progreſſus, in horribilem ſerpentem incidit, quem virtute Dei enecauit; moxq; omnium ſerpentum & vermium monſtra vniuerſa diſparuerunt, virtute ac potentiâ orationum MAGNI expulſa. Repurgato autem ita eo loco, & ad habitandum accommodato, magna vicinorum gentilium turba ad CHRISTVM conuerſa eſt.

Veniens deinde ad locum Equicaput dictum, horridum & immanem draconem, ſanctis reliquijs ſignoque crucis munitus, precibus extinxit. Demùm ad fauces alpium pertingens Monaſterium hoc, de quo nobis ſermo, extruxit, & Eccleſiam per S. VVICTERPVM Epiſcopum Auguſtanum in honore S. DEI genitricis MARIÆ, & S. FLORIANI Martyris conſecrari fecit, Anno vt quidam notant, DCXXVIII. vt Bruſchius DCCX. nos alibi viam mediam elegimus, & pluribus rationibus firmauimus, atq; annum circiter DCXLVI. ſtatuimus. Cùm verò fama virtutum eius longè lateq; diffunderetur, factus eſt magnus concurſus populi ad eundem locum, quem & propter dignitatem tanti viri, *Cellam S.* MAGNI indigitârunt, multis quoq; prædijs ac poſſeſſionibus ditârunt. Quare B. MAGNVS turbas declinans, ſeceſſum quæſiuit, adq; fauces ipſas digreſſus, dæmones inde expulit, & adiuuante TOZZONE Presbytero, qui poſtea Epiſcopus Auguſtanus euaſit, exiguum ſanè Oratorium conſtruxit, à quo & S. VVICTERPVS Epiſcopus accerſitus, illud ſub honore ac titulo S. SALVATORIS dedicauit. Bonô quoq; virtutum B. viri odore delectatus, quoſdam religioſos Clericos in DEI ſeruitio inſtituendos, in diſciplinam ei tradidit. Qui diuino amore ſuccenſi per viginti quinq; annorum curricula, quibus B. Vir ſupervixit, eius imperio audientes in CHRISTI ſeruitio die noctuq; perſiſtentes, ad finem vſq; perſeuerârunt. Sanctus igitur Epiſcopus procurauit omnia neceſſaria ibidem degentibus, & profectus eſt ad aulam Regis Francorum, cui Alemannia etiam parebat, vbi à glorioſo Duce B. PIPINO, dicto de Landis, patre SS. GERTRVDIS & BECCHÆ, Maiore Domûs ſeu Magiſtro Palatij Regni Francorum ſub CLOTARIO II. & DAGOBERTO MAGNO, honorificè admodum exceptus, eidem S. MAGNVM commendauit. Ille animo ad pietatem commotus, petitioni venerandi Epiſcopi annuit, atq; locum ipſum ſublimare, & terrenis commodis prouidere atq; communire decreuit. Quapropter de vectigalibus vicinorum locorum, qui cenſus & vectigalia annuatim regijs ærarijs inferre tenebantur, reditus annuos beato viro in perpetuum addixit, & ne quis hanc donationem infringere vllo vnquam tempore attentaret, illam donationem in publica inſtrumenta redigi, ſuoq; ſigillo muniri curauit, quatenùs deinceps in ſaltu illo B. MARIÆ Virgini, & S. AFRÆ ex regiâ donatione addicto VVICTERPVS Epiſcopus omneſq; ſucceſſores eius, ſine vllius contradictione, ſupremam obtinerent auctoritatem. Quibus ex animi ſententiâ tranſactis, idem Epiſcopus & regijs auctus donis, & ampliſſimis ſubli-

matus

Digitized by Google

matus honoribus,lætus ad propria regreditur,& beato MAGNO poteſtatem fecit regularem inſtituere vitam,eiuſq; loci curam commendauit. Ab illo tempore locus ipſe à B. MAGNO fundatus,atq; à Pontificibus Auguſtanis locupletatus, adhæc vſq; tempora feliciter eſt propagatus.

S. MAGNVS prætereà magnâ accolarum vtilitate vrſo monſtrante ferrifodinas adinuenit,ibiq; magnas virtutes operatus eſt,cæcis viſum, ſurdis auditum,claudis greſſum reddidit; truculentas quoq; feras obedire ſibi fecit, aliaq; plurima edidit miracula,quibus magnam incolarum eius loci multitudinem, ad CHRISTI fidem perduxit. Poſtquam autem viginti quinq; annos in eodem cœnobio vixerat,ætatis ſuæ anno ſeptuageſimo tertio,viri Deo dilecti & ſanctitatis laude celeberrimi anima,corpore leniter ſoluta,migrauit VIII. Idus Sept. in cælum; corpus eidem monaſterio perpetuum relinquens ornamentum. Aſſeruantur ibidem theſauri pretioſi inſtar & alia veneratione digniſſima S. MAGNI monimenta,inter quæ principatum quaſi obtinet CRVX argentea, quæ non ita pridem alij pretioſæ hypothecæ deauratæ,gemmis & chryſtallo exornatæ incluſa fuit. Continet eadem crucicula reliquias B. DEI genitricis MARIÆ,Ligni, S. CRVCIS, SS. Martyrum MAVRITII & Sociorum eius,nec non BB.Confeſſorum CHRISTI COLVMBANI & GALLI. Eandem colle dependentem in viâ geſtare, cùm verò orationi incumbere vellet,vel ex arbore vel alicubi ſuſpendere, & coram eâ ſe proſternere ſolebat. Adhuc ſalutaris eius vſus ſæpe inuenitur. Vbi enim tempore tonitrui aſportatur,aërem mitigat,aëreas poteſtates expellit, ſegetes à grandinibus præſeruat: quin & Campana maior hac cruce benedicta, magnam virtutem habet contra tempeſtates.

Religioſè itidem aſſeruantur, S. MAGNI Cuculla, (quæ puerperio laborantibus impoſita, nonnunquam à periculo & dolore eaſdem liberâſſe proditur) Stola & Manipulus. Calix inſuper,ex quo bibentes à varijs morbis ſanantur;præſertim à febri & maleficijs complures liberatos literis conſignatum habetur. Adhæc impetiginem capitis, quæ ex diſcraſiâ prouenit, & alias mentis paſſiones, dentium dolores intolerabiles,ſyncopen & alias infirmitates ſibi propuliſſe, non pauci grati agnouerunt.

Prætereà Scipio ſiue Baculus, quo ante S. MAGNVM vſi fuêre SS. COLVMBANVS & GALLVS, cuius virtutes admirandas, vere atq; æſtate præſertim, fermè quotidie experiuntur agricolæ. Quando enim vel in agris,aut hortis, ſeu plantis,arboribus ſiue herbis nociui graſſantur vermes, aut cuiuſcunq; tandem generis mures,erucæ,cyniphes, ſeu qualiacunq; demum animalcula, venenatæ beſtiolæ,aut inſecta, quæ lædunt aut arrodent radices ſegetum,inficiunt, deuorantúe folia, flores aut fructus arborum,herbarum, cuiuſcunq; generis plantarũ: quamprimùm ſacer iſte baculus,terræ,vbi peſtis illa graſſatur, infigitur, mox fugatur aut extinguitur. Eundem effectum habere ramos ſeu frondes arborum & fruticum,item terram,ſi baculo aut Cruce prædictis tangantur, ſignentur, & à Fratre quodam eiuſdem Monaſterij benedicantur, experientia penè quotidiana docet. Hinc etiam apud longè diſſitas & exteras nationes S. MAGNVS honore, feſtoq; die ſolenniter colitur, interq; eos Diuos, quos ob ſpeciales quaſdam prærogatiuas *Auxiliatores* vocamus,præſentiſſimus Patronus habetur.

Idem Cœnobium anno circiter DCCLXXXVIII. Boicis præſertim bellis miſerè vaſtatum,flammis abſumptum, concrematumq; fuit: quod ſic diſiectum SIMPERTVS Auguſtanæ Eccleſiæ Pontifex ſanctiſſimus CAROLI MAGNI auxilio fretus reſtituit,ædificia inſtaurauit ac opibus auxit.

Idem poſteà donis ampliſſimis auxerunt & locupletârunt LEOPOLDVS Marchio Auſtriæ,& GVELPHO Dux Sueuorum, quæ omnia paucis verſibus comprehendit Iacobus Philomuſus Poëta Laureatus.

Cœnobi-

Digitized by Google

S. MAGNI FAVCENSE.

Cœnobium Füeſſen Regali dote PIPINVS
Fundauit, ſancti permotus numine MAGNI.
Vaſtatum Cæſar reparauit CAROLVS *idem*
Atq; Auguſtanâ SIMPERTVS *Præſul in urbe.*
Auſtriacæ poſthæc LEOPOLDVS *Marchio terræ,*
GVELPHO *Sueuorum Dux ampliter augmentarunt.*

Habuit hoc Cœnobium inſignes quoſdam Abbates, in quibus ceteris ferè excelluerunt, CONRADVS Abbas II. qui religionis & ſanctitatis laude plurimùm floruit, ita vt *beati* prænomine etiam vocetur. HILDEBOLDVS præterea Abbas XXIII. inſignis prorſùs fuit, & innumerabilia officia præſtitit HARTMANNO Epiſcopo Auguſtano. Obijt A. C. cIↄcc. LXXXIV.

Adhæc IOANNES V. Abbas XXXIX. doctrinâ & religione valdè claruit, nam admirandæ fuit abſtinentiæ, ieiunijs, exercitijs ſpiritualibus, & vitæ contemplatiuæ totus deditus, vt interdum viſus fuerit in menſâ lectioni ita attentus, vt oblitus ſit ferculorum, ac quaſi raptus in extaſin videretur. Interfuit Concilio Baſilienſi, & propter doctrinam ac zelum religionis inter ceteros noſtri Ord. Abbates præſidentis officio functus eſt; multumq; laborauit pro reformatione Ordinis circa annum MCDL. Eidem in nullo diſſimilis fuit ſucceſſor eius IOANNES Höſs, adhæc arte pingendi & diſciplinis Mathematicis plurimum claruit; & complura bona temporalia coëmit, circa A. C. cIↄ CDLXXX.

Huius itidem ſucceſſor BENEDICTVS Furtenbach, doctrinâ & pietate erga B. V. præſertim inſignis, MAXIMILIANO I. apprimè charus extitit. Sub cuius regimine Monachi doctrinâ, præſertim in Aſtronomiâ plurimùm claruerunt; è quibus P. GALLVS Knötinger doctrinâ & pietate ceteris excelluiſſe proditur.

Digitized by Google

S. EMMERAMMI RATISPONAE.

HVIVS antiquiſſimi pariter & ampliſſimi cœnobij origo talis eſt. EMMERAMMI ſanctiſſimi Epiſcopi & Martyris apud Boios famâ magis indies magisque clareſcente, THEODO princeps cædis noxiam, cuius pænitentiâ dudùm caperetur, aliquâ expenſurus, GEORGII Martyris ædiculam adiecto monaſterio, quo loco lucum olim Deorum religione ſacrum fuiſſe memorant, ampliat, ipſius EMMERAMMI nomine indito, vti ſibi numen, & ſanctum numinis teſtem reconciliaret. Cœnobium illud hodieque maximè floret, de quo ex Mss. membranis hæc habentur: *Diligenter eſt aduertendum, quòd olim temporibus paganiſmi & infidelium, in illo colle, ubi nunc eſt Monaſterium* S. EMMERAMMI *ſituatum, tunc extra muros ciuitatis fuit lucus arborum ſylueſtrium, ubi diuerſorum ſimulacra Idolorum ab infidelibus colebantur. Quâ ſuperſtitioſâ hominum ſtultitiâ tandem diuinâ gratiâ euaneſcente, & fide Catholicâ parùm ſcintillante, ibidem luco depoſito viles caſæ pauperum hominum ſuburbanorum ciuitatis conſtructæ fuerant, & inter easdem caſas conſtructum fuerat humile oratoriolum, in quo conſecratum altare fuerat per fideles* CHRISTI, *tunc tenuiter clarantes in honore* D. GEORGII *Martyris. Quæ quidem Capella ſteterat ibi tugurij more, araq́; ipſa ibidem in eodem Monaſterio cernitur hodie eiuſdem Martyris* S. GEORGII *ad latus auſtrale, verſus ambitum dicti Monaſterij. Ante quam aram* D. EMMERAMMVS *primùm fuerat tumulatus dicto Epitaphio adiuncto. Nemo denique mortalium de hoc ipſo mirari debet, quandoquidem beatiſſimus Martyr in eâdem capellâ Domino iubente voluit quieſcere, & extremi ſententiam examinis præſtolari: Quia quem primò gratia docendi populum in fide Catholicâ in Ratiſponam tranſtuliſſet, poſt crebros frequentes labores circa gregem Domini dictam Capellam à tumultu hominum alienam, ſæpius idem vir ſanctus ſolus Deo placere deſiderans, vigilijsq́; & orationibus incumbens inhabitauit.*

Huic Cœnobio primus Abbas præfectus eſt APOLLONIVS, anno poſt CHRISTVM natum DCXCVII. & præſederunt Abbates huic Monaſterio annis

nis CXXXIII. vſq; ad annum DCCCXXX. Poſteà vacauit Abbatia dicta annis CLV. aliàs CXLV. Nam Epiſcopi Ratiſponenſes ſe intromiſerunt de ordinatione & regimine dicti Monaſterij, conſentientibus Imperatoribus, vſque ad tempora S. RAMVOLDI, patruelis S. VVOLFGANGI, quem idem pius pontifex à Treuirenſi vrbe vocatum, conſtituit Abbatem, exinde continuatâ ſerie iam LV. numerat Abbatem R. D. HIERONYMVM, cui proinde adhuc multos annos precamur.

Erat idem Monaſterium, priſcis temporibus vix Capella Monachorum, ſed poſtea per SIMPERTVM Ratiſponenſem Epiſcopum, iuſſu & ſumptibus CAROLI MAGNI magnificè fuit inchoatum A. C. DCCLII. perfectum cum magni operis baſilicâ DCCLXXXIII.

Dictus Imperator dedit priuilegium immunitatis & exemptionis, vt ſolis Romanorum Imperatoribus ac Regibus ſubiectum ſit, confirmans omnia à patre ſuo Pipino Rege, & ab anteceſſoribus ſuis data, quod idem etiam ſucceſſores Imperatores & Reges fecerunt, quorum diplomata pleraq; apud Hundium ex Auentino citata inuenies.

Supra reliquos autem munificus & liberalis erga hoc Cœnobium ARNVLPHVS Imperator extitit, qui ob amorem & honorem S. EMMERAMMI, ipſam ciuitatem RATISPONAM ampliauit, ipſumq; Monaſterium inter muros incluſit, eamq; ciuitatis partem S. EMMERAMMO tradidit, vt colligere videtur Hundius. Adhæc quadraginta vineas in monte, qui eſt in ripâ Danubij, iuxta eandem ciuitatem dono addidit. Inſuper & reliquias S. DIONYSII Areopagitæ, Epiſcopi Athenarum, & Pariſienſium in Galliâ Apoſtoli, Martyris, & Hierarchici Doctoris celeberrimi, vnà cum pretioſiſſimo Euangeliorum Codice, quem Carolus Rex Franciæ, poſteà Imperator dictus Caluus, fieri iuſſerat, ad Monaſterium S. EMMERAMMI tranſtulit, Anno DCCCC. pridie Kal. Decembris.

Poſteà venit in Germaniam LEO IX. Pontifex M. anno CIƆLII. rogatu Andreæ regis Hungariæ ad componendam pacem inter Imperatorem Henricum & ipſum, ſimulq; ad petendum militem & auxilia contra Nortmannos, qui prouinciam pontificiam vexabant. Sub eam occaſionem dum RATISPONÆ, Pontifex cum Henrico moratur, declarat publicâ auctoritate tabularum (quæ hodie leguntur, & ſubſcribi poſſent, niſi apud Baronium extarent) ſeruari RATISPONÆ S. DIONYSII corpus, furto per ARNVLPHVM Imperatorem Pariſijs olim ſublatum, indeq; RATISPONAM deportatum. Sed contrà Rigordus hiſtoricus gente gallus, qui ſub PHILIPPO LVDOVICI F. ſcripſit, exertê obnititur, docetq; S. DIONYSII ſacra pignora cuſtodiri Lutetiæ, nec vnquam fuiſſe inde ſublata, literas eſſe confictas à Boijs; quod mihi procul à verâ videtur ratione abeſſe. Quæ enim cauſa Boios adegiſſet litterarum excogitandarum, ſi DIONYSIO caruiſſent? aut quorſum illa opinio gentem inuaſiſſet, ſi non Imperator ipſe ARNVLPHVS corpus in Bauariam tranſtuliſſet? an vt vmbram DIONYSII, vel cærula cæli adorarent?

Præterea diploma LEONIS pro Boijs, vt ipſe Baronius affirmat, in veteribus pontificum Romanorum ſcriptis repertum ex Antonio Auguſtino poſſet hîc collocari, niſi apud Baronium legeretur. Quid ergo Boios de literis confictis accuſant? Otho tamen Friſingenſis videtur rem in medio relinquere. ſed quamobrem? Eod. loci LEO, S. VVOLFGANGVM & ERHARDVM antiſtites olim ſanctiſſimos RATISPONÆ, multiſq; mirandis operibus viuos mortuoſq; fulgentes, cælesti inter Sanctos religione colendos præcepit.

Idem ædem S. EMMERAMI corruptam incendio, inſtauratamq; reſecrauit. Dedicatum ab eodem Sacrarium SIMONIS & IVDÆ ſupra fornicem (in capitolio) curiæ contiguum.

Reliquas donationes ab Imperatoribus, Regibus, & Principibus viris ac fœminis huic ampliſſimo Cœnobio factis, diligenter apud Hundium in Metropoli Salisb. annotatas inuenies.

Illud

Digitized by Google

Illud porrò Monaſterium Romano Imperio, quo ad ſecularia, immediatè ſubiectum eſt, à quo & Regalia in feudum tenet. ALBERTVS Romanorum Rex, concedit Abbati regalia feuda principatus. Idem fecit IOANNES Rex Bohemiæ, nomine patris ſui HENRICI, Imperatoris, tunc in Italiâ agentis, Anno CIↃ CCC. XIII. his verbis: Verleichen jhme ſein Fürſtenthumb vnd Regalia.

Idem VVENCESLAVS Rex, RVPERTVS Rex, infeudum concedit regalia & ſæcularia feuda, Anno CIↃ CDI. idem poſteà, Anno CIↃ CDV. Lechenſchafft vnd Mannſchafft. &c. vnde & Princeps Imperij ab illis Imperatoribus ac Regibus nominatur. LVDOVICVS Imperator IV. ita illi ſcribit: Dilecto noſtro Principi, ALBERTO Abbati S. EMMERAMI in Ratiſponâ, Anno CIↃCCCXXXII. LVDOVICVS Marchio, filius LVDOVICI IV. vocat eum den Erſamen vnd Geiſtlichen Fürſten/Anno 1348.

Principes Bauariæ ſunt Aduocati ac defenſores huius Monaſterij, quoad ea bona, quæ in Bauaricâ ditione ſunt ſita. Cætera ſicut & ipſum Monaſterium ad Romanum Imperium ſpectant.

In hoc celeberrimo loco plures tàm ſanctitate, & religione, quàm ſeculari etiam dignitate clariſſimi viri & fœminæ ſepulturæ locum acceperunt, inter quos, vt ſidus quoddam fulgidiſſimum emicat S. VVOLFGANGVS Epiſcopus, qui nobili Sueuorum ſanguine natus, in Augienſi monaſterio litteris apprimè imbutus, poſteà in Herciniâ Syluâ, monachum profeſſus eſt. Vbi aliquamdiu commoratus, & in Noricum diſſeminandæ fidei causâ profectus, inuitus Epiſcopale faſtigium RATISPONÆ conſcendit. Ibi munere ſuo ſanctiſſimè perfunctus, ad cælites euolauit pridie Kal. Nou. A. C. DCCCCXCIX.

Eius corpus in S. EMMERAMI æde conditorio clauſum, ibi in cryptâ annos IↃLXXVII. latuit, ac præteritis demùm annis à VVOLFGANGO altero nominis huius poſt S. VVOLFGANGI Ratiſponenſis præſulis antiſtite repertum, & ſummâ cum religione, publicaq; celebritate tranſlatum, nouoq; ſacrario honoratum eſt.

Ex eodem S. EMMERAMI archiſterio prodijt B. GVNTARIVS Epiſcopus, de cuius mirabili electione, hæc Dietmarus *lib. 2. Imperator* (OTHO M.) *auditâ Ratiſponenſis Eccleſiæ præſulis morte, eò perrexit: & ut Epiſcopatum non alij daret, niſi ei, qui primus ſibi occurrerit, in ſomnis admonitus eſt. Craſtinâ autem die primitus inluceſcente, Cæſar ad Monaſterium* CHRISTI *Martyris* EMMERANI, *Monachis hoc neſcientibus, cum paucis venit, & paulatim oſtium pulſans, à quodam* GVNTHERO *Eccleſiæ peruigili cuſtode, & per omnia venerabili patre, intromiſſus eſt. Quem intuens ad adorandum primò ſupplex proceſſit, deniq; talibus aggreditur: Quid, mi frater, pro adipiſcendo Epiſcopatus honore vis dare? Senior ad hæc ſubridens, calceos, inquit, meos. Hunc autem cum cæteris confratribus ad Electionem Antiſtitis ad ſanctum Petrum venientem, Cæſar explicato cunctis ſomnio, cæteroq; rei euentu, cum conſilio Cleri, totiusq; populi ad ſacerdotem conſtituit. Is verò acceptâ benedictione ſedebat tantùm* VI. *menſes, agritudineq; compreſſus validâ, ad modicum conualuit, ſumptoq; in manus cinere, locum, quo de ſeculo migrare voluit, ſigno ſanctæ crucis, ipſe conſurgendo ſignauit, ſolo tenusq; poſitus, illud beati Iob carmen beatus & ipſe cecinit: Auditu auris, audiui te Domine, nunc autem oculus meus videt te: Idcirco ipſe me reprehendo, & ago pænitentiam in fauilla & cinere. Et continuâ confeſſione cum lachrymis peractâ emiſit ſpiritum.* A. CCIↃXXXVIII.

Ibidem in Cryptâ requieſcit B. RAMVOLDVS Abbas, iuxta aram S. GREGORII, & omnium Confeſſorum, cum hoc diſticho:

Signis clareſcit pius hic RAINVOLDVS *humatus,*
Cælo fulgeſcit cæleſtibus aſſociatus.

Epitaphios ad S. Altare in ipsâ cryptâ hic etiam hodie legitur, totius vitæ decurſum ſuccinctè complectens.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

B. RAMV-

Digitized by Google

B. RAMVOLDVS D. VVOLFGANGI PATRVELIS COGNATIONE, AMORE, PIETATE ET ORDINE GERMANVS, VIR VITA ET CONVERSATIONE INTEGER ATQVE SANCTISSIMVS, EX TREVIRENSI VRBE ET MONASTERIO S. MAXIMINI A. S. VVOLFGANGO EVOCATVS ANNO 975. HVIVS LOCI ABBAS CONSTITVITVR, VBI IN LABORE ET SOLLICITVDINE PASTORALIS VITAE STRENVE DESVDANS, MAGNO SE ARDORE ET CONATV ADVERSARIIS OPPOSVIT, PLVRIMVMQVE PRO LIBERTATE MONASTERII HVIVS LABORAVIT. OTTONI II. ROM. IMP. SEMPER AVGVSTO APPRIME CARVS, MIRO DEI IVDICIO BIENNIVM CAECVS, MIRACVLO CRVCIFIXI AD SEPVLCHRVM S. EMMERAMI VISVM RECEPIT. CRYPTAM HANC AD SANCTORVM ET POST. MEM. A FVNDAMENTIS EXCITAVIT ETC. TANDEM CVM XXVI. ANNOS, MENSES V. DIES XVII. SANCTISSIME REXISSET, FEBRICVLA CORREPTVS ANNO DOMINI CIↃ I. XV. KAL. IVLII, AETATIS SVAE C. BEATO FINE QVIEVIT, MIRACVLIS CLARVS.

Ex eodem S. EMMERAMMI Monaſterio, ad HIRSAVGIENSIS Cœnobij gubernacula aſſumptus eſt VVILHELMVS, famâ ſanctitatis, eruditione, & miraculorum gloriâ celeberrimus. qui Monaſtici Ordinis Reformator egregius, & plurimorum per Germaniam fundator Cœnobiorum extitit. Obijt IV. NON. IVL. A. D. MXCI. ſuſcepti regiminis XXII. ætatis verò ſuæ LXV. Eius vitam notis & commentariolo illuſtratam, ante aliquot annos publici iuris fecimus.

Ibidem in Auſtrali ambitus plagâ beatæ memoriæ ADALBERTVS Abbas ſepultus, requieſcit in cancello fereo, cuius mauſolæo inſcripta hæc carmina.

Floruit hic ſignis Abbas ALBERTVS *opimis,*
Illius precibus IESV *Rex parce redemptis.*

Obijt Anno CIↃCLXXVII.

Præter enumeratos celebres viros XVIII. Epiſcopi Ratiſponenſes ibidem requieſcunt.

Sanctitate etiam clara habetur ibidem AVRELIA Virgo, Franciæ Regis filia, quæ ob vitandum mariti commertium profuga, venit ad Monaſterium S. EMMERAMMI, quam S. VVOLFGANGVS collocauit in ſolitudinem, quæ nunc vocatur Sacellum S. Andreæ, iuxta vrbis Ratiſponenſis mænia, vbi in vigilijs & orationibus LII. annis deuotiſſimè vixit, & Anno CIↃXXVII. Idibus Octobris obijt, & in ambitu Monaſterij huius ſepulta iacet, ad partem Auſtralem, cum hoc diſticho.

Hic pia floreſcit AVRELIA *Virgo ſepulta,*
Quæ pœnas neſcit, cæli dulcedine fulta.

Ex ſæculari ſtatu præcipui habentur ARNVLPHVS Imp. eiuſque filius LVDOVICVS Rex Rom.

Item HENRICVS Bauariæ dux, HENRICI S. Imp. pater, verè pius & pro ſancto cultus, cuius hoc Epitaphium:

HENRICVS *regis pater, & defenſio legis,*
Bauariæ cultus, pius eſt hic duxq; ſepultus.

Aliæ prætereà illuſtres vtriuſq; ſexus perſonæ, quas hîc commemorare longum eſſet, & complurium etiam monumenta frequentibus ruinis obruta fuerunt.

Digitized by Google

LVNÆLACENSE, LVNÆ LACVS, vnâ dictione LVNELACH, vulgo MANSEE Monaſterium in eâ Bauariæ parte (quæ terræ ſupra Anaſum viciniſſima, & penè contigua eſt) ad eius nominis inſignem lacum, & elegantem Marcam intra Alpes Iulias ſitum: omnium ferè Bauariæ Cœnobiorum ampliſſimum, magnificentiſſimum ac opulentiſſimum (vt à quibuſdam in literas relatum inuenio) fundatum legitur circa annum DCCXXXIX. vel, vt alij prodidêre, DCCXLVIII. ab VTILONE illuſtriſſimo & religioſiſſimo Boiorum Duce, in honore S. PETRI Apoſtolorum Principis, & S. MICHAELIS Archangeli.

Hanc fundationem THASSILO VTILONIS filius, religioſiſſimus Boiorum Dux, qui etiam à ſanctitate plurimùm commendatur, & ob miracula diuinitùs ad eius tumbam poſt mortem oſtenſa, ſummis in cælum laudibus à probatiſſimis Scriptoribus effertur, Anno Chriſti DCCLXXI. confirmauit, additis inſuper multis reditibus, cenſibus, prædijs, curtibus, grangijs, pratis, & hominibus in Rottal, Maligovv & Alergovv. Idq; exemplum ſingulari quodam zelo ſequuti & æmulati eiuſdem terræ viri nobiles, plurimum ad loci amplificationem & religioſum augmentum contulerunt.

Eidem loco Abbatis dignitate primus præfuit OPPORTVNVS, vir religioſiſſimus, qui cum viginti alijs fratribus ex Caſinenſi S. BENEDICTI in Campaniâ Cœnobio euocatus, Abbatiæ huic præfectus eſt Anno Domini DCCXLVIII. præfuit annis XXXII. & obijt anno DCC. LXXXI. ipſis Kal. Ianuarij. Extant de eo & eius Fratribus tales verſiculi:

Caſsino de monte legunt, & adhuc ibi degunt
Domnos clauſtrales: nec habebat Norica tales.

OPPOR-

OPPORTUNO ſucceſſit HENRICUS, qui anno poſt CHRISTUM natum DCCLXXXVII. cum ARNONE Salisburgenſi Epiſcopo (cuius primum operâ & illuſtri apud CAROLUM, LEONEMQUE Pontificem gratiâ, Archiepiſcopatus dignitas in eam ſedem commigrauit) Romam miſſus fuit. Ibi conſtituti HADRIANUM Papam THASSILONIS nomine, adeunt, vt pacem iterum communis pater conciliet, rogant.

Non detrectauit operam Pontifex. Vt verò copioſâ oratione CAROLUM perſuadere aggreſſus eſt, ſtatim ſibi eo labore ſuperſedendum intellexit, reſpondente quippe Rege, nihil ſibi pace antiquius vel antehac fuiſſe, vel nunc quoque eſſe, cuius rei luculenta dederit teſtimonia, quæ nihil opus commemorare, ſe multa expertum, quo THASSILONEM religione fœderum in officio contineret, quod fruſtra fuerit, culpam certè præſtare non debere. Quin ipſe HADRIANUS, pacis conditiones nunc coram inter præſentes diceret, eas ſe, pro veneratione quâ Apoſtolicam ſedem ſemper proſequutus ſit, recepturum polliceri. Tum tergiuerſari legati, neq; ſe ea mandata domo afferre, neq; ſine mandato rem tantam, quâ Principis obſtringatur fides ſpondere. Apparebat magis moram bello, quàm id quod prætexebatur quæri. Iratus itaq; Pontifex, THASSILONEM, quiq; eius partes ſequantur, diro anathemate percellit, niſi ſanctitatem ſacramenti, quo PIPINO priùs nexi, nunc CAROLO teneantur, per omnia ratam habeant.

Simul eum per hos ipſos legatos ſeriâ admonitione obteſtatur, etiam quo progrediatur cogitet, nam ſi porrò peruicaciâ & perfidiâ animo indulgere pergat, ſe CAROLUM & Francos, DEO & S. PETRO auctore, iam nunc crimine ſoluere, cædes, incendia, rapinas, quæq; alia mala bellum ſemel motum conſequantur, in ipſius caput recaſura, ipſum omnium ſcelerum ſupplicia luiturum. Hæc legationis illius ſumma fuit.

Huic Abbati dedit poſtea idem Archiepiſcopus ARNO Eccleſiam S. MARTINI in Straſsvvalden cum omni integritate, quâ anteà S. PETRO & S. RUPERTO impendebat ſeruitium.

Poſthæc LAMBERTUS Abbas vitæ integritate & ſanctimoniâ clarus, interuentu nobilium Comitum ERNESTI & ALBERTI à Rege LUDOVICO obtinuit territorium (quod poſterioribus ſeculis à S. VVOLFGANGO nomen tulit) in Abernſee, cum toto nemore circumiacente. Facta eſt hæc donatio in Tranſtorph Anno C. DCCCXIX.

Anno poſthæc CCMXXXI. Rex LUDOVICUS LUDOVICI Imp. filius, ad petitionem HEMMÆ Reginæ vxoris ſuæ, Monaſterium Manſee BATHURICO Ratiſponenſi Epiſcopo tradidit in permutationem pro Monaſterio ſuperiori B. Virginis Ratiſponæ, *Obermünſter* dicto, quod ad prædictam Ratiſponenſem Eccleſiam pertinebat. Inde per longum tempus, fratres Cœnobij, etſi pauci numero ob tenues & exiguos reditus ſibi relictos (nam pleriq; dilabebantur, locumq; deſerebant, eò quòd Epiſcopo violenter multa & ſuperbè agenti ſubeſſe nollent) facultatem eligendi Abbatis non habebant, ſed eos à Ratiſponenſibus Epiſcopis ſibi præfectos accipiebant. Poſt CM. etiam annum cùm Hungari ſæpiùs finibus ſuis egreſſi Germaniam impunè ferè popularentur, Bauariam quoq; agreſſi inauditâ crudelitate, cæde, ferro, flammâ cuncta permiſcerent, etiam Manſeenſe hoc aſceterium fœdè vaſtarunt, diripuerunt, tantumq; non ſolo æquàrunt.

Anno deinde CMLXXII. Ratiſponenſis Eccleſiæ præſul creatus eſt VVOLFGANGUS, qui cùm aliquot annis magno concionandi, hortandi, viſendi, curandiq; labore, non ſine cæleſtium prodigiorum ſuffragatione, à prauis vitiorum corruptelis commiſſum ſibi gregem ad Chriſtianam diſciplinam reuocâſſet, eiusq; gloria adeò celebraretur, vt ab omnibus velut vnus è cælitibus in terram delapſus coleretur;

Is popularis applauſus adeò afflixit animum illius, vt ad alpes Noricas Falconem montem, ſaltumq; ad lacum Abernum pertinentem, haud procul Salisburgo

burgo

burgo confugeret,ibique totum quinquennium in vltimâ vitæ inopiâ,ſed magnâ cæleſtium gaudiorum copiâ inundatus traduceret, prodigijs clarus, cùm varia terriculamenta phaſmatum, phantaſmatumq; architectus technarum dæmon obiectaret,vt montes inter ſe colliſi,medium inde VVOLFGANGVM eliſuri viderentur; cùm ex durâ ſilice largos vndarum fontes ictu pedi educeret, cum fortè iactu ſecuris,quâ impacta erat rupi,ædiculam conſtitueret, quæ hodieq; ſummâ religione, magnaque peregrinorum frequentia celebratur.Hanc omnem vitæ rationem in ſolitudine præſertim tranſactam,mirandaq; VVOLFGANGI opera,loci habitum,ſacellum,lacum,alpes,ſtupenda ac verè inaudita miracula vernaculâ linguâ deſcripta, annis ab hinc XX. publici iuris eſſe iuſſit A. R. D. IOANNES CHRISTOPHORVS huius Monaſterij (ſub cuius ditione prædictus ſacer locus continetur) Abbas longè clariſſimus.

Subſequentibus annis S. HENRICVS Imperator reſtitui iuſſit Monaſterio,quæcunq; ei iniuſtè & violenter ablata fuerant. Sed & Epiſcopis Ratiſponenſibus præcepit,vt Cœnobium Manſeenſe priſtinæ libertati reſtituerent,& vel ablata vel violenter vſurpata plenè redderent. Idipſum his teſtatur Auentinus: *Manſee Noricorum ædem,ab Epiſcopis Ratiſponenſibus,in paupertatem redactam, ſacris* D. BENEDICTI *impoſito Magiſtro reddit Imperator* HENRICVS *ſanctus*. Hinc rurſùs canonicè electi Abbates huic loco præſidere cœperunt.

A. C. M. C. I. RVPERTVS Abbas Ratiſponæ ab Imp. HENRICO IV. & HARDOVICO Epiſcopo Ratiſponenſi impetrauit complures decimas,& parochiales aliquot eccleſias, VViſelburgum, & Steinakirchen cum omnibus ad eas pertinentibus rebus ac iuribus.

A. D. MCXXVII. B. CVNRADVS ex Sigenbergenſi monaſterio (in quo ſub CHVNONE Abbate floruit,) euocatus,ab eodem CHVNONE iam Epiſcopo Ratiſponenſi Abbatiæ huic Lunacenſi præficitur. Præfuit vtiliſſimè annis XV. Conſequutus priuilegium ab INNOCENTIO II. P. M. ne impoſterum Abbas præficeretur in Manſee,niſi quem monachi communi concilio,aut certè ſanioris partis conſilio & aſſenſu ſecundum DEVM, & B. BENEDICTI regulam prouiderint eligendum,idq; priuilegium datum eſt A. C. cIↃc. XLII. Trucidatus eſt à colonis ſuis ob defenſionem rerum & facultatum Eccleſiæ,A. D. MCXLV. ſepultus ſub inſigni marmore in mediâ Eccleſia principaliore, è regione maioris ſuggeſti,ſub minore.

Eius ſucceſſor quoq; VVALTHERVS vir bonus & religioſus,cum XII. annis præfuiſſet,obijt MCLVIII. ſepultus in ſacello S. PETRI, quod olim S. ANDREÆ ſacrum erat: claruit miraculis.

Qui hunc etiam in regimine ſequutus eſt HENRICVS impetrauit à LVCIO Papâ omnium veterum priuilegiorum confirmationem, aliquot ſuperadditis nouis A. C. MCLXXXII. Conſequutus eſt à CONRADO Epiſcopo Ratiſponenſi Eccleſiam S. MARTINI in VVeyhemnerlingen cum omnibus iuribus, A. D. MCXCIV.

Eiuſdem Abbatis temporibus reſignauit CHVNO Ratiſponenſis Epiſcopus cœnobio in Manſee ſuper altare S. MICHAELIS totam Foreſtam quæ dicitur Oberlech,vnà cum territorio S. VVOLFGANGI, quæ omnia Epiſcopi Ratiſponenſes diu iniuſtè detinuerant, & vſurparant. Hæc donatio facta eſt anno MCLXXXIV. IV. Non. April.

Magnam rerum ſuarum iacturam fecit hoc Cœnobium A. C. MCCIII. quando bellum fœdiſſimum inter EBERHARDVM Archiepiſcopum Salisburgenſem contra LVDOVICVM Bauariæ Ducem exarſit. in quo multæ arces dirutæ, tota Bauaria ferro,flammiſq; plurimùm vaſtata,reliquiæ Sanctorum abreptæ, & alia facinora inaudita ſunt perpetrata. Porrò calamitatum huius Monaſterij miſertus RVDIGERVS Patauienſis Epiſcopus,dedit eidem annuos prouentus duarum Eccleſiarum Steinenkirchenſis & VViſelsburgenſis: A. C. cIↃccXXXV. Verùm paucis poſt annis alia non minor calamitas hanc ſequuta eſt, nimirum A. D.

MCCXLII.

Digitized by Google

MCCXLII. quo HENRICVS Epiſcopus Ratiſponenſis cum Bauariæ Duce bellum gerens caſtrum VVildeneck Monaſterio vicinum obſidione cinxit, & deuaſtauit: & omne territorium Manſeenſis Cœnobij rapinis & incendijs, ferro & flammis fœdè depopulatus eſt. Abbas tamen poſteà A. C. MCCXLVI. in eiuſdem Epiſcopi tuitionem ſuſceptus eſt.

Incendium in idem graſſatum eſt A C. MCCLXXIII. rurſum LXXXII. eiuſdem ſeculi præclarè tamen ab Abbatibus reſtitutum fuit.

Anno MCCCX. Barones Auſtriæ & Stiriæ collectâ ſex penè millium equitum manu Lunæ lacenſem Abbatiam & omnem circumiacentem diſtrictum violenter intrantes ferro & incendijs deleuerunt, & magnâ prædâ inde ſecum abductâ ad ſua redierunt.

Tertiò etiam exuſtum fuit ſequenti ſeculo, aliasq; calamitates pertulit hoc Cœnobium, præclarè tamen ſemper reparatum.

Poſt annum C. MCD. CONRADVS Abbas à BONIFACIO IX. P. M. impetrauit vſum mitræ & ceterorum Pontificalium ornamentorum pro ſe & ſuis ſucceſſoribus. E quibus SIMON Reuchlinus inprimis vir bonus, maturus, & religioſus extitit: Erat enim regularis obſeruantiæ feruens zelator, in gubernandis temporalibus prouidus & circumſpectus. Inuenerat Monaſterium in ſpiritualibus penè collapſum, quod ipſe adiutus à Pontifice Romano ac Bauariæ Ducibus præclarè & fortiter reformauit: omnia loca conuentualia ampliauit & de nouo condidit, præter Eccleſias quas vel de nouo inſtaurauit aut certè inſigniter reparauit.

Succeſſor quoq; eius BENEDICTVS Egglius erexit à fundamentis totam elegantiſſimam & ſumptuoſiſſimam Eccleſiam Manſeenſem: eam & Bibliothecâ & clinodijs præclarè auxit.

Huius quoq; ſucceſſor VVOLFGANGVS, præter cetera magnificè & præclarè facta extitit Regularis diſciplinæ & Benedictini inſtituti fortis zelotes, vnde complurium Monaſteriorum viſitator & reformator eſſe meruit. Erat fratribus & in Choro, & in Refectorio ſemper ferè coniunctus, vt eos ſuo etiam exemplo ad pietatem & vitæ ſanctimoniam inuitaret. Longum nimis foret, ſi cuncta hîc egregiè patrata commemorare vellem; vnum addo, adhuc inſigniter florere, vtq; perpetim floreat hoc perilluſtre Monaſterium, ſummis me votis à DEO exoptare.

Digitized by Google

BENEDICTOPVRANVM.

BEVRN Monaſterium propè alpes in ſuperiori Bauariâ ſitum, poſt tot ſeculorum ætates, & ſtructuræ dignitate, & vectigalium magnitudine adhuc mirandum, hac occaſione fundatum eſt circa A. C. DCCXL.

Temporibus CAROLI Martelli, quibus etiam VTILO rerum in Boicâ potiebatur, complura maximarum molitionum & impenſarum ſacra ædificia, viginti ferè annorum curriculo, intra illius prouinciæ fines excitata, & annuis immenſis reditibus inſtructa ſunt, tum ipſius Principis tum aliorum Dynaſtarum religioſâ pietate, & effuſâ liberalitate. Sed LANFRIDI, VALDRAMI, ELILANDI illuſtrium fratrum, in hoc genere monumenta, non tam laudem & admirationem habent, quam ferè eſt vt fidem vincant, quippe quibus maximorũ hodie Regnum comparata munificentia, tenuis ſæpe & modica videatur.

Sunt qui VALTERIO Bliantij Comite natos, VALTERIVM cum CAROLO Martello ex Galliâ veniſſe tradant: alij Antorfæ & Loyſæ Comites aliquanto probabilius exiſtimant, nam peregrinitatis fidem, potentiæ æſtimatio detrahit. Octo per omnem Boicam ferè prope Alpes & Lycũ ſparsêre monaſteria, BEVREN, SCHLECHDORF, VESSESPRVN, POLLING, ſuperſunt poſt annos paullò minus octingentos, ſiue à primo ortu incolumia, ſiue reſtituta: SIVERSTAT, SANDAV, & STAFELSE, COCHELENSE, ad cognomines vtrumq; lacus, perierunt. S. BONIFACIVS, Moguntinus Archiepiſcopus, qui tùm temporis Germaniam vniuerſam verbo doctrinæ illuſtrabat, & non rarò eandem ob cauſam Boicam inuiſebat, templa dedicauit, Cœnobia legibus ad Benedictinam normam inſtituit. Prioribus monachi, poſtremis tribus virgines tranſcriptæ, Cochelenſi GAILSVINDIS, trium fratrum ſoror præfecta.

Cum verò ab anno CM. vſq; ad CMLV. quo in Campis Vindelicis internecione deleti ſunt, Hungari ſæpius finibus ſuis egreſſi, Germaniam inuaſiſſent, dici

Digitized by Google

dici non poteſt, quàm multa inauditæ crudelitatis & libidinis exempla paſſim ediderint; Tùm etiam Noricum, Alemanniamq; percurſare, agere, rapere, ferre omnia, ſacra, profana; incendia cædibus miſcere; nullumq; crudelitatis genus prætermittere. Hac occaſione Cœnobia ædesq; ſacras. quas mox commemorauimus, cùm virorum ſanctorum, tum ſacrarum Virginum alias fœde vaſtarunt, alias funditùs euerterunt.

In quam ſortem & BVRENSE aſceterium venit; quod cum aliquandiu in ſitu & ſqualore iacuiſſet, per RICHOLPHVM Præſulem inſtauratum eſt, tempore OTHONIS Imp. & S. VDALRICI Epiſcopi Auguſtani.

Ab inſtauratione verò inhabitarant illud non paruo tempore Canonici Regulares, ſed ijs eliminatis, operâ ADALBERONIS, Comitis de Sempta, Aduocati huius Monaſterij, reſtituitur Benedictinis, per HENRICVM III. Imperatorem, qui eò HELENGERIONEM, Abbatem Tigurinum, cum XII. Monachis tranſtulit, teſte Auentino.

HENRICVS IV. Abbatiam Burenſem, dictam in pago Sondergeu, in Comitatu Sigmari Comitis ſitam, ELENHARDO Epiſcopo Friſingenſi, & illius Eccleſiæ, omni iure, & vtilitate, quam Imperator ibi habuit, in proprium dedit ac tradidit; ita vt liberam poteſtatem habeat tenendi, conſtruendi, & quicquid ad communem illius Eccleſiæ vtilitatem voluerit, faciendi, A. C. CIↃ LXV. Extat diploma in libro traditionum Friſingenſis Eccleſiæ.

Anno CIↃ. CCXLVIII. domeſtico igni totum Monaſterium exuritur, ſub OTHONE, Duce Meraniæ, Aduocato, & OTHONE Duce Bauariæ, inter quos anteà grauiſſimum bellum fuit, in quo Monaſterium plurima mala & deuaſtationes paſſum eſt; Vide *Auentinum libro ſeptimo.*

In libro Fundationis Aduocati & Abbates huius Monaſterij ſequentes reperiuntur.

SIGMARVS iuuenis Comes, tertius Aduocatus, cuius pater ADALBERTVS, filius ADALBERO, Vxor SIGMARI GERTRVDIS ſub HENRICO IV.

SIGMARVS Aduocatus dedit Monaſterio, pro ſe & animâ fratris ſui ADALBERONIS interfecti, prædia in Phrumore *ex lib. trad. ibi.* De quâ familiâ hi fuerint, an de Sempta, an verò de Huſin, hoc eſt Andecenſi, vt Auentinus in Epithomate ponit, non ſatis conſtat; Hundius putat fuiſſe Comites de Semptâ.

BERNHARDVS Aduocatus ſub RAYMVNDO Abbate.

POPPO, Comes de Andechs, Aduocatus ſub VVALTHERO, Abbate ſeptimo, A. C. CIↃ. C. XL. & XLIII.

OTHO Comes de Andechs, frater BERCHTOLDI, quem aliàs Marchionem vocant, ſub ADALBERTO Abbate, A. C. CIↃ. CLXXXV.

ADALBERTVS Aduocatus, A. C. CIↃ. CXLIX. ſub CONRADO Rege.

OTHO Dux Meraniæ, ſub GEBHARDO Abbate.

HENRICVS Abbas, A. C. CIↃ. CCLII. quartus ante ipſum eiuſdem nominis Abbas.

ORTHOLPHVS Abbas. Huic RVDOLPHVS Imperator regalia contulit, ac de adminiſtratione temporalium legitimè inueſtiuit, vocans ipſum Principem dilectum, A. C. CIↃ. CC. LXXV.

HENRICVS Abbas, A. C. CIↃ CCLXXXVI. huic quoq; RVDOLPHVS contulit regalia feuda principatus, quem obtinet, & hoc ad inſtantiam filiæ ſuæ, Duciſſæ Bauariæ, OTHO Abbas, A. C. CIↃ. CCXCII. Idem CIↃ. CCCVIII.

EGGEBERTVS Epiſcopus Bambergenſis, OTHO Dux Meraniæ, & Palatinus Comes Burgundiæ, & ALBERTVS Comes de Tyrol, A. C. CIↃ. CCXXVIII. interceſſerunt apud Abbatem Burenſem GEBHARDVM, poſt obitum D. OTHONIS Ducis Meraniæ, defenſoris olim in temporalibus quatenus Aduocatiam illam filio OTHONIS conferret, quoniam ipſe pro libito eligendi Aduocatum poteſtatem & libertatem haberet, ſub certis conditionibus & articulis iureiurando, & inſtrumentis confirmandis: Primò, ne illis detur Iudex, niſi ad petitionem Abbatis & Conuentus; ſecundò ne ſteuræ ab homini-

bus

Digitized by Google

bus eorum extorqueantur; tertiò, ne aliquis infra Parochiam iudicium exequatur; quartò, ne res vel homines eorum ſub iure aduocatiæ vlli in feudum concedantur; quintò ne ab hominibus ipſorum, vel ab ipſis telonium accipiatur, in VVolfratzhauſen, vel in Montanis.

BENEFACTORES huius Monaſterij, & alij, quorum in libro fundationum ibi fit mentio.

VDALRICVS de Elſindorf, vir nobilis, ſe cum coniuge & vnicâ prole, ac omnibus bonis ſuis & poſſeſſionibus, ſcilicet Elſindorf, Surgeloch, Mages, Ruſian, DEO ac S. BENEDICTO obtulit, tempore HENRICI IV. Imp.

ARNOLDVS de Aſpach, vel de Lucilſteren, Nobilis domo, donauit Monaſterio prædium Aichaim, quod à parentibus in Sueuiâ, iuxta Hilaram fluuium per ſucceſſionem habuit, quodq; GVELPHO Dux, eiectâ ſuâ matre, per vim occupârat, &c. facta eſt hæc traditio, A. C. CIↃ. CXLIII. ſub VVALTHERO Abbate I. & BERCHTOLDO Aduocato.

Quædam illuſtris matrona, GISELA nomine, de Aſmünting, locum ſibi apud S. BENEDICTVM elegit, Marquardus maritus tertius, Agnes filia, Robertus & Goſvvinus, filij, Diethericus, frater Domini Marquardi de Dorf.

HENRICVS, Comes Andecenſis, Marchio Iſtriæ, fundator Miſſæ ibidem, circa, A. C. CIↃ. CCXXVIII.

OTHO Dux Meraniæ, Comes Burgundiæ, eodem tempore.

BERCHTHOLDVS & *HENRICVS*, Comites de Eſchenloch, fundatores luminis perpetui, ad ſepulturam progenitorum ſuorum, circa A. C. CIↃ. CC. XXVIII.

BERCHTOLDVS Comes de Eſchenloch, filius Berchtoldi, inſtituit anniuerſarium ibidem, pro remedio animæ ſuæ & progenitorum. A. C. CIↃ CCXCIII.

HENRICVS de Rotenburg, Magiſter Curiæ *OTHONIS* Ducis Carinthiæ, Comitis Tyrolis, Vto de Matrey Iudex, *GRIFO* de Matrey, milites, *HENRICVS* de Vſenſtain, fideles eiuſdem *OTHONIS*, A. C. CIↃ CCIIC.

BERNARDVS liber de VVeilhaim, *A. C.* CIↃ CCXXVIII.

D. HENRICVS de VVeilhaim filius circa *A. D.* CIↃ CC LIII.

D. GEBHARDVS de VVeilhaim circa annum CIↃ CCXCV.

EGILOLPHVS & *GOTHARDVS* de Andechs, Nobiles, circa annũ CIↃCCXXVIII.

GOTSCALCVS & *LVDOVICVS* de VViderſperch.

EBERHARDVS & *LAZARVS* de Porta.

HENRICVS de Lechiſperg, vxor Diemuet, filij eorum Philippus, Rupertus & Hermannus, tempore *HENRICI* anno CIↃ. CCLII. contulerunt aliquid Monaſterio.

HENRICVS & *OTHO* de Sechſenhauſen, *A. D.* CIↃ CCXCI. *OTHO* dedit Hubam in Engelberting, anno CIↃ CCXCII.

D. DIETHERICVS de Pfluegdorf.

S. CONRADVS, & D. ENGELSCALCVS de VVildenrot, anno CIↃ. CCCIII.

D. HENRICVS de Tainingen, anno CIↃ CCXCV.

VERTINGVS & *HENRICVS* de Schmichen.

BERCHTOLDVS de Aue, ſub *HENRICO* Abbate, Anno CIↃ CCLV.

D. IOANNES Miles de Avve, anno CIↃ CCXIX.

D. CONRADVS der Reitter von Aw/ *A. C.* CIↃ CCXCV.

BERCHTOLDVS de Fuozſtain.

In antiquo libro fundationis ſeu traditionis circa annum CIↃ CCL. *ſequentes huius Monaſterij vaſalli reperiuntur.*

D. HENRICVS de Seeueld.

D. VLRICVS de Rörmos, Vicedominus Ducis *LVDOVICI*, & filius ſuus *VLRICVS*.

D. VVATTO de Geckmpeunt.

D. BERCHTOLDVS de Egoluingen.

D. HERMANNVS VVittolshouer.

D. ENGELSCALCVS de Haldenberg.

VVIRNT

Digitized by Google

VVIRNT de *A*delungeshouen.
HENRICVS de Seckenhauſen.
D. DIETRICVS de Pfluegdorf.
D. HENRICVS de Pfetten.
D. CONRADVS de Duringenueld.
Item *H. TAININGER*.
Item *VERTINGVS* de Schmiechen.
Item *BERCHTOLDVS* de Fuezſtain.

Poſſidet ampliſſimum hoc Cœnobium corpus *S. ANASTASIAE* Virginis & Martyris, quod circa A. C. CIↃ. LIII. eò tranſlatum eſt; vbi non raró cœlitùs beneficia pijs cultoribus exhiberi certum eſt. Eius martyrium ita deſcribitur. ANASTASIA Romana Prætextato viro clariſſimo, Gentili tamen patre, & Fauſtâ matre Chriſtiana nata eſt, quæ animi & corporis pulchritudine excellens in fide Chriſtianâ educata, & à CHRYSOGONO viro pio eius myſteria edocta, à patre inuita Publio viro quidem nobiliſſimo, at Chriſtianæ religionis hoſti acerrimo, matrimonio copulata eſt. Ea viro in adminiſtratione rerum publicarum occupato, vili amictu induta, vnicâ ancillâ ſe comitante carceres obibat, pecunia cuſtodibus datâ martyrum corpora curabat, lauabat pedes, & caput, pilos tondebat, vulnera ſanabat, cæteraq; charitatis explebat officia. Confeſſores etiam paſcebat, & fouebat. Quibus cognitis Publius illam in domeſtico carcere diu afflixit, quam tamen CHRYSOGONVS per literas eſt conſolatus; ac profecturus in Perſidem vinculis conſtrictam reliquit, in eam poſt reditum animaduerſurus. Sed eo in itinere defuncto, ANASTASIA libertati priſtinæ reſtituta, priſtina officia pietatis reſumpſit, bonis in vſus confeſſorum, & martyrum obſequia erogatis. Cùm autem Diocletianus Aquileiæ S. CHRYSOGONVM morte affeciſſet, & poſt illum AGAPEN, CHIONIAM, & IRENEN ſorores in CHRISTI confeſſione conſtantiſſimas martyrio coronaſſet, illarum corpora *ANASTASIA*, quæ eò Româ profecta fuerat, vt martyribus inſeruiret, pretioſis vnguentis delibata ſepelijt. Quod cum alijs martyribus feciſſet, agones illorum deplorans, deprehenſa ad Florum Illirici Præſidem producitur, qui illam ob ſummam nobilitatem non auſus attingere, Romam ad Imp. miſit. A quo interrogata: *Vbi aurum, ubi opes à patre tuo viro clariſſimo, & Deorum amico relictæ?* Reſpondit: *Si aurum haberem, quo DEI ſeruis ſubuenirem, non me tibi tradidiſſem. Nunc, omnibus erogatis, quod reliquum eſt, corpus CHRISTO meum offerre ſtatui.* Quibus dictis, Præfecto examinanda traditur; qui eâ fruſtrà blanditijs & minis deterritâ, Vlpianum Capitolij Pontificem actu pollentem accerſit, vt *ANASTASIAM* aliquâ fraude ad impietatem alliceret. Sed cùm his nihil profeciſſet, quod illa ad omnia mala perferenda paratiſſima erat, dolens quod ſum martyrium differretur, tridui inducias ad deliberandum martyri conceſſit; quę ad Vlpianum: *Cogita iam hos tres dies elapſos eſſe: nam eadem animi, quæ nunc, tunc erit ſententia.* Triduo tranſacto, in quo mulieribus gentilibus deprauanda tradita omnis cibi & potus expers fuerat, Deum precata, ne optata martyrij palma fruſtraretur. Vlpianus ad eam accedens quaſi aliquid inhoneſtum attentaturus, repentè oculis captus eſt, nec multò pòſt acriùs doloribus cruciatus interijt. *ANASTASIA* autem liberata ea moleſtia, paulò poſt à Floro Illyrici Præfecto, quòd *THEODORAM* matronam ad martyrium animâſſet, carcere diù incluſa, in Palmariam Inſulam cum CC. viris, & LXX. fæminis deportata, ibi pedibus, manibusq; extenſis ad palos ligata, & circa eam igne accenſo martyrium conſumauit, corpore eius ab igne nil læſo, ſocijsq; vario genere mortis interfectis. Paſſa eſt anno CHRISTI CCC. VIII. Kal. Ianuarij. *Ex eius Paſſ. à Sur. tom. 6. Petr. lib. 2. c. 2. Mombrit. tom. 1. & ab al. rel. Catal. S S. Italiæ.*

Corpus eius Troiæ in Apulia, vbi ea maximè colitur, quieſcere fertur. Sed in Germaniam ad hoc BVRENSE Cœnobium tranſlatum eſſe, vetuſtiſſimis monumentis credimus: vbi non ſolum eius caput, verùm etiam oſſa corporis ſacri, ingentis proceritatis Heroidem referentia, oſtenduntur.

Circa A. C. CIↃ. DL. floruit in eodem Cœnobio R. P. F. FLORIANVS Treflerus, vir eloquentiæ ſingularis, vt orationes ab eo editæ demonſtrant: Impreſſæ ſunt Auguſtæ Vind. apud Philippum Vlhardum, anno prædicto, & ſæpiùs.

Digitized by Google

NIDERNALTAICH.

ALTACHIVM ſeu ALDECHIVM inferius, germanicè Nidern Altaych ad differentiam ſuperioris Altachij, & à veteri quodam ex quercubus conſtante luco ſic dictum. *Fama manet*, inquit M. Vellerus, *lib. 5. rer. Boic. nec à nominis ratione, nec à vero abhorrens, ſtetiſſe ijs locis ad Danubij ripam prægrandes & annoſas quercus, Deorum ſuperſtitioni dicatas, quas victimarum ſanguis ſæpe reſperſerit, Boios, poſtquam gentilem errorem excuſsêre, excidiſſe, eccleſijs Chriſtiano ritu ſubſtitutis. Nam Maximus Tyrius, ex Platonis ſcholâ Philoſophus altiſſimam olim quercum pro Ioue Celtico cultam ſcriptum reliquit.*

Situm eſt hoc ampliſſimum magnificentiſſimumq; Cœnobium in Bauariâ inferiori ac Patauienſi Diœceſi, in ſiniſtrâ deſcendentis Danubij, ad vnum miliare Germanicum, infra Deckendorfum ciuitatem Bauaricam, prope Hengersbergenſem Marcam (quæ hodie adhuc eidem Cœnobio ſubeſt tota) fœcundo ſolo, & peramæno loco ſitum: Fundatum legitur conſilio S. PIRMINII Epiſcopi, ab VTILONE Duce Bauariæ in honorem S. MAVRITII, Anno DCCXLI. ſub ZACHARIA Pont. Max. & ſubinde licet ab eodē Duce VTILONE multis prædijs & poſſeſſionibus ditatum, bellis tamen & incendijs vaſtatum & attenuatum fuit. Inſtauratum verò eſt per Imperatores & Reges Romanos, qui illud maximis muneribus & priuilegijs auxeruut. Auctum etiam & ditatum eſt ab HILTRVDE Reginâ, eiuſdem VTILONIS Coniuge, ac PIPINI Francorum Regis ſorore. THASSILO quoq; filius VTILONIS, plurima prædia huic Monaſterio dedit, quorum magnam partem per diſcordiam Principum amiſit.

CAROLVS Magnus tradidit huic Monaſterio priuilegia immunitatis, illudq; multis prædijs dotauit, A. C. DCCCXII. LVDOVICVS item iunior munificentiſſimus huic loco fuit, nam non ſolum priuilegia, & immunitates eidem tradidit, ſed etiam in ſuam tutelam recepit, & ab omni exactione & onere exemit, addens

duas

Digitized by Google

duas Eccleſias Ingolſtadij (nunc celebris Academiâ ciuitas, tunc tantùm villa erat) & curtem Dominorum illic exiſtentem, vulgariter den Herrenhoff/ cum centum & triginta agri iugeribus, pratis item quæ faciunt CD. fœni vehicula, cum ſeruis & ancillis in eadem curte degentibus, cum omnibus item bonis ad eadem pertinentibus, hoc eſt, campis, ſyluis, pratis, paſcuis, equis, aquarumq; decurſibus, molendinis, mobilibus & immobilibus. Actum in Regio Palatio Heiligbrunnenſi XVIII. Auguſti DCCCXL.

Poſtea circa A. D. DCCCXLIII. GOTSBALDVS Abbas impetrauit à GREGORIO IV. PONT. MAX. corpora SS. Martyrum FELICISSIMI & AGAPITI in Herhouen collocata, vnde extant in vitro Chori ad S. STEPHANVM tales verſiculi.

Sunt à GREGORIO *Romano Præſule Quarto*
GOTSBALDO *de* ALTHA *Sanctorum tradita membra.*

ARNOLDVS, Dux Bauariæ, dictus malus, ambiens Imperium & rebellans CONRADO & HENRICO Aucupi Rom. Regibus, pleraq; huius Monaſterij bona tam in Auſtriâ, quàm in Bauariâ diripuit, ac militibus ſuis diſtribuit; hinc norma monaſtica ibidem defecit, tamen ſub regulâ Canonicorum vſq; ad tempora OTTONIS III. quaſi per centum annos permanſit, qui conſilio S. VVOLFGANGI Ratiſponeñ. & PILIGRINI Patauienſis, Epiſcoporum, eundem locum Regulæ priori S. BENEDICTI reſtituit, & collapſas res Monaſterij præclarè & feliciter denuò inſtaurauit, eiusq; auxilijs ERCHAMBERTVS Abbas præfectus eſt, Anno CMXC. Sub eius regimine Monaſticen profeſſus eſt S. GOTHARDVS, qui ad ALTACHIVM inferius, hõneſtis parentibus, patre RATMVNDO dicto natus, ibidem primum ſacrorum ordinum gradum hypodiaconi indeptus, vel à FRIDERICO, Archiepiſcopo Salisburgenſi, vt habet Hundius, vel à CHRISTIANO Patauienſi Epiſcopo, qui dictum Cœnobium ceu beneficiarius gubernabat, vt eſt in vitâ apud Surium, poſtea etiam Diaconus ordinatur, & Præpoſitus Canonicorum inſtituitur, à PILEGRINO Patauienſi Epiſcopo, vt iterum tradit Hundius. Verùm hæc nimis confunduntur, PILEGRINVS enim CHRISTIANVM, in Epiſcopatu præceſſit, vt conſtat ex Catalogo Epiſcoporum illius Eccleſiæ. Poſt à S. VVOLFGANGO Sacerdotio initiatur, tandem Cœnobio Abbas præficitur, cui piè & laudabiliter præfuit annis XXVI. Conſecutus eſt aream in Ratiſponâ ab HENRICO Imp. Anno MII. Condidit primus inſigne Sacellum ſuper Hengerſpergenſem Marcam in peramæno colle ſitum, quod S. TRINITATI ac beatiſſimæ VIRGINI MATRI, conſecratum ac dicatum eſt à VVERNHERO ſeu Berengero, Patauienſi Epiſcopo ipſâ die Purificationis B. MARIÆ.

Addidit verò eidem Eccleſiæ aliud etiam ſacellum B. BENEDICTO dedicatum. Habuit in commendis etiam HERSFELDIAM præpotens HASSIÆ Monaſterium, vbi cùm collapſam diſciplinam reformâſſet, illius præfecturam reliquit ARNOLDO, eiuſdem loci anteà Præpoſito Anno MXI. ipſe verò ad ALTACHIVM ſe recepit, illudq; ſummoperè excolere atq; ornare conatus eſt, puta codicibus, ſacris veſtibus, ad diuini ſacrificij miniſterium pertinentibus, alijsq; varijs & vtilibus Eccleſiæ ornamentis: inprimis autem, quod quidem compertiſſimum eſt, permultos illic fratres ſcientiâ & morum integritate inſignes atq; ſpectatos enutriuit, quos poſteà, Rege & Epiſcopis id petentibus, in diuerſa monaſteria patres & doctores ablegauit. Cùm verò eſſet vir literis & vitæ ſanctimoniâ clarus, ad HILDESHEMENSIS Epiſcopatus clauũ ac gubernaculũ auocatur Anno MXXII. Vbi munus Epiſcopale, quod inuitus ſuſcepit, magnâ cum laude XVI. annis religioſè geſſit: Eccleſias, Monaſteria, & Xenodochia plurima erexit.

Inter opera ſupra naturam mirifica ab eo patrata, etiam hoc narratur. Perduelles ex ſubiectis quoſdam anathemate ictos cùm ſacrificij tempore templo de more excedere iuſſiſſet, illiq; contumaces reſtitarent, ex dudum ſepultis, quos anathematis vincula ſtrinxerant, de tumbis ſurgunt, templumq; egrediuntur; quos pudore ſuffuſi, viui illi rebelles etiam ſequuntur. GOTHARDVS adhortatione acri ad

Digitized by Google

acti ad ſubiectos, quibus mortuos obſequentiores haberet viuis adhibitâ, defunctos cenſurâ ſoluit, qui capita pontifici inclinantes ad ſuum quiſq; tumulum redeunt. Deceſſit Anno Chriſti MXXXVIII. Multa vbiq; mentio ſanctiſſimi viri, quem INNOCENTIVS II. P. M. in Viennenſi Concilio Diuorum Albo adſcripſit MCXXXI.

Eodem S. GOTHARDO Abbate Anno Chriſti MVIII. fundata & inchoata eſt præpoſitura quædam RINCHNA dicta, tribus ab ALTACHIO milliaribus verſus montana & nemora Bohemica ſita, à S. GVNTHERO Monacho ALTACHENSI & primo RINCHINENSI Eremitâ, qui illic ad ſui nominis ſaluberrimum fontem, precibus & ieiunijs Deum ſtrenuiſſimè coluit.

Fuit hic cognatus S. STEPHANI Pannonum Regis, apud Turogos regiâ ſtirpe oriundus. Cùm verò ex ephebis & adoleſcentia etiàm exceſſiſſet, vitæque eum ſolutioris admodum pœniteret, vocatis in conſilium cogitationibus, cœpit faſtidire omnia præſentia, cælumq; toto pectore ardere. Abit itaq; ad Cœnobium, genus vitæ orditur laborioſum, nec ſatis expedit rationes fortunarum, quibus abundabat, donec ſæpedictus Abbas S. GOTHARDVS, illum ſeueriore periculi denunciatione territum firmauit. *(1006.)* Exin ingentes facere progreſſus in curriculo virtutis, opes omnes negligere, ſeipſum abijcere, parere non maioribus, ſed paribus & humilioribus etiam, ſeuerè in ſe animaduertere, nec legibus aliorum rigidis contentum, addere inſuper alias corpori afflictationes, & paulatim in ſanctitatis opinionem venire.

Iam ad STEPHANI Regis aures fama cognati delata etiam animum incenderat cupidine GVNTHERI coràm ſpectandi, allegantur ad ipſum, qui humaniter inuitent ad Pannonias & regem viſendum; recuſat ille, præfatus, ſe in alterius regis & CHRISTI auctoritate eſſe, omnibus propinquitatibus defunctum. Sed iterùm ac tertiùm vocatus, cum fauſtâ religioſorum imprecatione ſe cum legatis dedit in viam, ſalutatus à rege ingenti gaudio perfuſo, regioq; epulo exceptus, à carnibus tamen omninò abſtinuit. Sed iterum ac ſæpius à rege fatigatus, vti ſaltem ex pauone appoſito aliquid guſtaret, ne durus in regem & hoſpitem, & cognatum videretur, nihil ille quidem de alite attigit, ſed capite in manus fuſo, Deum precibus & lachrymis adiit, vt ſine offenſâ Regis, ſaluis ſuis legibus à menſâ ſurgeret: impetrauit, vt rediuiua auis è patinâ ingenti prodigio auolaret: vnde Rex, omniſq; aula attoniti, de cætero GVNTHERVM urgere ad guſtandas carnes deſierunt.

Tertio autem à conuerſione ſua anno, ipſe cum aliquot familiaribus inde in ſaltum Narvvaldenſem Bohemiæ bonâ ſui Abbatis veniâ ſeceſſit, *(1008.)* ibiq; ſeptem & triginta annos religioſiſſimè vixit, in ſanctæ religionis ſtudio & in ſumma voluntariæ paupertatis ſeueritate cum ſocijs ſuis perſeuerans.

Victus eorum ſanè varius erat, vario ſtudio à rege Hungariæ, atq; è Bohemiâ & Poloniâ aiijsq; diuerſis prouincijs vnà cum veſtitu conquiſitus. Potus quidem, quod omnibus notum eſt, non niſi aqua ſola fuit, quæ etſi hoſpitibus apponebatur abundè, at fratribus tamen non niſi ad certam menſuram. Literas ille prorſus ignorauit, pſalmis exceptis, & tamen mirâ erat præditus euangelij, legis & prophetarum intelligentiâ, nec hiſtoriarum rudis fuit: quam ille intelligentiam conſequutus fuit tùm ex crebrâ fratrum relatione, tum ex auidâ verbi DEI auſcultatione: adeoq; ſæpiſſimè ille myſticos & arcanos ſenſus interdum iocando, interdum verò adhortando non ſine audientium ſtupore proferebat. Erat profectò vir ille, vt de S. BENEDICTO ſcribit B. GREGORIVS, quem poſt Dominum IESVM vitâ & moribus præcipuè imitabatur, *& ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus.* ......

Vixit autem poſteà etiam 5. annos in vlteriori eremo Breznich, quoad à BREDISLAO Sarmatarum & Boëmorum principe venationibus intento deprehenſus, in alterum illi diem ſuum è vitâ diſceſſum poſt diuturnam & religio-

ſam

Digitized by Google

ſam ſermocinationem aperuit; qui primâ luce cum SEVERO Antiſtite ad oſtium GVNTHERI adeſt, cæleſtem agnum in viaticum porrigi iubet; vbi ille inter piorum lachrymas & vota exſpirauit, anno Chriſti CIↃ.XLV. VII. Idus Octobris. Corpus per iumenta iugi inſueta ad BRVNOVIENSE Cœnobium deductum prodigijs vitæ prioris ſanctimoniam oſtendit, ipſe cæleſtibus poſt religionibus conſecratus.

Porrò Cœnobium RINICHNACHENSE, cuius idem auctor fuit, ALTACHENSI inferiori per HENRICVM Imperatorem ipſius rogatu GVNTHERI ſubiectum, adiecit KVNIGVNDIS & GISELA illa HENRICI ſponſa, hæc CONRADI coniunx prædia & ſiluas, alijq; principes auxêre.

Eiuſdem Eccleſia conſecrata eſt à BERENGERO Epiſcopo, in honorem S. IOANNIS BAPTISTÆ, DEIPARÆ VIRGINIS, & S. CRVCIS, Anno MXIX.

ALTACHENSE verò Cœnobium totum ferè igne perijt, Anno Domini MXXXIII. IV. Non. Martij. Reædificatum à fundo ab Abbate huius loci RATMVNDO, S. GOTHARDI ex ſorore nepote (qui plurima emit prædia, multumq; terræ incultæ excoli fecit) auxilio eiuſdem ſancti, tunc Hildeshemenſis Epiſcopi, & RICHERII Abbatis Caſinenſis, Anno MXXXVII. Conſecratum iterum diuino honori XI. Kal. Octobr.

In hoc ipſo Cœnobio ſe contubernio S. BENEDICTI addixit S. THIEMO, qui & THEODAMARVS & DIETHMARVS à quibuſdam vocatur, inde euocatus SALISBVRGI S. PETRI Cœnobio præfectus, poſt etiam eiuſdem vrbis Archipræſul; ac tandem clariſſimus Chriſti Martyr euaſit Anno Chriſti, CIↃ. CI. IV. Kal. Octobr.

Deinde anno circiter CIↃ CCXXXIII. DIETMARO III. huius nominis Abbate (qui per Hermannum Monachum impetrauit à Gregorio Papâ mitram, vti tradit Hundius ex Auentino) nouâ diſſenſione coortâ inter Bertholdum & Albertum Comites Pogenſes vnius, & Rapathonem ac Henricum Comites de Ortenberg, alterius partis; Monaſterium rapinis, incendijs ac ſuorum hominum captiuitatibus, iumentorum abactionibus miſerè quaſſatum & vexatum eſt. Hengersbergenſis Marca, & Altachenſis Villa incendio vaſtatæ ſunt, templa parochialia vndiquaq; miro ſacrilegio effracta, calices & alia ornamenta templorum pijs vſibus dicata, prophanata & ablata, pecora & armenta abacta ſunt: ita vt Abbas & Conuentus fecerint in hac calamitate iacturam viginti millium Rhenenſium aureorum.

Poſt hæc anno Domini CIↃ CCLXII. HERMANNVS Abbas HENRICI Ducis inferioris Bauariæ liberorum luſtricus Pater, Hiſtoriographus, & Chronographus ſui Cœnobij, B. VIRGINIS Sacellum Hengersbergenſe in ſuperioribus tumultibus direptum & vaſtatum, præclarè renouauit, & denuò conſecrari fecit per ANSELMVM Legatum ſummi Pontificis, conſenſu OTHONIS Patauienſis Epiſcopi.

Huic etiam Cœnobio incorporata eſt Præpoſitura Cœnobioli Benedictini in AVGIA B. VIRGINIS ad Fledinczium amnem, Richingenſi vicina, quæ fundata eſt Anno Domini CIↃ CCCXLII. ab HERDVVICO Milite de Degenberg (cuius germanus frater erat RVGERVS Abbas Altachenſis) ope LVDOVICI Bauari Imperatoris, qui & Altachenſis Monaſterij benefactor munificus fuit, ſicut & alij prædeceſſores eiuſdem Imperatores & Bauariæ Duces; præſertim S. HENRICVS, CONRADVS SALICVS, HENRICVS III. FRIDERICVS I. CONRADVS III. CAROLVS IV. quorum donationes, & immunitatis priuilegia diligenter annotauit Hundius in Metropoli Salisburgenſi.

Digitized by Google

TEGERNSEE.

AMPLISSIMVM hoc atq; perquàm magnificum Monaſterium ad lacum Tegerenſem, in ſuperiori Vindeliciâ intra Iſaram & Oenum in faucibus Alpium circa Annum Domini DCCXL. VI. conditũ, quod cetera quàm latè Boica patet, ſplendore & dignitate multis modis ſuperat, foſsâ & propugnaculis in regiæ ſpeciem cinctum, nam & Abbas miniſtris ex equeſtri nobilitate, Principum more vtitur, & verò Principis aliquando nomen ab Imperatoribus tulit, vt patet ex priuilegio LVDOVICI IV. anno Domini cIↃ CCCXXI. dato.

Condidêre ADALBERTVS & OTCHARIVS Tegerenſes Comites, ſiue GRIMOALDO Duce, ſiue patre HARTVVICO Burgundo, matre Boiâ nati, duplex enim hîc quoq; fama eſt.

Vetuſtorum diplomatum (*Ottonis 2. & Henrici 6.*) fide hactenus liquet, illuſtri genere ortos, quod Reges propinquitate attingeret, cetera ferè obſcura ſunt. Romam religionis cauſsâ profecti, cùm omnia hoſtium incurſionibus vaſta, vrbem luctu & pauore oppletam reperiſſent, commoti homines militares, qui primam pietatem interpretarentur, ſacrorum ſedem inultam indefenſamq; non relinquere, ſeſe Romanis duces eoſdem vindictæ, & ſocios periculi præbuêre. Nec mora, hoſtes aggreſſi ſecundis aliquot prælijs, egregiâ virtute, ingentem gloriam pepererunt. Magna factum ſequuta gratia, Pontifex egregij muneris loco, S. QVIRINI corpus petentibus conceſſit, quod in TEGERENSI Eccleſiâ ſanctè adhuc colitur.

Reuerſos, ardens adeo religionis ſtudium ſubijt, vt poſthabitis quæ apud mortales ceteroqui prima ſunt, monachorum inſtituta, in monaſterio quod ipſi condiderant profiterentur. Maior fratrum ADALBERTVS, Abbas dictus, centum quinquaginta monachis præfuit.

Quæ

Quæ pôſt per c c. fermè annos geſta fuerint, obſcura permanſerunt, neque in Annalibus quidquam reperitur; niſi quòd anno Domini c m l v. Hungaris Noricum & Alemanniam ſæuè deuaſtantibus, hoc Monaſterium quoque crudeliter deuaſtatum & igne exuſtum fuit, cum prius etiam per ARNOLPHVM Ducem deſpoliatum, & bona illius militibus beneficij loco conceſſa fuiſſent.

Inſtauratur itaq; per OTHONEM II. Imperatorem, & OTHONEM filium LVITOLPHI, fratris OTTONIS II. Ducem tùm Boioariæ & Sueuiæ, qui Monachis Cœnobium cum prædijs reſtituunt, HARTVVICVM Abbatem S. MAXIMINI Treueris huic loco præficiunt, profanis, qui locum ſacrum occupauerant, procùl ire iuſſis. HARTVVICVS ipſe benedictionem accepit ab Abrahamo, Epiſcopo Friſingenſi, Anno Domini cmlxxix.

Huic etiam loco ab anno ſalutis clɔ. i. S. GOTHARDVS Altachenſis & Hersfeldenſis Abbas, & poſtea etiam Hildeſemenſis Epiſcopus, aliquamdiu præfuit, à S. HENRICO eam ob cauſſam præfectus, vt reformaret locum inſolentiâ Monachorum penè collapſum.

Poſteà anno gratiæ clɔ xxxv. Monaſterium igne perijt, & ſequenti anno à furibus ſpoliatum eſt.

Anno dehinc clɔliii. SEIFRIDO Abbate præſidente, corpora SS. Martyrum CHRYSOGONI & CASTORII à quodam fratre à Veronâ, ex Monaſterio S. MARIÆ ad organa, ad hoc Monaſterium tranſlata ſunt.

Anno clɔ. c l. EVGENIVS III. huius Monaſterij priuilegia confirmauit, illudq; ſub protectionem ſedis Apoſtolicæ recepit. Idem fecit ALEXANDER III. Anno, clɔ c. lxxviii. Item VRBANVS III. Anno clɔclxxxvi. qui & confirmauit vſum Mitræ & annuli ab ALEXANDRO antea conceſſum.

Exinde PERCHTOLDO huius nominis I. Abbate, hoc TEGERENSE Cœnobium cum alijs vicinis, per LVDOVICVM Ducem Bauariæ, & OTTHONEM Comitem de Phallai, in bello, quod contra HENRICVM Marchionem Iſtriæ, tunc Aduocatum Monaſterij, geſſerunt, miſerè deſolatum & vaſtatum eſt. Deinde Anno clɔ. ccxi. ob diſſidium MANEGOLDI Epiſcopi Patauienſis, (erat hic BERCHTOLDI Comitis Bergenſis & GISALÆ Comitiſſæ Andecenſis filius, ex Chremiphanenſi, etiam Tegerenſis Abbas, & poſt Anno clɔ. cc. vi. Epiſcopus electus) & cuiuſdam RAPETONIS, Comitis Palatini Bauariæ, de familiâ Comitum Ortenbergenſium huic Monaſterio, cum quibuſdam alijs, graue damnum illatum, poſteà Anno clɔ. c c. xiv. tertiâ vice igne exuſtum eſt.

Anno clɔ cdxxiv. anterior pars Chori inter cœnandum corruit, Altare S. CHRYSOGONI vnà cum arcâ, in qua ſacrum ipſius corpus aſſeruabatur comminuit ſaluis tamen reliquijs.

Tempore CASPARI Abbatis (qui ob egregia merita alter fundator dictus, Monaſterij inſtaurator, reformator, locupletator, totum Monaſterium ferè ex nouo conſtruxit & obijt anno clɔ cdlxi.) inuenta eſt vena Petrolei, quod S. QVIRINI vocatur.

Perilluſtre hoc Cœnobium inter præcipuos fautores & benefactores numerat OTTHONEM II. S. HENRICVM, CONRADVM II. HENRICVM III. & VI. FRIDERICVM I. & II. ac LVDOVICVM IV. & V. Rom. Imp. & alios plures principes, qui illud donarijs & priuilegijs mirificè exornârunt, quæ ab Hundio in Metropoli annotantur.

Habuit idem Cœnobium, quod etiam ſupra inſinuauimus, quemadmodũ cæteri tam Eccleſiaſtici, quàm ſeculares Principes Imperij, miniſtros ex equeſtri nobilitate, Mareſcalcum, Camerarium, Magiſtrum Coquinæ & Pincernæ.

MARESCALCI officium vnà cum pertinentibus prædijs & redditibus, olim VVICKNANDO de Iringſpurg, OTTONI filio & ſucceſſoribus maſculis,

Digitized by Google

ſculis, Anno cIↄ ccLxxxvi. fuit conceſſum, quibus defunctis, ſucceſſere in officio Nobiles de Thor, ſicut in caſtro Iringſpurg.

CAMERARII fuêre olim Nobiles de VVarngeuu, poſt Nobiles de Pienzenauu.

ARCHIMAGIRI officium, quod alias Truchſäſſen Ampt dicitur, gerebant aliquando Nobiles de Hochenrain, poſtea Nobiles dicti Turndl, tandem Nobiles de Höchenkirchen.

PINCERNÆ ſeu Pocillatoris officium olim habebant Nobiles, dicti de Eling: Poſteà Sunderndorffer.

Inter præcipuos huius Monaſterij Patronos numerantur SSs. Tutelares, QVIRINVS, CHRYSOGONVS, CASTORIVS, Martyres Romani omnes, quorum ſacra Lipſana, vt ſupra notatum eſt, hùc tranſlata ſunt, & eorum hiſtoria breuibus ſic comprehenditur.

CLAVDIO GOTHICO annum ſecùndum in Imperio agente, à ſalute noſtrâ Anno ccLxx. *quidam è Perſide Chriſtiani Romam venerunt ad orationem Apoſtolorum,* MARIVS & MARTHA *eius coniunx, cum filijs Audiface & Abachum. Hi cùm perueniſſent Romam, ſtuduerunt ſollicitè inquirere corpora ſanctorum quæ erant in cæmeterijs, & Chriſtianos inuiſere qui detinebantur in carcere. Et cùm veniſſent in carcerem trans Tiberim poſitum, conſpiciunt hominem fidelem,* QVIRINVM *nomine, qui pro* CHRISTI *nomine multa verbera perpeſſus fuerat, & ſuis facultatibus ſpoliatus. Ad quem venientes, miſerunt ſe ad pedes eius, obſecrantes ut pro eis oraret. Ibiq; manſerunt diebus octo, miniſtrantes beato* QVIRINO, *& alijs qui ibidem erant, lauantes pedes eorum qui vinculis tenebantur conſtricti; & ipſam aquam ſuper capita ſua ac filiorum ſuorum ſpargebant.*

Eo tempore iuſſit Claudius, ut Chriſtiani, qui inuenti fuiſſent in vulgo, aut in carceribus, ſine interrogatione punirentur. Ipſo autem edicto promulgato, tenuit ducentos ſexaginta duos Chriſtianos, qui damnati antè fuerant ad fodiendam arenam viâ Salariâ pro nomine CHRISTI: *quos ductos Romam, & in amphitheatrum incluſos, milites ſagittantes interfecerunt.*

MARIVS & MARTHA *hæc ſcientes, contriſtati ſunt vehementer, & unà cum filijs & beato* IOANNE *presbytero venerunt ad corpora ſanctorum martyrum, quæ ex igne ſublata ſubtraxerunt, & in linteaminibus inuoluta ſepelierunt in cryptâ, viâ Salariâ, in Cliuo Cucumeris: ſimul etiam ſepelierunt Tribunum Claudij nomine* BLASIVM: *quo in loco permanentes, vigilias & ieiunia & orationes multis diebus cum Ioanne celebrârunt.*

Audiens hæc CLAVDIVS, *curioſè iuſſit perquiri* MARIVM *& uxorem eius: & non inuenerunt, quòd occultè iſtic agerent. Venientes verò Romam ad carcerem requirebant beatum* QVIRINVM: *quem non inuenientes contriſtati ſunt: ſed inuenerunt presbyterum nomine* PASTOREM, *qui enarrauit eis, quomodo noctu beatus* QVIRINVS *gladio fuerat interfectus, & iactatus in Tiberim. Corpus eius remanſerat in inſula quadam. Quo audito perrexerunt noctu cum familiâ ſuâ &* PASTORE *presbytero, & collegerunt corpus eius, & ſepelierunt in cæmeterio* PONTIANI *in cryptâ,* VIII. *K. Aprilis.*

Sacræ corporis reliquiæ, poſt annos à perpeſſo ſupplicio propemodum quingentos, Boiorum Principum pietate ad TEGERENSES deportatæ, condito monaſterio, vt antè diximus, inſigni venerationis cultu hactenus habentur.

Ante annos totidem & eo amplius, METELLVS monachus, vitæ neciſq; hiſtoriam, & multa quæ deinde rerum miracula conſequuta ſunt, operoſiſſimo carmine, in quo ſibi, ſæculi vitio, moleſtas difficileſq; parodiarum, & ſimiliter cadentium verſuum leges præſcripſit, complexus eſt.

S. CHRYSOGONVS verò, DIOCLETIANO Imp. Romæ incluſus in carcere, ibi biennium S. ANASTASIÆ facultatibus vixit: quam etiam afflictam propter CHRISTVM à viro ſuo Publio, proptereaq; à ſuis orationibus per literas auxilium poſtulantem, mutuis epiſtolis eſt conſolatus. Interea DIOCLETIANVS Romam ſcripſit, vt reliquis Chriſtianis, qui in vinculis eſſent,

Digitized by Google

eſſent, interfectis, CHRYSOGONVS Aquileiam ad ſe duceretur.

Tum Imperator: Accerſiui, inquit, te Chryſogone, vt honoribus augeam, ſi modò induxeris animum Deos colere. At ille: Ego eum, qui verè eſt Deus, mente & oratione veneror; deos autem, qui nihil ſunt niſi dæmonum ſimulacra, odi & execror. Quo reſponſo excandeſcens Imperator, ad Aquas Gradatas eum ſecuri percuti iubet, VIII. K. Decembris, cuius corpus proiectum in mare, paulo poſt in littore inuentum ZOILVS Presbyter in ſuis ædibus ſepelliuit. Paſſus eſt circa annum CHRISTI ccc.

Eſt Romæ vetus titulus S. CHRYSOGONI, cuius mentio habetur in Concilio ſub SYMMACHO celebrato; eumq; GREGORIVS II. ornauit, doniſq; auxit.

S. CASTORII autem nomine duo celebres habentur; prior cum CLAVDIO Commentarienſi, NICOSTRATO primiſcrinio, VICTORINO & SYMPHORIANO à S. SEBASTIANO ad fidem CHRISTI conuerſus, & à B. POLYCARPO Presbytero baptizatus eſt.

Eundem cum ſocijs in perquirendis ſanctorum martyrum corporibus occupatum Fabianus Iudex comprehendi iuſſit, & per decem dies minis & blanditijs exagitans, cùm in nullo penitùs poſſet commouere, iuſſit tertio torqueri, ac poſtea in mare præcipitem dari. Is Non. Iulij ſacris Faſtis adſcriptus habetur.

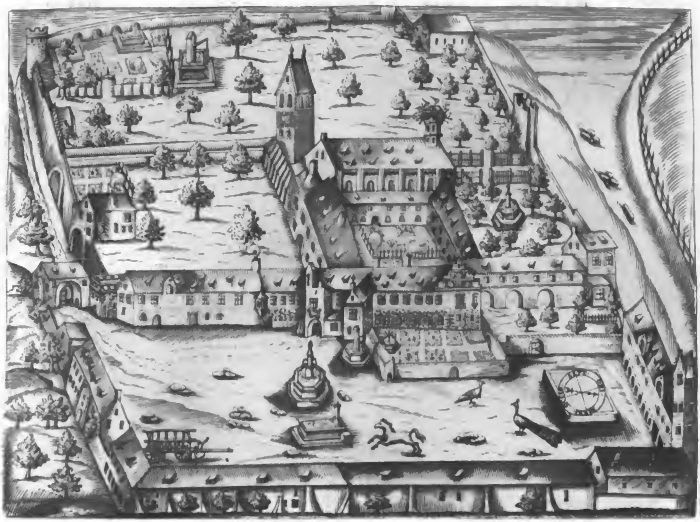
Diuerſus omninò ab hoc eſt alter S. CASTORIVS qui cum ſocijs iiſdem cum ſuperioribus nominibus appellatis, ſub DIOCLETIANO Imp: paſſus eſt; quòd cùm eſſent, ſummi ſculptores, nullo modo adduci potuerant, vt idolorum ſtatuas facerent: & ad Solis ſimulachrum ducti vt illud venerarentur, numquam commiſſuros ſe dixerunt vt adorarent opera manuum hominum.

Quam ob rem in carcerem coniecti, cùm ibi multos dies in eodem propoſito perſtitiſſent, primùm ſcorpionibus cæſi, deinde viui plumbeis loculis incluſi, in flumen deijciuntur. Exſtat in vrbe Eccleſia ſub nomine Sanctorum quatuor Coronatorum, vbi horum quinq; martyrum corpora honorificè ſepulta ſunt, & eorum feſtiuitas VI. Id. Nou. celebratur. Paſſi ſunt circa annum Chriſti ccc.

Huius poſterioris venerabilis TEGERENSIVM Congregatio corpus poſſidet, eiuſq; ſolennem memoriam prædicto die celebrat.

Digitized by Google

THIERHAVPTEN.

THIERHAVPTVM ſuperioris Bauariæ celebre Cœnobium, ad Achium piſculentiſſimum riuum, non procul à Lico, tribus ab Auguſtâ Vindelicorum, & totidem à Danubianâ Peninſulâ, vbi nunc VVerdæa Sueuica, percelebris Imperij ciuitas; duobus verò à Rhaino Bauarorum oppido milliaribus, in colle (ex quo & Auguſta & Donavverda videri poſſunt) ad eiuſdem nominis amplum pagum, fœcundo & maximè fertili loco ſitum: dictum ab animalis ſeu feræ capite; ſed non ob eam rationem, quam Bruſchius prodidit, quòd nempè in venatione ibi THASSILONIS Ducis filium trucidarit, id enim alibi accidit. Nam maior filiorum THASSILONIS GVNTHERVS, Laureaco ſub brumam venatum egreſſus, in raræ magnitudinis aprum fortè incidit, propter fontem & piſcinam, quam hinc nomen traxiſſe aiunt: comitibus per ſyluam dilapſis, animum ſolitudine non deſpondens, venabulo obiecto, feram ſtrenuè excipit, & luculento vulnere conficit: ipſe viciſſim à dolore & furore percita conſauciatur, ambo in eodem veſtigio corruunt. Ibi canis latrantis indicio repertus, magnæ indolis adoleſcens, miſerandum ſuis in tam triſti exitu præbuit ſpectaculum. Pater, quantum maximum potuit, ſepulturæ honorem habuit, templo cum monaſterio magnificentiſſimè excitato, & ampliſſimis reditibus inſtructo, quod à præfluente Chremsâ nomen traxit. VALDERICVS, VIRGILIVS & SIMPERTVS Epiſcopi dedicarunt, HADRIANVS Pontifex, AGAPITI Præneſtini martyris corpus, Roma honoris cauſſa dono miſit.

Hoc verò Thierhauptanum fundatum eſt ab eodem THASSILONE circa A. C. DCCLXX. non L. vt Bruſchius & Hundius prodidère, cùm eodem anno rerum necdum potiretur, & vixdum octauum ætatis annum ageret.

Natus eſt enim eodem anno DCCXLII. quo CAROLVS Magnus, quarto decimo anno rudimentum Martis in PIPINI caſtris poſuit, proximo anno ſe, gentemque totam in PIPINI clientelam dedit, quem altero & viceſimo deſeruit, neſcio quomodo vel à PIPINO, vel officiis aulicis offenſus, & rupto primùm fœdere domum ad VTILONEM patrem refugit, vxorem de-

in LVIT-

in LVITPVRGAM Deſiderio Longobardorum Rege natam, duxit, cùm annum ageret octauum ſupra vigeſimum. Suſcepit ex coniuge geminos virilis ſtirpis liberos, GVNTHERVM, ab apro in venatione interemptum, & THEODONEM ſtirpis vltimum ab HADRIANO Pontifice Romæ ſacro fonte luſtratum; tanta fuit THASSILONIS pietas, vt ipſe filium Romam portaret, vt à ſummo orbis parente Chriſtianis ſacris imbueretur. Hoc verò offendit THASSILO, quòd pactis non ſteterit cum PIPINVM & CAROLO Magno initis; quin & arma contrà mouere LVITPVRGA inſtigante ſæpiùs conatus, tandem regno & poteſtate exutus, reusque Maieſtatis veniam eâ conditione impetrauit, vt in Monachum attonſus priuatam cum filio vitam coleret. At pietas aduerſus cœleſte Numen & omnes cœlites fuit in THASSILONE ſingularis: quis ex Boiorum principibus plura cœnobia condidit, quis deſita inſtaurauit, THASSILONE? ille CREMISSAM, ille THIERHAVPTVM, idem MATSEVM, CHIEMSEVM geminum virorum ac Virginum à fundamentis excitauit, idem S. VALENTINI ſacrum corpus Tridento Bataua, S. CORBINIANI Maijs Friſingam, B. VIVILONIS Laureacenſis Archiepiſcopi Bataua ſummâ cum religione tranſtulit, Bataua ciuitatem Epiſcopo cum fundis & prædijs ampliſſimis conſecrauit, Salisburgenſem Eccleſiam donis plurimis auxit. Denique vitam Lauriſſæ nobili Cœnobio humili tectus cultu ſanctiſſimè finiuit. Miranda quadam opera mortem ad eius tumbam ſecuta, vetera monumenta teſtantur Eius Epitaphium tale fuiſſe ferunt:

THASSILO *Dux primùm, pòſt Rex, Monachus ſed ad imum,*
Idibus in ternis deceſſerat iſte Decembris.

Hæc de fundatore. Auctum verò, & locupletatum eſt THIERHAVPTVM à LOTHARIO Imp. LVDOVICI Pij filio, A. C. DCCCXLVI. Deuaſtatum verò & deſtructum ab Hunnis A. D. CMLV. Secundò erectum & auctum eſt à GEBHARDO Ratiſponenſis Eccleſiæ Epiſcopo, Comite Andecenſi Dieſſenſi & Hohenvvarttenſi ſecundum Auentinum, non VVitelſpacenſi, vt Bruſchius opinatur; necnon à fratre prædicti GEBHARDI Epiſcopi Comite RAPOTHONE, fundatore Hohenvvartenſis Monaſterij, ac HEMMA eius coniuge (quam Bruſchius alibi Duciſſam Auſtriæ, alibi verò Comitiſſam Werdææ vocat, quod veriſimilius eſt) A. C. CIↃ. XXII.

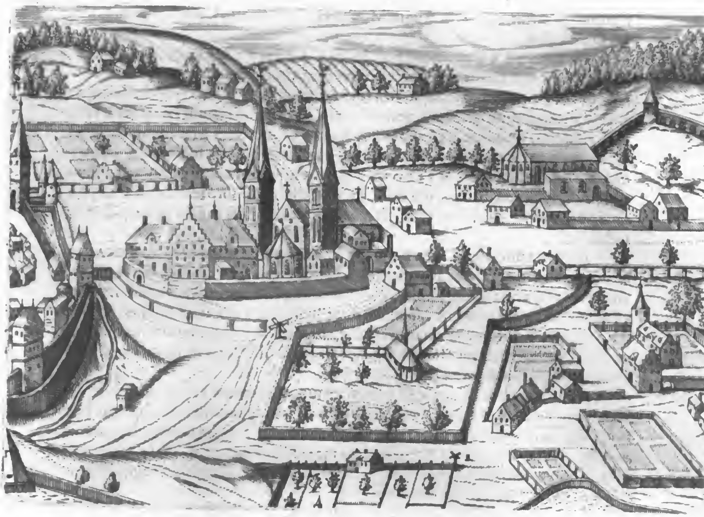
Contulerunt autem huic Monaſterio & VVitelſpacenſes Comites multa bona. Matthæus Mareſcalcus de Biberbach vicino caſtro, Canonicus Auguſtenſis, in libro ſuo de Calatinis, c. 50. & 79. refert aliquas inſcriptiones in hoc Monaſterio extantes, de Palatinis VVitelſpacenſibus, & eorum traditionibus Domina GEBBA de Pach pijſſima ac nobiliſſima fœmina ſumma huius Monaſterij benefactrix, quæ & aurea & alia pretioſa ornamenta plurima dedit.

Sub IOANNE Abbate XIX. viro magni ingenij & conſilij, LVCOVICI Bauariæ Ducis Conſiliario benè merito, incendio perijt hoc Monaſterium per eundem magnificè reſtauratum, Anno Domini CIↃ. CDIII. Incendio collapſum fuerat etiam antea, circà A. C. CIↃ. CCCL. at per HENRICVM de Höchſtetten Abbatem ſtudioſè fuit reparatum. Poſteà cum diu in deformatione iacuiſſet idem Monaſterium, MELCHIOR Abbas SS. VDALRICI & AFRÆ Auguſtæ, iuſſu & permiſſu LVDOVICI Bauariæ Ducis, miſit illuc Priorem ſuum HENRICVM Hotz, qui ibi decennio Abbas præfuit. Poſt eundem varios commendatores habuit, etiam ſeculares, qui ſua potiùs quærentes ad maximas anguſtias res eiuſdem deduxerunt; donec in bello Bauarico hoc Cœnobium, vnà cum pagis ſuis miſerè vaſtatum eſt.

PETRVS VVagner, qui ex Auguſtano S. VDALRICI Monaſterio euocatus, huic loco tum præſidebat, hæc mœſtus videns, biennio exulauit Auguſtæ, is ſuâ manu teſtatur: *Igne in templo graſſante, Venerabile Sacramentum more Catholico ibidem aſſernatum, manibus ſæcularium in repentinâ neceſſitate vix ereptum, alium, quàm fabricam ferrariam, locum illâ nocte non habuiſſe.* Tandem pacatâ iterùm Bauariâ, ſuis redditus ita Cœnobium reſtituit ac inſtaurauit, vt eius ſecundus fundator dici meruerit, qui anno CIↃ. DXI. obijt; Senſit magnum benefactorem ALBERTVM Bauariæ Ducem, qui pro reſtauratione Monaſterij dedit Teloneum & vngeltum, vt vocant, in villâ ibi, vſque ad ipſius & ſucceſſorum ſuorum reuocationem, A. C. CIↃ. DVI. Habuit ſucceſſores ex eodem Cœnobio Auguſtano LEONHARDVM Gregg.) IOANNEM Rumpfardum, IOACHIMVM Fendium. Monaſterium hoc in bello Schmalcaldico A. C. CIↃ. IↃ. XLVI. bis direptum eſt, tam ab hoſtibus Cæſaris, quàm ab ipſis Hiſpanis, extra tamen Clenodia aurea & argentea vaſa ac ſupellectilem meliorem, quæ ingruente bello, mandato Illuſtriſſimi Ducis Bauariæ VVILHELMI pijſſimæ memoriæ ad tutiora loca tempeſtiuè fuerant tranſlata ac depoſita. Sepulti ſunt ibi Nobiles Hinterskircher de Schönleuten, ex quorum familiâ extitit Martinus qui prædia, fundos & ſiluas donauit, vt teſtantur literæ A. C. CIↃ. CDLIII. datæ. Clemens VIII. P. M. conceſſit vſum mitræ, & Pontificalium A. C. CIↃ. DXCV. R. D. BENEDICTO Gaugenrieder Abbati venerabili & ſucceſſoribus.

Digitized by Google

CAMPIDONENSE.

CAMPIDONENSE facilè princeps in Germaniâ Cœnobium condidit HILDEGARDIS, CAROLI MAGNI uxor. Hanc vt domi pernobilem, Sueuam origine fuiſſe ſatis conſtat, quamuis ſint qui Andecſij in Boicâ matre REGARDA Andecſenſi Comite natam eſſe contendant. Fidem adhibere Theganus vetat, à quo IMMA GOTOFRIDI Alemanniæ Ducis proneptis, HILDEGARDIM peperiſſe, planè traditur. Fuit igitur non Boica, ſed Sueua genus, GEROLDI Comitis & Boicæ prætoris ſoror, qui banc ampliſſimam præfecturam affinitatis ſuffragatione à CAROLO conſequutus eſt, vt ex certis monumentis compertum eſt. Hunc veteres ſcriptores comitem & conſiliarium, atque ſigniferum CAROLI promiſcuè dixêre, non nemo conſanguineum. Valafridus Augiæ in Acronio lacu Abbas, ſiue æqualis huic ætati, ſiue ſuppar, inſigne virtutis teſtimonium, quanquam duris & incultis verſibus perhibuit.

Hic vir in hac patriâ ſummâ pietate nitebat,
Moribus egregius, verax, manſuetus, honeſtus,
Cui Regina ſoror, LVDOVICI *chara genetrix*
HILDEGARDIS *erat parili bonitate venuſta,*
Viribus ille potens, ſanctoq; potentior actu.

Augienſes Annales Puſſenium Comitem appellant. *Puſſen* in excelſo Sueuiæ monte arx ſita, nomen retinet. Hanc illi patriam ſedem fuiſſe, fit veriſimile ditione longè protensâ. Cùm liberis careret, amplum patrimonium locis ferè ſacris, Augienſi inprimis, & Sangallenſi Monaſterio dilargitus eſt. Ipſe contra Hunnos acie inſtructâ, manus iam conſerturus inter ordines obequitans, dum aptâ orationè militum animos erigit, certam aduerſus hoſtem eum victoriam ſpondens, qui ſpem adhuc omnem in fugâ poſuerit, incertum cuius virtute an

ſcelere

Digitized by Google

ſcelere improuiſo cecidit, nam equites eum comitati duo, ſimul interfecti ſunt: facti auctor latuit, corpus in Augiæ Monaſterio conditum. Cecidit Kal. Sept. A. C. DCCXCIX.

HILEDGARDIS itaq; poſtquam CAROLVS DESIDERII Longobardorum Regis filiam repudiâſſet, eidem legitimo matrimonio coniuncta A. C. DCCLXXI. (quamuis non nemo ſequentem annum annotet, & C. Baronius ante ſeptuageſimum quartum non eſſe eidem coniugium initum, euincere velit ex Epitaphio, quod eſt in Cœnobio S. ARNVLPHI extra Metenſem vrbem) Anno vero DCCLXXIII. HILDEGARDIS dotem ſuam maternam contribuit ad fundandum CAMPIDONENSE Cœnobium, cuius primum lapidem eodem anno poſuit ROLANDVS CAROLI Magni è ſorore BERTHA nepos, *omnium Gallorum*, Sabellico teſte, *fortiſſimus*, præſentibus multis principibus ac nobilibus.

Eodem anno dum DESIDERIVS Pontificem recuſantē CAROLOMANNI liberos inungere Franciæ Reges, vexat bello; rogatus à Pontifice CAROLVS, victricia vbiq; arma infert Italiæ: & bis fuſo Longobardorum exercitu, Ticinum obſidione cingit, Veronam capit: vbi duos CAROLOMANNI liberos, & matrem recipit. Cùm verò Papiam vallaſſet, *dirigens continuò in Franciam*, inquit Anaſtaſius Bibliothecarius, *ibidem apud Papiam adduci fecit ſuam coniugem excellentiſſimam Hildegardam Reginam & nobiliſſimos filios.*

Anno ſequente DCCLXXIV. dum adhuc obſideretur Papia, CAROLVS appetente Paſchali ſolemnitate Romam venit: vbi apparatiſſimè exceptus eſt. Poſt octo dies Papiam reuerſus, factâ deditione vrbem recepit. *Glorioſus itaq; Domnus Rex Francorum CAROLVS*, inquiunt Annales Francorum, *Italiâ ſubiugatâ, cuſtodiâ Francorum in Papiâ relictâ, magno triumpho, Deo adiuuante, cum VXORE ſuâ, & reliquis Francis reuerſus eſt in Franciam.*

Eodem anno à CAROLO confirmatum, & DCCLXXVII. XI. Maij, quæ CHRISTO cælos aſcendenti ſacra fuerat, conſecratum eſt CAMPIDONENSE Cœnobium. Sequenti anno HILDEGARDIS gemellos peperit, & altero decedente, ſuperſtiti LVDOVICI nomen, ſic volente patre, inditum. Anno poſthæc DCCLXXX. labente CAROLVS è Saxoniâ, comitibus duobus filijs, & Reginâ HILDEGARDE uxore, autumnali tempore in Italiam peruenit. Natalem diem Dominî Ticini celebrauit; ſequenti autem anno ſacratiſſimum diem Paſchæ Romæ: vbi vterq; filius à Pontifice Rex appellatus coronatur: LVDOVICVS quidem Aquitaniæ, & PIPINVS Italiæ; quibus actis redit in Franciam.

Demùm anno DCCLXXXIII. Pridie Kal. Maij moritur HILDEGARDI Regina vxor CAROLI Magni & ampliſſimi CAMPIDONENSIS Cœnobij Fundatrix, cùm eidem viro ſuo trigeminos ſtirpis virilis, & totidem muliebris peperiſſet, CAROLVM, PIPINVM, LVDOVICVM, qui proximus à CAROLO imperauit; ROTRVDIM, BERTAM & GISLAM. Ibidē in Eccleſiâ à ſe fundatâ ſepulta (quamquam, vt ſupra monuimus, à quibuſdam apud Mediomatrices condita prodatur) in cuius tumulo poſt ducentos circiter annos, cum denuò inſtauraretur CAMPIDONENSIS Baſilica, inuenta eſt plumbea tabula, cum tali, quantumuis rudi & incultâ inſcriptione:

Annis decurſis ſeptingentis octogintaq; tribus
Buſto in hoc buſtarij falicem buſtarunt HILDGARDIN
Quæ varijs claruit ſignis, Dei vigore in multis,
Cuius in pace ſancta requieſcat anima. Amen.

Hanc HILDEGARDIS Fundatricis hiſtoriam idcircò pluribus proſequuti ſumus, vt commentitias & fabuloſas quaſdam narrationes, quæ à quibuſdam proferuntur, & tamquam veriſimiles aliquo modo fidem meruerunt, excluderemus; quandoquidem alij auctores, qui de CAROLI Magni rebus geſtis, vitâ & morte ſcripſerunt, nihil de ijs rebus memorant. Earum verò loco antiquiſſimas, fideq; digniſſimas confirmationis regiæ literas proferemus, ex quibus illuſtriſ-

Digitized by Google

illuſtriſſimi huius Monaſterij fundatio, & largiſſima dotatio luce clarius cunctis patebit; earum tenor ſequitur.

In nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis, CAROLVS diuinâ fauente clementiâ, Imperator Auguſtus. Si ſanctam Dei eccleſiam digno magnitudinis noſtræ munere ſublimare, augmentare, atq; ſubuenire, ad æternam noſtram remunerationem, & regni noſtri ſtabilitatem prodeſſe confidimus. ideoq; nouerit omnium ſanctæ Dei eccleſiæ fidelium, noſtrorumq; præſentium ſcilicet, & futurorum ſolers induſtria, qualiter nos ob interuentum ſanctiſſ. patris noſtri ADRIANI Papæ, ac ſupplicem rogatum dilectæ coniugis noſtræ HILDEGARDIS, nec non propter nobilem ac fidelem famulatum IOANNIS Augienſis, & S. GALLI, reuerendi Abbatis, eiuſdemq; Epiſcopi Conſtantienſis precem, ob meritum RVDANGI Metenſis Epiſcopi, & STVRMI VVuldenſis Abbatis, ſeu cæterorum principum innumerabilium, nobis aſſiſtentium, ANDEGARIVM quendam nobilem, magnæ religionis virum, & primum CAMPIDONENSIS Cænobij, ad regularem diſciplinam inſtructorem, aſſumpſiſſimus, & in eodem loco CAMPIDONENSI, qui ab eodem in honorem ſanctæ DEI *genetricis MARIAE, conſtitutus eſt, in pago Ylergeuu, Abbatem eum confirmauimus, & à Papâ ADRIANO in ſancto die Paſchæ conſecratum, pretioſiſſimis ſanctorum martyrum GORDIANI, & EPIMACHI, corporibus donatum in ſuam Abbatiam honeſtè tranſmiſimus. Sed quoniam prædicta coniunx noſtra, in eodem Cænobio, locum ſepulturæ ſe habituram ordinauit, diuerſis muneribus ditando, quicquid in pago Ylergauue, & Auguſgauue, & Albgauue, maternâ hæreditate legitimè obtinuit, cum noſtrâ proteſtatiuâ manu, & imperiali largitione illuc tradidit, & in proprium ius eiuſdem Monaſterij transfudit, & perpetualiter poſſidendum, ſicut in alio breui continetur donauit. Nos igitur eundem locum, utpote de noſtro, & in noſtro fundatum, ac in noſtro noſtrorumq; ſucceſſorum mundiburdio, ſiue defenſione fore conſtituentes per noſtræ autoritatis munitionem confirmamus, & præcipimus, ut nullus publicus iudex, neq; dux, neq; comes, aut quibuslibet ex iudiciariâ poteſtate. villas, curias, aut loca, vel agros, ſeu reliquas poſſeſſiones, memorato monaſterio, præſenti tempore ſubiacentes,* &c. & in fine ſic concluditur. *Quod ut veriùs credatur, & omni tempore incorruptum habeatur, manu propriâ roborantes ſigilli noſtri impreſſione iuſſimus inſigniri.*

Ampliſſimo igitur. huic Archiſterio ANDEGARIVS nonnullis AMELGARIVS dictus primus Abbas præfectus, ſacris initiatus eſt Romæ præſente CAROLO MAGNO & HILDEGARDE fundatrice ipſo Dominicæ Reſurrectionis die, anno Domini (non vt Bruſchius inter complures alios lapſus malè habet 773.) DCCLXXIV. ante illum annum enim CAROLVS nunquam Romam venerat. Conſequutus eſt idem venerabilis Abbas pro ſe & ſucceſſoribus ſuis omnibus inſigne priuilegium ab ADRIANO Pontifice, in quo Pontifex CAMPIDONAM alteram vel ſecundam Romam appellans, ab omni eam Epiſcopali iugo exemptam, & perpetuò liberam eſſe ſtatuit. Abbati verò concedit plenam poteſtatem ante meridiem ſacra faciendi, poſt meridiem vero gladij, ad exercenda iura forenſia, ad tuendos bonos, ac è medio tollendos malos, vſurpandi. Vnde verſus natus quem Abbas & Princeps loci huius cum Herbipolenſi Epiſcopatu communem habet:

CAMPIDONA ſola iudicat enſe, ſtolâ.

Eſt etiam CAMPIDONENSIS Abbas vnus è quatuor illis, quibus inter Germaniæ proceres ſunt primæ ſedes, quiq; in conſeſſibus publicis ac pompis maximè honorantur; vtpotè quibus ampliſſimæ ſint iurisdictiones, nomenq; & iura Principum Imperij habeant. Hoc verò Aduocatos ac tutores habet, Ducem Bauariæ, Marſallum: Saxoniæ Ducem, Pincernam: Montis fortis Comitem, Dapiferum: ac Comitem de Neilenburg, Camerarium Abbatis.

Circa Annum Chriſti CMXX. ſæua Hungarorum gens finibus ſuis egreſſa per omne Noricum, Vindeliciam, & Boicam ferro flammaq; graſſata, omnia fœdis populationibus & rapinis impleuit, ſacraq; profanis, profana ſacris permiſcuit, Cœnobia ædesq; ſacras minimè paucas cùm virorum ſanctorum, tùm ſacrarum Virginum alias fœdè vaſtauit, alias funditùs euertit. In quam ſortem

& hoc

Digitized by Google

&hoc CAMPIDONENSE aſceterium venit, quod etiam his temporibus, tribus diſtinctis vicibus igne ferroq; vaſtatum eſt tam miſerè, vt fratribus hinc inde diſperſis, Monaſterium non niſi latrocinantium vndiquaq; Hunnorum latibulum fuerit.

Donec tandem ERNESTVS Sueuiæ Dux motus lachrymabili tam illuſtris loci ſtatu, & præcipuè duorum Cœnobitarum AMANDI & FELICIS querulosis vocibus commotus, ope præſertim S. VDALRICI, qui tùm temporis locum hunc in commendis habuit, cæpit Monaſterium quaſi de nouo inſtaurare, Cœnobitas recolligere, Abbatem certum his præficere, nouamq; omnium priuilegiorum confirmationem ab Imp. OTHONE I. petere, quam & obtinuit.

Rursùm huius Cœnobij magna pars incendio perijt A. C. ccIↃ cc. LXI. poſtridie S. MAGNI, vnde hi verſus:

Annis tranſactis plus uno mille ducentis
Et ſexaginta combuſta fuit domus iſta
Poſt feſtum Magni *praceſſi nocte ſequenti.*

Eodem circiter tempore extructæ turres magnificæ, quarum altera S. HILDEGARDIS, altera S. LVDOVICI dicta.

Habuit illuſtriſſimum hoc Cœnobium ad hæc noſtra vſque tempora continua ſerie Abbates S. R. I. Principes tam generis nobilitate, quam animi generoſitate & religione (vtpotè qui non ſemel Capituli Prouincialis Præſidentes fuerint) viros præſtantiſſimos, vſq; ad modernum Reuerendiſſimum ac Illuſtriſſimum Principem ac Dominum D. IOANNEM EVCHARIVM de clariſſima VVolffurtorum ſtirpe natum, cui proinde multos annos & fauſtiſſima quæq; apprecamur.

Digitized by Google

METTEN.

METANIA vel MEDENA hodie METTEN, peruetuſtum in inferiori Bauariâ Monaſterium, dimidium miliare ſupra Deggendorfenſem ciuitatem, paululum à ſiniſtrâ deſcendentis Danubij ad lucum ſeu foreſtam non inamœno loco ſitum: conſtitui cœpit temporibus CAROLI MAGNI Imperatoris omnium Chriſtianiſſimi ac munificentiſſimi Eccleſiarum erectoris, annum Chriſti circiter Octingenteſimum; vti notant Andreas Presb. Ratiſp. Auentinus, Bruſchius, & Hundius. Vera originis hiſtoria ſic ſe habet.

Habitabat in huius loci ſolitudine, & vaſtâ, adhuc tum temporis Danubianâ vtriuſque ripâ, Eremo, ad Michelsbucenſis Parochiæ inter Danubium & Iſeram ſitæ gubernaculum, pius quidam ac venerandus ſenex, beatus GAMELBERTVS, nobili genere apud Bauaros natus: Is abiectâ armorum curâ non ſine prodigio aliquando religionis ergò ROMAM ad SS. PETRI & PAVLI limina profectus, caſu ibi baptizauit infantem quendam, quem VTHONEM nominauit, præuidens vir ſapiens in ſpiritu, ſibi aliquando in gubernatione ſuæ paternæ Eccleſiæ ſucceſſurum.

VTHO iſte cùm ad virilem ætatem perueniſſet, relictâ Italiâ patriâ, peregrinatus eſt & ipſe religionis ergò in Germaniæ partem illam ad Danubium ſitam: vbi cùm ad S. GAMELBERTVM veniſſet, humaniter ab eo exceptus, ac parochiâ eâ ipsâ Michelsbuchenſi à viro Dei iam decrepito ſene donatus eſt. Præfuit huius parochiæ plebeculæ rudi adhuc & parùm in Chriſtianiſmo exercitatæ poſt obitum S. GAMELBERTI, itaq; etiam VTHO iſte: donec aliquando ingruentibus bellicis inter CAROLVM MAGNVM & THASSILONEM Bauariæ Ducem odijs ac tumultibus cogeretur bonus vir parochia deſerta, trans præterfluentem Danubium ſecedere, & in ſiluis inter feras quietem &

tutum

Digitized by Google

tutum refugium quærere. Ibi cùm omnino animum ad eremiticam vitam adiecisset, cœpit ſibi ipſi pius pater ad fontem ſui nominis conſtruere cellulam perexiguam in honore S. MICHAELIS, quod in his Bauariæ tumultibus bonorum angelorum præſidio ſeruatus, & ex hoſtium manu liberatus eſſet. Pacatis rebus iterùm in Bauariâ, & ſub iugum miſſo iam multoties rebelli THASSILONE, cùm daret CAROLVS victor venationi operam: caſu, aut potiùs Deo ſic ordinante ad hanc cellam venit, cumq; ad conſpectum & colloquium ſuum euocaret ſenem VTHONEM, barbatum Eremitam; intelligens ex illius cultu & oratione (quæ plerumq; certus minimèq; fallax animi character & index eſt) virum eſſe integræ, & ſecundùm Deum laudatiſſimæ conuerſationis: data ei dextera opem promittit: ſenemq; diſcipulos colligere, ac pleniùs Oratorium ibi erigere iubet.

Sic Monaſterium hoc ſumptibus CAROLI MAGNI inchoatum ac fundatum eſt, cuius primus Abbas ab ipſo Imperatore deſignatus eſt VTHO iſte. Perierunt huius loci monumenta pleraq;, præcipuè verò diplomata Carolina à Magno ipſo CAROLO primo fundatore data: Ludouicorum, & aliorum Carolorum ac ARNVLPHI Imperatoris ibi priuilegia plurima.

Sepeliuntur in hoc Cœnobio illuſtres Barones à Degenberg, nobiles ab Egk, fundatores parochialis templi S. MARTINO dicati, nobiles item Forſteri, Falckemari, ac alij Bauariæ proceres plurimi.

Hiſtoria B. VTHONIS breuiter ita colligitur. S. VTHO patria Romanus, in Germaniam peregrinatus ad S. GAMELBERTVM venit, à quo primùm Michelsbachenſis parochus deſignatur. Is paulò poſt in belli tumultibus fuga elapſus in vicino & transdanubiano nemore Cellam ſibi conſtruxit eremiticam ad miraculoſum fontem, quem adhùc vulgus hodie S. VTHONIS FONTEM appellat: in quo qui morbo Gallico, ſeu ſcabie Hiſpanica polluti ſunt, ſeſe lauantes emundantur: certis tamen annis; quos ita ſalubres annos (vt ab huius loci Cœnobitis & agricolis animaduerſum eſt) Epidemia & graſſans peſtis plerumque excipit. Quamdiu bonus is pater Abbas præfuerit; in faſtos à nemine relatum eſt, aut ſi relatum eſt, certè in bellicis tumultibus perijt, ac in cineres redactum eſt.

Sepelitur Abbas iſte in Choro templi ante aram maximam ſublimi tumulo, cum tali Epigraphe:

Abbas hic primus VTHO *nec laudibus imus*
Hic iacet ut limus, cælis requieſcat opimus.

Poſteà anno DCCCLXXX. VVIPPO Abbas huius loci accepit priuilegium à LVDOVICO Imp. in villâ regiâ Forcheim, cuius tenor eſt talis:

In nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis. HLVDOVICVS *diuinâ fauente gratiâ Rex. Si petitiones ſeruorum Dei iuſtè & rationabiliter aurem ſerenitatis noſtræ petentium ad effectum perducimus: hoc nobis procul dubio ad æternæ remunerationis præmia capienda profuturum liquidò credimus. Quapropter notum ſit omnibus ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelibus, noſtriſq; præſentibus & futuris: qualiter nos ob noſtræ mercedis augmentum, & pro remedio animæ Matris noſtræ & anteceſſorum noſtrorum conceſſimus quaſdam res proprietatis noſtræ in Comitatu Cunberti, cuidam Monaſterio conſtructo in honore* S. MICHAELIS *Archangeli, ad petitionem* VVIPPONIS *Abbatis, qui eidem Monaſterio præeſſe dignaſcitur: omne ſcilicet foreſtum & prædium inter ipſum Monaſterium & Danubium, hoc eſt in pago, de Steine uſque in Khrapſenrayn, inde in Pranne, inde in Zvverchloë uſque in Zeidlorn & ſic uſque in Danubium. Itaque quidquid infra ſcriptos terminos habere viſi fuimus, totum in proprietatem dominationis iam dicto Abbati, & Fratribus prædicti loci perpetualiter poſſidendum condonauimus, ut eos pro nobis, pro coniuge & prole noſtrâ, & totius Regni proſperitate miſericordiam omnipotentis Domini melius exorare delectet. Et ut hac noſtræ conceſſionis authoritas firmior habeatur, & per futura tempora, à fidelibus noſtris melius credatur, manu propriâ noſtrâ ſubter eam firmauimus, & annuli noſtri impreſſione aſſignari iuſſimus.*

Signum

Digitized by Google

Signum HLudouici Sereniſs. Regis.

Arnulphus Cancellarius ad vicem Luitberti Archicapellani recog.

Data quinto Nonas Maij Anno Dominica Incarnationis DCCCLXXX. *Indictione* XII. *Anno quarto Regni HLudouici Sereniſſimi Regis. Datum Forcheym villâ regiâ, in Dei nomine feliciter. Amen.*

Poſt multa annorum curricula Anno Domini CIↃ CXXXIV. perijt vniuerſum Metanienſe Cœnobium, præſidente GERBERTO Abbate. Anno enim Domini CIↃCXXXIII. Henrico IV. Imperante, qui patri in regni ſolio ſucceſſerat, diuerſisq; ducibus Bauariæ ducatum tenentibus, vno nimirùm eiecto, alio recepto, pax à tempore primi OTHONIS per ſucceſſionem ſox Imperatorum ad hæc vſque tempora vigens tepeſcere cœpit. Diſſenſionibus ortis in regno Eccleſia perturbata eſt, Monaſteria deſtructa ſunt, Clerus in odio & contemtu erat, Iuſtitia & Religio ſub pedibus impiorum iacebant.

In hac ipſa calamitate, Monaſtica etiam regula & diſciplina priſtinis annis ſtrenuè hîc obſeruata, in hoc etiam Metanienſi Cœnobio collapſa deſijt, ita vt locus iſte aliquamdiu ſub ſeculari Clero Canonicorum in Pfaffenmünſter (quod eſt Collegium elegans è regione ciuitatis Straubingenſis ad Danubium vel paululum à Danubio verſus Bohemiæ montana & nemora ſitum, à THASSILONE Boiorum Duce olim fundatum & liberaliter donatum) eſſet, ad annum nimirùm CIↃ CLIII. vſque.

Tum enim FRIDERICO I. FRIDERICI Sueuorum Ducis filio ad Imperij decus & dignitatem euecto, pax diu deſiderata vniuerſæ Germaniæ feliciter eſt reſtituta. Hic ipſe FRIDERICVS cognomento BARBAROSSA, HENRICO Saxonum Duci, HENRICI alterius, eius nimirùm qui à CONRADO Rege proſcriptus, & ex vniuerſa Bauaria eiectus erat, filio, Bauariæ ac Norici Ducatum reſtituit: & HENRICVM patruum ſuum Marchionem Auſtriæ, tunc Ducem Bauariæ ab eodem Ducatu tranſtulit ac amouit. Quia verò eiuſdem HENRICI Marchionis præcipua nobilitas ac ſumma honeſtas exigebat, vt nomen Ducis neutiquam amitteret: & vt Duces Bauariæ minus deinceps contra Imperium tumultuari, rebellare, & ſuperbire poſſent, Imperator de voluntate & conſenſu Principum in Comitijs anno Domini CIↃCLVI. Ratiſponæ habitis, Marchionatum Auſtriæ à Iuriſdictione Ducum Bauariæ eximendo, & quoſdam ei Comitatus de Bauaria adiungendo conuertit in Ducatum. Sic iſte HENRICVS factus & deſignatus legitur primus Dux Auſtriæ.

Is anno Domini MCLVII. Monachos in Metanienſe hoc Cœnobium reduxit, ſacerdotibus ſecularibus ad Pfaffenmünſter, vnde antea adducti fuerant, redire iuſſis. Sic Auſtriæ iſte nobiliſſimus Dux, ſecundus huius loci fundator eſt, & dici meretur. Quis verò huius ſecundariæ fundationis tempore ad clauum huius loci ſederit, nuſquam reperio in literas aut monumenta relatum.

BERNOLDI Abbatis tempore, incendio perijt vniuerſum Metanienſe Cœnobium Anno gratiæ CIↃ CCXXXVI. & mænia totaliter deſtructa, & vaſtata ſunt. iacuitq; locus totus penè deſolatus ad annum vſque CIↃ LXIV. quo renouari denuò cœpit, IV. Id. Iunij, promouente negotium OTHONE Bauarorum Duce.

Eiuſdem ope & præſidijs CONRADVS de Auvverbach Abbas huius Cœnobij præclarè reſtaurauit illud. Præfuit anno CIↃ CCLXXXVII. & anno CIↃ CCXCIII. quo OTHO Comes Palatinus Rheni & Dux Bauariæ *reſarcire intendens* (hæc diplomatis verba ſunt) *graues defectus, quos Metanienſis Eccleſia in ſuis hominibus & bonis, ex diuerſis rapinis & incendijs perpeſſa erat, cum beneplacito fratrum ſuorum LVDOVICI & STEPHANI fecit Abbati & Conuentui huius loci triennalem re-*

nalem remiſsionem omnis præſtationis Steurarum, herbergarum, & omnis Iuris Aduocatitij, faciens eis hanc de ſua liberalitatis munificentiâ ſpecialem gratiam.

Tempore VLRICI huius nominis I. Abbatis, cœpit concurſus hominum ad miraculoſum fontem S. VTHONIS, anno CIↃ CCCVI. Sub eiuſdem regimine venit Cœnobium anno CIↃ CCCX. in tuitionem D. IVTHÆ Bauariæ Duciſſæ, quæ fuit ſoror OTHONIS Regis Hungariæ, & vxor STEPHANI Bauariæ Ducis.

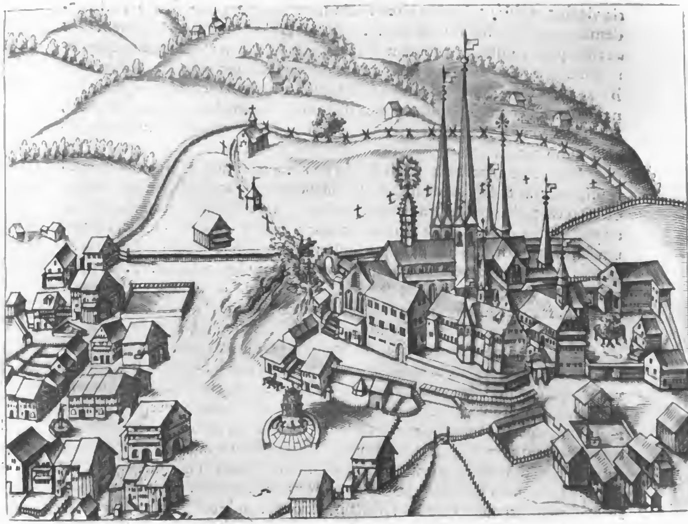
Poſteà anno Chriſti CIↃ CDXXXIX. ANDREAS Abbas huius loci, infulam & cætera pontificalia ornamenta per ALBERTVM illuſtriſſimum Bauariæ Ducem à Concilio Baſilæenſi impetrauit pro ſe & ſucceſſoribus ſuis vſurpanda.

Sub regimine Abbatis OSVVALDI, (qui inijt anno CIↃ CDXCV. & obijt CIↃ DXV.) viguit peregrinatio ad miraculoſum fontem S. VTHONIS, & liberati ſunt eius beneficio à morbo Gallico multi aduenæ. Hanc peregrinationem mox peſtis ſecuta eſt. Conſtruxit idem Abbas tabernam, excoluit vineam Cœnobio proximam, renouauit aras omnes, fecit fieri pretioſam Infulam.

Habuit idem Cœnobium alios plures præclaros & laude dignos Abbates, qui ſuâ curâ & diligentiâ rem domeſticam mirè auxerunt, & interim ſpiritualia etiam non neglexerunt.

Digitized by Google

EINSIDLEN.

MONASTERIVM HEREMI DEIPARÆ MATRIS in Nigrâ Heluetiæ ſyluâ, vt vocant, ſitum; locus, quo vix ullus vſpiam Chriſtiano in orbe alius neq; Reginæ Cælorum præſentiâ religioſior, neq; Antiſtitum nobilitate, & ſucceſſione illuſtrior, neq; Pontificum, Imperatorum, & Regum, Principumq; priuilegijs, & beneficijs honoratior, aut poſtremò omnium prope nationum peregrinationibus frequentior, atq; miraculis eſt inſignior. Adeò alias alijs in locis ſacras ædes videtur ſummus ille Architectus rerum omnium ab reliquis conſtitutas accepiſſe, & probaſſe: hanc, tamquam perpetuum ſui amoris, & honoris erga matrem monumentum, & ſimul in genus humanum refugium, ſolatiumq; ſuâ veluti manu poſuiſſe, ſtupendis ſignis, & incrementis inſolitis fouiſſe, & ditauiſſe, omniumq; pene prouinciarum, & gentium cultu, & religione, & concurſu celebrari voluiſſe.

Porrò hanc HEREMVM, ſiue ſolitudinem, MEGINRADVS, Sulgouiæ Comitis filius & Augiæ Inſulæ Monachus primò ſanctitate, mox ſanguine ſuo illuſtrauit, & conſecrauit; de quo ità ſcribit Hermannus Contractus; MEGINRADVS *Augiæ monachus, & primus incola Heremi quæ Thuricino adiacet lacui à quibusdam latronibus inibi* XII. *Kal. February peremptus poſt mortem virtutibus claruit, Augiaq; ſepultus eſt. A quo uſq; hodie Heremus ipſa à ſanctis, & religioſis viris in nobile, & famoſum iam dudum excreuit Cænobium.*

Et Martinus pœnitentiarius. S. MEGINRADVS *primus incola Heremi quæ Thuricina adiacet lacui à duobus latronibus inibi occiditur,* XII. *Kal. Februarij, & ab angelis lucis ſuſcipitur: & in cæleſti fulget vitâ Martyr, Presbyter, Monachus, & Heremita.*

HEREMVS ab MEGINRADI obitu absq; aſſiduo colono, & cultu annos quatuor & quadraginta fuit, niſi quia apud vicinos ſacri incolæ celebris memoria vi-

tia vi-

ria vigebat, multiq; qui opem ab eo ſuis in neceſſitatibus perſenſerant, voti condemnati martyris locum, & ob rara inde, & ſupra naturam ſubleuamenta, & auxilia, quod conſtituerat ibidem DEIPARÆ VIRGINI Sacellum frequentare ſolitabant. Sed ex his ad longinquos quoq; fama peruadebat. Motus inde BENNO ex regiâ Burgundiæ regum ſtirpe Canonicus Argentinenſis (illum Benedictum ex vitæ ſanctitudine poſtea dixerunt) rerum humanarum deſpectu, ſimul vitæ ſolitariæ cupidine in eam cum paucis ſocijs recipere ſe conſtituit, fecitq; anno CMVI.

Sub cuius aduentum Cella S. MEGINRADI ætate, & incultu, temporumq; iniuriâ, & ſolitudine loci fermè dilabebatur, Sacellumq; religio magis, quàm tecta tuebantur, cetera circùm ſentibus, & arbuſtis aſpera, & denſa, prorſus ad priſtinam vaſtitiem pene cuncta redierant. Igitur vbi BENNO loci ingenium ſatis perſpexit, ſitusque ex opportunitate Cœnobio idoneum maximè iudicauit, ad Comites Raperſuillanos, in quorum Dominatu tota ſolitudo erat, tetendit, vtq; eorum beneficio, & conſenſu eam colere, & manſuefacere liceret obtinuit. Ita Sacellum primo inſtaurauit, mox S. MEGINRADI cellam habitamentis adauxit, pluresque eò amicos, & familiares incolendæ, & frequentandæ Heremi inuitauit, & perduxit. Vicina hinc perpurgare orſus, erutis, & exuſtis arborum, & truncorum radicibus, campum ſatis amplum, vulgò Bruel nūnc vocant, patefecit. Obiectum pariter montem, quem ex eius vocabulo Bennau poſteri nuncuparunt, cultus patientem reddidit. Nihil deniq; intermiſit, vnde ſolitudinis aſperitas miteſceret, & incolendi deſiderium creſceret. Sed quia ſitus admodum aſper, & horridus, omniſq; melioris arboris infœcundus erat, antiſtitam Sanctionenſem acceſſit, & ab eâ Vfnouiam lacus Tigurini inſulam vicinam, & amœnam beneficio perpetuo impetrauit. Eam mox omni felici arbore, & elegantiori cultu expoliuit: fructus, & cetera inde emolumenta Cellæ S. MEGINRADI, ſeruato nihilominus Sanctionenſis Eccleſiæ iure omni beneficiario, dedit, & conſignauit. Id poſtea ius beneficiarium OTHO I. Imp. redemit, & HEREMITIS conceſſit, eius loco alias poſſeſſiones Sanctionenſibus attribuit, beneficium, & vſum, in dominium vertit, vt poſtea videbimus. Loci religione, & BENNONIS propinqui amore, eodem tempore, excitatus ADELBERO Baſilienſis Epiſcopus ad MEGINRADI cellam & ipſe inuiſit, probatoq; eius maximo opere pietatis ſtudio, & curâ illuſtrandæ ſolitudinis, quo magis impenſæ ſuppeterent, & in propinquum, Cellamq; venerationem ſuam teſtaretur, Sierns Elſatiæ Superioris nobilem vicum hæreditarium BENNONI, & eius loci ſucceſſoribus proprium fecit, quidquid in eo iuris ab maioribus habebat liberè, & múnificè reſignauit, Cellæ S. MEGINRADI perpetuum eſſe iuſſit.

Huc etiam BENNO quæcumq; à parentibus acceperat contulit, & poſtquàm XIX. annos Heremum incoluiſſet, in Mediomatricum Epiſcopum electus eſt A. C. CCIↃXXV. ſed poſt biennium inſidijs appetitus, & luminibus priuatus, rurſus, in Heremum quam ægrè deſeruerat perduci ſe curauit, in eâq; inſigni innocentiâ, patientiâq; quidquid fuit vitæ reliquum peregit, obijtq; Anno CMXL. III. Nonas Auguſti.

Etſi verò, primus apud Heremum ſocios BENNO habuit, longè tamen EBERHARDVS illuſtrator, & conditor Princeps habitus. Is ex Comitibus Franconiæ, Heſſiæ, & Veterouiæ Prouincialibus Præpoſitus Argentinenſis, diuino admonitu, Angeloq; ductore, & inductore, ad Heremum aduectus, Anno CCIↃXXXIV. amplis facultatibus, & hæreditate opulentâ, ſtatim ad noui, & ampliſſimi monaſterij, Baſilicæque in honorem, & nomen DEIPARÆ MATRIS, diuiq; MAVRITII Legionis Thebaicæ principis, & ſociorum ſtructuram, & conditionem animum applicauit. Inde Anno CMXLV. multis per ædificiorum, & totius conuentus neceſſitudines impedimentis, cùm minus, quàm ab initio quæſierat, optaratq; ſibi, & vitæ ſolitariæ, ab turbis remotæ, ac diſſitæ vacare liberum foret, conſortem, & adiutorem ſibi EBERHARDVS THIETLANDVM ſumſit, magnâ integritate, & prudentiâ virum, illiq; fabricæ, & ceterorum

curam

curam commendauit; Ipſe ſe à negotijs ad rerum diuinarum contemplationem penitius inſinuauit. Anno ſequente OTHO Imp. dato diplomate Monaſterium in ſuam protectionem ſuſcepit.

Abſoluerat iam templum EBERHARDVS, quare ad conſecrationem eiuſdem CONRADVM Conſtantienſem, in cuius diœceſi conſiſteret, & VDALRICVM Auguſtanum Epiſcopos inuitauit. Illuc cum veniſſet CONRADVS, nocte, ſolito more, circa eius medium orationis cauſsâ ſurgens, melodiam longè ſuauiſſimam auribus excepit, cùmque magis, magiſq; animum, mentemq; intenderet, certiſſimò animaduertit, angelos cantum eumdem, & ordinem, ceremoniaſq; in Sacelli DEIPARÆ conſecratione habere, quæ, dedicationibus Eccleſiarum, Epiſcopis vſurpentur. Audiere eadem haud pauci monachi, alijq; nonnulli, quos precum, & meditationum ſtudium idem tempus intentos & vigiles attinuerat.

Cœptâ luce, paratis ad manum neceſſarijs, magnâ attentione, omnibus CONRADVM præſtolantibus, ipſe ſolus cunctari, moræq; cauſſas obtendere, deniq; quid audiſſet, paucis pandere. Illi verò veluti vana, & tamquam cœleſtium ex meditatione nata ſomnia memorantem, illis poſthabitis, ad conſecrationis opus impellere, donec cœleſtem delapſam vocem CESSA, CESSA, FRATER, DIVINITVS CAPELLA CONSECRATA EST, ter omnes audierunt. Ex eo certa fides, & CONRADVM vera cognouiſſe, & Sacellum DEIPARÆ cœlitus dicatum, & conſecratum eſſe, nemo poſtea dubitauit.

Baſilicam verò Sacello circumiectam, ſolitis ceremonijs, in honorem S. MAVRITII, & ſociorum conſecrauit. XVIII. Kalend. Octobris, Anno DCCCCXLVIII. EBERHARDVS adhuc decennio ferè ſuperuixit, & obijt XI. vel, vt alij XIX. Kal. Septembris. A. C. CMLVIII. Ei ſucceſſit THIETLANDVS, & huic GREGORIVS; qui cùm eſſet Eduardi Angliæ Regis filius, & voti cauſsâ Romam profectus, in Cœlio monte agitaret, ſolitudinem meditans, & captans locum, vbi curis mundanarum rerum liberatus DEO, cui ſe totum vouerat, regiæ ſplendore ſtirpis, & dignitatis abiecto, & præ cœleſtium amoribus contemto, ſoli, vniq; tradere ſe, & toti adhærere poſſet, tertiò totidem noctibus cœlitus admonitus, vt inde Heremum Nigræ ſiluæ concederet, paruit, & ſupremam inibi poteſtatem obtinuit; obijt VI. Idus Nouembris A. C. DCCCCXCVI. regiminis XXXIII. ſepultus pone D. MAVRITII altare, vbi multis inclaruiſſe traditur miraculis. VIRANDVS ſucceſſor eius memoriæ hoc Epitaphium poſuit:

Abbas GREGORIVS *laudum ſplendore coruſcus,*
Flos Angla ſtirpis; præcipuus meritis.
Idibus in ſenis animam reddendo Nouembris
Spiritui cælum, oſſibus hunc tumulum
Promeruit, dignâ factis mercede repensâ.
Nunc fruitur ſummo lætus, ouanſq; bono.
Creditur angelicis pſyche ſubuecta miniſtris
GREGORII *patris ſedibus ætheréis.*

Porrò huius Abbatis tempore, clarus eruditionis, & ſanctitatis gloriâ in Heremo VVOLFGANGVS erat Comes Veringenſis, aut, vt alij volunt, Pfullingenſis, vel Reidenfeldenſis, monaſterij Decanus. Is ſacris ab VDALRICO Auguſtenſi Epiſcopo, qui ſæpius religionis cauſsâ ad Heremum ventitabat, ibidem initiatus, GREGORII abbatis licentiâ, & auctoritate, quia *videbatur ſibi cum ſimplo, & abſcondito talento quaſi vacuus apparere in conſpectu domini, niſi, eo expoſito, & duplicato, aliorum quoq; conſuleret ſaluti*: cum aliquot ex Heremo ſocijs diuini cultus apud remotiores gentes propagandi deſiderio, in Auſtriam, Hungariam, Bohemiam, & loca vicina, circiter annum CIↃ LXX. profectus, multos ab improbis, & impijs ritibus & erroribus, alios ſcelerum è vinculis liberauit.

Reuerſus

Digitized by Google

Reuerſus hinc Batauium, apud PEREGRINVM Epiſcopum diuertit, qui, eius perſpectâ ſinceritate, eum ad Ratiſponenſis Eccleſiæ gubernacula promouit. Vbi ita ſe geſſit, vt eius meruerit eſſe, coliq; patronus, & tutelaris Diuus.

Porrò præfatum S. VDALRICVM memorant antiqua Heremi ſcripta, Virgineum Sacellum quotannis fermè adijſſe, magnam primò cum EBERHARDO, quem etiam ſanguine attingebat, neceſſitudinem exercitaſſe, eadem lege amicitiæ mox THIETLANDVM, & GREGORIVM coluiſſe. Eius adhuc in Heremo monumentum, & munus brachium, S. MAVRITII loci patroni, & aliæ Thebaicæ legionis reliquiæ, brachium S. DIGNÆ ex comitatu S. AFRÆ Auguſtanorum patronæ, & alijs martyribus. Veſtes præterea ſericæ, quibus ſacerdotes & leuitæ operantur ſacris, coloris lutei, quarum etiam contactus pollebat virtute miraculorum.

Huius ampliſſimi Cœnobij liberaliſſima fautrix & patrona fuit ADELHEIDIS Auguſta, adeò, vt meritò cum OTHONEM marito fundatrix præcipua habeatur, memoriâq; ſempiternâ, & anniuerſariâ apud Heremitas excolatur.

Tanta porrò erat Heremitarum per ea tempora fama, & diſciplina, vt non ſolùm indè ad Epiſcopatus idonei præſides peterentur, ſed ſi quod nouum conſtruendum monaſterium erat, conditores ab eis & magiſtros, monaſticæq; vitæ inſtitutores plerumq; expoſcerent. Hinc PETRI DOMVM tres abbates acciti: Hinc ad Murenſe nouum Monaſterium REGINBOLDVS egregiæ vir ſanctitatis cum alijs monachis miſſus, eidemq; præfectus. Ad Hirſaugienſe verò recens reparatum FRIDERICVS non minoris ſanctitatis, cum duodecim fratribus miſſus, anno CIↃ. LXV. Pari ratione B. ADELHELMVS primus Abbas deſignatus eſt Montis Angelorum A. C. CIↃ C. XIX. & eiuſdem Monaſterij Abbas ſecundus dictus eſt Frouuinus ex Heremo, qui non ſine ſanctitatis opinione deceſſit A. C. CIↃ. CLXXVIII. XXVII. Martij.

Rurſùm circiter A. D. CIↃ C. XXIV. ex eadem Heremo miſſi monachi ad recens conditum S. VINCENTII in monte Iuraſſo monaſterium, vulgo Beinviler nuncupatum: & alij poſt aliò. Infulam verò & cetera pontificalia ornamenta à LEONE IX. P. M. impetrauit HERMANNVS ex Comitibus Vitoduranis Heremi Abbas ſextus.

Tandem RVDOLPHVS I. Imp. conſideratis quanto honore, amore, veneratione, liberalitate, munificentiâ, antecedentes Imperatores, & Cæſares, Heremitarum monaſterium complexi eſſent, quantâ religione, & frequentiâ ob manifeſtam per tot miracula, & vota DEIPARÆ Matris præſentiam, toto Imperio locus coleretur; quanta poſtremò monachorum inibi agentium nobilitas, & ortus claritudo, præſidumq; ſanctitudo, & totius Collegij integritas, & auctoritas eſſet, VDALRICVM II. Abbatem XVIII. in Principum Imperij numerum VII. Kal. Februarij A. C. MCCLXXIIII. primum adlegit, vtq;, tamquam Principem, ſubditi, & monaſterio annexi colerent, & obedientiâ agnoſcerent, eximio Diplomate ſanxit, & impetrauit. Retinuit Heremus ampliſſimam hanc dignitatem, vſq; ad Reuerendiſſimum & Illuſtriſſimum D. AVGVSTINVM, Abbatem XXXIX. & Principem Imperij XXII. qui adhuc ibidem Principatum ſummâ cum laude gerit, vtq; adhuc pluribus annis maximo eiuſdem Monaſterij ornamento & emolumento gerat, ſummis votis exoptamus.

Ceterùm, qui rerum ibi geſtarum ſeriem ampliorem deſiderat, R. P. F. Chriſtophori Hartmanni Annales locupletiſſimos euoluat, è cuius vberrimis fontibus, paruulum hunc riuulum deduximus.

Digitized by Google

PETERSHAVSEN.

PETRI DOMVS ſiue PETERSHAVSE, Monaſterium, è regione Conſtantienſis vrbis in Sueuiâ cis Rhenanum pontem; in dextrâ videlicet Rheni è Lacu Acronio prodeuntis ſitum: fundatum & dotatum eſt munificentiſſimè Anno CHRISTI CMLXXX. à S. GEBHARDO Epiſcopo Conſtantienſi, virtute & pietate inſigni, vnde & in diuorum numerum referri meruit, nobilitaq; præſtanti, cuius vita è manu ſcriptis in compendium redacta, tali ferè ſtylo deſcribitur.

GEBHARDVS ſecundus huius nominis Conſtantienſis Epiſcopus, natus eſt patre VTHONE nonnullis HVGONE, Comite Brigantino, vel, vt alij, Rhætianorum, matre DIETBVRGA; poſt mortem matris ex vtero cæſus; vir doctus, pius, ac facundus, S CONRADO perquam familiaris, in cuius etiam miniſterio extitit, eiusq; ſucceſſori GAMENVLPHO ſubſtitui meruit anno CMLXXX. Cuius electionem DEO gratam fuiſſe, viſio ſubſequens demonſtrauit.

Erat namq; in eadem Eccleſiâ imago S. DEI Genitricis MARIÆ ligneæ inſculpta tabulæ, quæ B. viro in ſomnis viſa eſt virgam præbuiſſe paſtoralem, eiq; præcepiſſe, vt Dominicum gregem paſceret, eiq; paſcua vitæ monſtraret æternæ.

Ex ijs verò, quæ ſibi hæreditario iure obuenerant, Monaſterium S. GREGORII Papæ in ripâ Rheni fluminis iuxta Conſtantiam ciuitatem conſtruxit; deputatis illic duodenis Fratribus, qui die noctuque diuinis inſiſterent officijs, quibus ſufficienter victum veſtitumq; ſuis ex facultatibus miniſtrari conſtituit.

Anno autem Dominicæ incarnationis CMLXXXIII. Templum huius Cœnobij cœpit conſtruere, poſitis ad quatuor templi angulos in fundamenta quatuor aureis Rhenenſibus. Cumq; omnes operi certatim inſiſterent, quadam die contigit, vt fractis ſuſtentaculis, in quibus ſtabant operarij, caderent in terram, ita vt opifex, qui præerat operi, toto conquaſſato corpore quaſi exanimis

inuenti-

Digitized by Google

inueniretur. Vir autem Domini GEBHARDVS in Domino confidens, iuſſit eum leuare, & in oratorium S. MICHAELIS deportare: Et eiectis omnibus ipſe clauſit oſtium, ſeſeq; in orationem dedit. Quo orante eliſus ſanus ſurrexit, eumque ad opus redire iuſſit, atq; ait: Verè, nullus deinceps ex hoc cadendo ſuæ periculum patietur animæ; iuſſitq; omnes parietes recto tramite ſurſum ſine veſtibulis conſtrui, ita vt laquearia eiuſdem Templi in modum crucis ſuſpenſa eſſe videantur. Quæ laquearia deauratis baculis in modo ſtellati cæli vndique decorauit, muros verò per circuitum variâ picturâ perornauit.

Situs autem eiuſdem templi ad occidentalem plagam verſus eſt; ipſumq; Templum ſecundum formam Baſilicæ Principis Apoſtolorum Romæ conſtructam formatum eſt, propter quod & eundem locum PETRI DOMVM appellauit, per circuitum verò congrua monachis conſtruxit habitacula, perfectisq; omnibus decimo anno Eccleſiam in honore S. GREGORII Papæ dedicauit, eamq; multiplicibus & magnificis ſanctorum Reliquijs cumulauit, inter quas etiam brachium S. PHILIPPI Apoſtoli ab OTHONE III. Imp. ſibi cum alijs plurimis condonatum ſummo ſtudio ibidem collocauit. Eiuſdem rei gratia etiam ROMAM properauit, vt de Apoſtolorum liminibus Sanctorum exuuias, Priuilegiumq; libertatis perciperet, quod etiam magnificè impetrauit.

Inter ceteras verò quas IOANNES Pontifex beato viro ſanctorum dederat Reliquias, Caput quoq; Sanctiſſimi Papæ ſibi condonatum GREGORII; ſed hoc paucis, & ſibi familiariſſimis cognoſcentibus. Vir autem Dei tanto pignore accepto, maximo delibutus gaudio, feſtinus vrbem egreditur, verens hoc, quod etiam contigiſſet, niſi diuinâ miſeratione protectus fuiſſet. Romani enim cognoſcentes ſe tanto pignore priuatos, ſe quaſi orbatos gementes, ciuitatem egreſſi, virum DEI vnanimiter perſequuntur. Quod ille ſentiens, fugam inijt, fugiendoq; Placentiæ ad Padum fluuium vſq; peruenit. Quem in immenſum excreuiſſe inuenit, nauemq; alterâ parte conſiſtere doluit. Cumq; nullum adeſſe conſpiceret, qui nauem adducere potuiſſet, iam iamq; inſequentes ſe aduenire formidaret, quod tunc ſolum ſubſidij nouerat, ad arma orationum confugit, ſeſeq; in ipſâ fluminis ripâ DEO ſupplicem dedit. Quem mox ſe inuocantem CHRISTVS in tribulatione dilatauit, *quia oculi Domini ſuper iuſtos, & aures eius in preces eorum*, & adhuc eo clamante dixit; *ecce adſum*. Illo namq; orante, & omnipotentis DEI miſericordiam implorante, vt ſi voluntatis ipſius eſſet, quatenus hæ exuuiæ ad locum deſtinatum peruenirent, ſibi in hoc neceſſitatis articulo ſubueniret. Mirum dictu; Padus ſe ſubmiſit, & per medium ſuimet ſanctiſſimo viro vadum optimum patefecit. Ipſe autem vir DEI ſtatim vt ſibi viam à Domino proſpexit patefactam, cum ſuis omnibus ingreſſus, omni cum alacritate pertranſiuit. Vnus autem nequam ex obſequio ipſius ſancti poſtremus pertranſeuntium factus, cunctis alijs egreſſis, in alueo fluminis ſolus inuentus, concurrentibusq; aquis præuentus atq; ſuffocatus eſt. Quod cum viro DEI nunciatum fuiſſet, ait: Ex hoc nolite contriſtari Chariſſimi, naulum enim hoc in loco dare debueramus, pro quo iſtum à Domino ablatum credamus, & cum lætitia CHRISTO gratias agentes, iter noſtrum peragamus. Illi verò qui virum DEI illò perſequuti fuerant, videntes quæ facta ſunt, ad propria reuertuntur.

B. GEBHARDVS autem domum cum veniſſet, collocatis cum omni diligentia Reliquijs, ordinatisq; duodenis, vt ſupra dictum eſt, ad locum Fratribus, PERINGERVM tertium decimum, vicem CHRISTI inter eos agere conſtituit. Videntur autem dicti Fratres ex Eremitarum loco adſciti, ita enim ſcriptus manu liber de rebus geſtis eiuſdem S. GEBHARDI. *De Cella quoq; S.* MEGINRADI, *quæ dicitur ad Solitarios ſuos monachos* S. GEBHARDVS *normam viuendi, & regimen habere decreuit, quoniam monachi illius Cœnobij tunc temporis fuerunt religioſiſſimi.* Inter hæc & ſimilia pietatis opera, diuina etiam non defuerunt miracula, nam inter cetera claudum manibus pedibusq; inſtar quadrupedis reptantem, porrecto baculo quem geſtabat, erexit, & rectè ambulare fecit.

Cùm

Digitized by Google

Cùm verò languore corporali correptus, ſe de hoc ſæculo citiùs migraturum præſenſiſſet, rogauit ſe in Templo, quod ipſe fabricârat, ſepeliri. Nam tùnc temporis in CONSTANTIA morabatur ciuitate, cum eum hæc infirmitas occupâſſet, quâ etiam mortuus eſt VI. Kal. Sept. A. C. CMXCVI. Epiſcopatus ſui XVI. & in gaudium Domini ſui introiuit.

Cùm ergò lotus, ac ſacerdotalibus, vt moris eſt, veſtibus indutus, & feretro impoſitus, ad Eccleſiam fuiſſet deportatus, diſſenſio exorta eſt, vtrum in ipsâ Eccleſiâ Sponsâ videlicet ſuâ, an vti ipſe ipſe rogauerat, in eâ, quæ ab ipſo conſtructa fuerat, debuiſſet tumulari. Sed maior pars vicit minorem, & decretum eſt, eum in eodem loco ſepeliendum.

Accedentes autem hi, qui ad portandum feretrum deputati fuerant, loculum leuare, atq; ad præparatum ſepulchrum deferre conabantur. Cumq; brachia extenderent ad feretrum, cœperunt toto corpore tremere, ac immenſo pauore concuti, ita vt etiam penè humano amiſſo ſenſu amentes efficerentur: tantoq; pondere ipſum depreſſum eſt feretrum, vt humanis viribus moueri nequiuiſſet.

Tunc omnes qui aderant, hoc miraculo cœperunt dicere illum ſepulchri locum à DEO ſibi prædeſtinatum non fuiſſe, tandemq; diuino correcti iudicio, decreuerunt eum vbi ipſe rogauerat, ſepeliendum fore. Portitores autem iterum accedentes, cum omni velocitate loculum leuauerunt, atq; omnis illa priſtina grauedo ita immutata eſt, vt penè nil ponderis ſe portare perſentiſcerent.

Aliud tum prodigium ſequutum eſt. Nam illis Eccleſiæ limen egredientibus, columba cunctis cernentibus aduolauit, & ſupra iam ſæpe dictum, beati viri, nullo abigente conſedit feretrum, indeq; non receſſit, donec traiecto flumine Eccleſiam S. GREGORII ingreſſi fuiſſent. Quam mox vt intrauerunt, columba quæ videbatur, diſparuit, eamq; nullus deinceps videre præualuit: tantiq; odoris fragrantia eos illic excepit, vt omnes ſe quaſi renouatos crederent, nullusq; ſe vnquam aliquid, quod tanti eſſet odoris, perſenſiſſe memoraret. Quæ etiam fragrantia tamdiu ſuper ſanctum corpus permanſit, quouſque maximo cum honore in Meridianâ parte eiuſdem Templi ſepulturæ tradidiſſent. Eius Epitaphium eſt iſtud.

Debita pars terræ fallentia tempora ſperne,
Et memorare viæ, quam teſtatur cinis iſte:
Gentis honos noſtræ iacet hîc, gentis dolor atque
Præfuit huic urbi, cuncto ſed præfuit orbi.
Hancq; Deo ſedem templi fundauit & ædem.
Parti terrenæ Deus ignoſcens miſerere,
Redde vicem iuſtè, quia te dilexerat iſte.

Memorabile eſt, quod Abbati huius loci primo BERINGERO poſt hæc contigit. Is enim oratorium ingreſſus cum in ipſo noctis ſilentio orationi attentiùs incumberet, ei B. GEBHARDVS apparuit, & hilari vultu ad eum loquutus eſt: *Scias pro certo me apud omnipotentem impetrâſſe Deum, ut nullus Fratrum modo in hoc Monaſterio* CHRISTO *deſeruientium, à morte lædatur ſecundâ. Sed omnes mortem ſubeuntes temporalem vitam cum* CHRISTO *poſsidebunt ſempiternam.* Hoc dicto ab oculis eius euanuit, nec eum vlteriùs cernere quiuit.

Conſimilis penè viſio alteri cuidam Monacho qui Pſalmodiæ nimium deditus erat, apparuit. Ei namq; per ſomnium viſum eſt, quaſi coram tumbâ ſanctiſſimi Confeſſoris CHRISTI GEBHARDI orans conſtitiſſet. Cui ſic ſtanti ſanctus Pontifex quaſi de tumulo progrediens apparuit, & ſalutationis verba ad eum protulit, eiq; pauitanti ſic ait: *Noli timere frater, ego enim ſum* GEBHAR-

DVS

Digitized by Google

pvs ille; qui hanc ædem CHRISTO, *eiusq; Confeſſori GREGORIO fabricaui. Vade ergò & dic fratribus meis, ut bonò animò ſint, & voluntariè CHRISTO, ſanctóq; Papæ GREGORIO in hoc meò Monaſterio deſeruiant*; atq; his addidit: *Sciatis pro certo, quòd omnis quicunq; in hoc meo Monaſterio voluntariè cum bono propoſito deſeruiens inuentus fuerit, in omni tentatione atq; tribulatione, me, ſanctumq; GREGORIVM fortes auxiliatores apud DEVM habebit, & in extremo iudicij examine ante thronum iuſti iudicis æternâ vitâ coronandum ipſum perducturi ſumus.* His dictis ab oculis cernentis elapſus eſt.

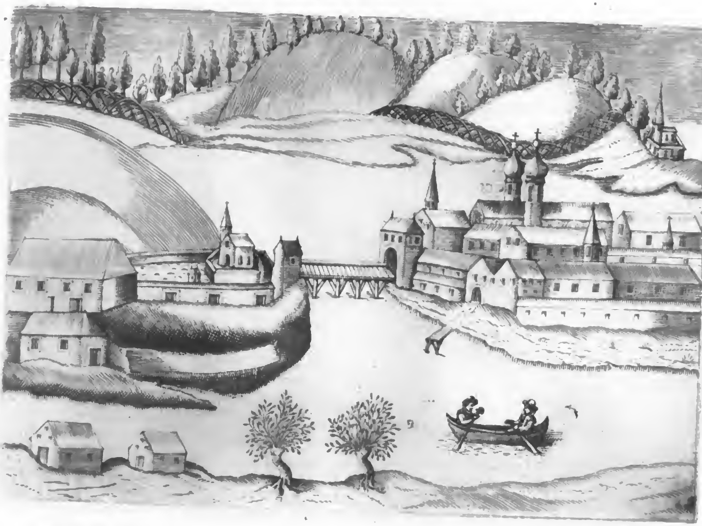
Alijs alia beneficia ab eodem præſtita, lux cæcis refulſit; immedicabiles morbi curati, vitia corporum correcta, claudis nerui compoſiti, complures verò ab infernò hoſte arrepti, immaniterq; excruciati, ab ingrato hoſpite liberati ſunt, qui paſſim omnes ſalutem CEBHARDO in acceptis retulêre.

B. GEBHARDO in Epiſcopatu ſucceſſit LAMBERTVS Monachus eiuſdem huius PETERSHVSANI Monaſterij. Aluit hoc idem, vt Bruſchius memoriæ prodidit, olim octoginta Monachos cum Abbate, & primò vaſtatum ac ſpoliatum eſt, A. C. CIↃ. LXXXVII. ab HENRICO Comite ſacri Montis. Incendio verò perijt, CIↃ. CLIX. Anno demum CIↃCDXV. tempore Concilij Conſtantienſis IOANNES FREY Abbas huius Monaſterij, Pontificalibus ornamentis donatus eſt à MARTINO V. P.M.

Anno Domini tandem CIↃDXLVIII. ab Hiſpanis CONSTANTIAM oppugnantibus, concrematum eſt. Rurſus tamen diligenti œconomiâ religioſorum præclarè inſtauratum, & priſtinæ dignitati reſtitutum, in hodiernum diem viget & floret.

Digitized by Google

SEON ſiue SEVN.

SEON ſiue Seuum vel Seuuen celeberrimum Bauaricæ ditionis Monaſterium, fundatum eſt ab ARBONE Comite Dieſſenſe ac Andecenſe, A. C. DCCCCXCIV. qui in Bauarica Norica, non procul à Chiemenſi lacu, Burgillum Caſtellum ſuum in templum vertit, D. LAMBERTO dedicat, traditq; Benedictinis Monachis, incolæ à lacubus, qui ibi ſunt frequentes, vocant SOEVM. HENRICVS ſanctus, hoc & alia Monaſteria largiter locupletat; extant diplomata, teſte Auentino.

Non ſolùm autem hoc in loco, ſed etiam alibi celeberrima eſt S. LAMBERTI Martyris memoria, vtpotè apud Friburgenſes in Briſgoia, qui ſe ſancti martyris caput habere gloriantur ex donatione Rudolphi epiſcopi, qui frater erat Bertholdi quaſi Zeringiæ Ducis.

Duces quoq; Carinthiæ in finibus Carnorum ac Styriorum opulentiſſimum diui LAMBERTI Monaſterium fundarunt.

Is autem dùm regiam domum zelo religionis increpaſſet, cùm rediens orationi incumberet, ab iniquiſſimis viris de palatio regis miſſis ex improuiſo concluſus, intra domum eccleſiæ occiditur. Cuius ſepulchrum creberrimis illuſtratur miraculis. Vſus eſt præceptore *VVintershouen* ſancto archipresbytero LANDOALDO: magiſtroq; ſuo ſancto martyri THEODARDO, in epiſcopatum ſucceſſit. CLODOVEVS rex eius prudentia & auctoritate familiariter vtebatur patrem eum appellans & Apoſtolicum virum, in eo priuilegio, quod promulgauit pro immunitate eccleſiæ beatæ MARIÆ Traiecti. Debuitq; ſanctus in patriâ vrbe, poſt martyrium beati THEODARDI pontificium ſuſcipere. Vrgebant enim eum CLODOVEVS rex cum ſuis proceribus, electio omnis cleri, & acclamatio vtriuſq; ſexus. Nec minùs ob ſanctitatem & prudens conſilium placuit CHILDERICO regi, qui non dubitauit pectus eius domicilium eſſe Spiritus ſancti, & linguam veritatis organum. Sed hoc rege occiſo, turbata eſt eccleſiæ pax. Siquidem Ebroinus tyrannus, qui Maior domus ſub THEODORICO rege ſæpiùs Franciam turbauerat, ſanctum LAMBERTVM iuſtitiæ & publicæ

Digitized by Google

publicæ libertatis defenſorem, epiſcopatu expulit, & Faramūndum quendam intruſit: per quem Tungrenſis eccleſia experiendo didicit, *furem non venire niſi ut furetur, mactet & perdat.* Sanctus LAMBERTVS autem videns ſe obſtinatæ tyrannidi & oppreſſioni eccleſiæ non poſſe reſiſtere, infructuoſum laborem prudenter declinauit, & per ſeptem annos Angelicam vitam duxit in Stabuleto monaſterio, vſq; ad miſeram Ebroini interfectionem.

Numeratur Apoſtolus Taxandriæ, eò quòd multa prædicatione & patientia ad fidem conuerterit eius regionis populum idololatriæ cultu ſordeſcentem, qui nullis ciuitatibus, ſed pluribus & ſparſis vicis continebatur, vſq; ad Tungros. Et propter hanc conuerſionem Taxandri Leodienſi eccleſiæ ſubditi fuerunt. PIPINVM principem, primi PIPINI nepotem, de publico cum Alpaide adulterio. quibus potuit modis reuocare laborauit. Qui viſus eſt quidem reiecta pellice, velle redintegrato coniugio obtinere remedium pœnitentiæ, ſed per eandem penitùs ſubuerſus eſt. Cui etiam poſtulanti, ea de cauſa adſtitit frater eius, impius Dodo, qui in villa Legia orantem LAMBERTVM, & per modum crucis expanſum, ante altare SS. Martyrum COSMÆ & DAMIANI, per ſatellites ſuos lancea perforauit, & cum eo ſimul interemit Petrum & Andoletium, ſancti martyris conſanguineos. Sic beatiſſimus martyr omni virtutum gratia adornatus, cum B. IOANNE Baptiſta, ob impugnatum adulterium, meruit palmam martyrij, A. C. DC. XCVIII. epiſcopatus XL. Sacrilegus verò Dodo æternæ damnationis incurrit interitum, tum etiam poſteritati ſuæ tanti facinoris iugem pœnam, & indeficiens opprobrium vſque hodie reliquit. Vnde VVandelbertus ſcribit:

Factio quem caſum ſemper tremebunda paueſcit.

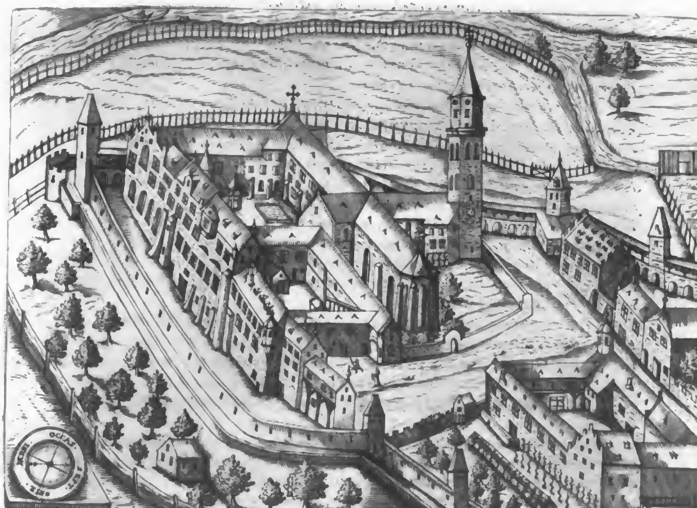
Sepultus eſt beatiſſimus martyr apud Traiectenſes in Eccleſia S. PETRI vnde poſt duodecim annos translatus eſt cum ſede cathedrali à B. HVBERTO ad villam Legiam, tunc quidem ignobilem Lotharingiæ vicum, ſed martyrio & miraculis S. LAMBERTI nobilitatum. Eius etenim patrocinantibus meritis, poſtmodùm commutatur in celeberrimam vrbem, quæ modo LEODIVM dicitur. Sed de Seonenſis Monaſterij Patrono ſatis: nùnc ad eiuſdem hiſtoriam reuertamur. Abbas itaq; VDALRICVS & Conuentus ibidem elegerunt LVDOVICVM Palatinum Rheni Ducem Bauariæ in Aduocatum & protectorem ſuum, vigore priuilegiorum ſuorum, tàm Pontificiorum quàm Imperalium, ità vt poſt illius obitum ſiue pater, ſiue alij ipſius proximi agnati eandem Aduocatiam irreuocabiliter tenerent, alij verò nemini eandem concederent. Monaſterium, eius priuilegia & iura defenderent. Extat latinum diploma, cuius datum in obſidione caſtri Hadamarſperg, Anno CIↃ. CCXLVII. Teſtes, Luizmannus VVernherus de Laber, Hademarus de Laber, Siuridus de Frovvenberch, Siuridus de Frovvedhouen, Siuridus probus Aſinus, germanicè frumb Eſel/ Vlricus de Moſen, Henricus de Yſolzried, Diethericus Pincerna de Ode, Ortholphus de Laimingen, Arnoldus de Priſingen, Vlricus de VVildenvvart, & alij complures.

Idem LVDOVICVS Dux dedit Monaſterio priuilegium exemptionis à teloneo in Ratenberch, ratione vini, olei, caſei & reliquorum victualium, dans illi curiam ſuam in Ahrain, è contra Abbas dedit duci aliqua ſua iura cæterorum fundorum in vico Kufſtein, & intra foſſatum Ratinberch. Acta ſunt hæc apud Chufſtein: Teſtes Albero nobilis de Pruckberg, Magiſter D. Præpoſitus in Illmünſter. H. de Iſolzried, Vlricus de Moſen, Conradus Püchlar, Vlricus de Fruinſperch, & C. filius ipſius. B. Prandelinus. & alij, Anno CIↃ. CCLVII.

Huic ampliſſimo Cœnobio nunc præſidet A. R. & Doctiſſimus Abbas SIGISMVNDVS, qui præter cætera ſcripta, quibus nomen ſuum poſteritati commendauit, clariſſimum Ordinis noſtri decus, IOANNEM TRITHEMIVM Abbatem Spanheimenſem vindicauit ab infami Magiæ notâ, quâ apud nonnullos laborabat ob libros Steganographiæ, quos illi contra rationes phyſicas ſcriptos, ſuperſtitionis pleniſſimos, Magiâ vetitâ refertos, atque hoc ipſo inter libros ab Eccleſiâ prohibitos cenſendos putabant. Ipſe contra TRITHEMIVM non Magum, ſed Eccleſiæ filium obedientiſſimum, ſubiectiſſimum & humillimum; eaq; omnia, quæ in STEGANOGRAPHIA ſcripſit, phyſicis ac naturalibus eſſe ſubnixa principijs, ac proinde vetitæ magiæ nomine minimè eſſe damnanda, pleriſq; ex ipſomet TRITHEMIO deſumptis argumentis euidentiſſimè probat, & à tantâ labe & ignominiâ virum, de Catholicâ Eccleſiâ tam benè meritum defendit. DEVS Opt. Max. eum totius Eccleſiæ bono longũ ſeruet.

Digitized by Google

S. CRVCIS VVERDEÆ SVEVICÆ.

S. Crvcis Monaſterium, quod eſt intra muros Imperialis oppidi Donavverdæ, id eſt, Danubianæ peninſulæ (peninſulam enim Germani VVerd vocant) præclarum ſanè: fundatum legitur initio pro Deo dicatis Virginibus, à Manegoldo ſiue Mangoldo Comite Kyburgenſi, Dilingenſi, VVerdenſi, Vvitteslingenſi & Dominâ Tvtta eius Coniuge, circa annum Domini Mxxx. in monte iuxta arcem Mangolſtein. Templum verò eiuſdem merito honore dedicatum eſt à S. Leone ix. P. M. iii. Nonas Decemb. A. C. M. L. cum is à Moguntinâ Synodo Romam verſus rediret, iterq́; per Auguſtam Bauariamq́; haberet. Tùm etiam Gvnderada dicti Manegoldi Fundatoris filia, prima erecti Cœnobij Abbatiſſa, ab ipſo Leone ix. inſtituta & conſecrata eſt. Mandauit inſuper Leo, vt ſacroſanctæ Crucis portio, quam præfatus fundator, dum nomine Imp. Conradi Salici legatione Conſtantinopoli fungeretur, ex Græciâ ſecum attulerat, & tamquam pretioſiſſimum theſaurum dicto Cœnobio contulerat, perpetim in Monaſterio VVerdenſi maneat; dicto & lato in illos, qui quid contra tentauerint, anathemate. Nec deſunt diuinæ ſeueritatis & vindictæ exempla in eos; qui Crucem hanc furtiuis manibus harpagare conati ſunt; vt Annales VVerdenſes memorant. Obijt præfatus Fundator anno M. liii.

Auctum eſt idem Cœnobium ab alijs duobus Mangoldis eiuſdem ſtemmatis Comitibus, qui etiam Aduocati extiterunt, & in Capitulari eiuſdem Cœnobij domo honorificè ſub inſigni Mauſolæo ſepulti ſunt, cum tali Epigraphe.

Tres fundatores MANGOLDI, TVTAq́; floret
Cœleſtis prati, pauſant ſimul hic tumulati.

Bvlla Leonis ix. P. M. De Advocatia Monasterii S. Crvcis In VVerdea.

✠ Leo Episcopvs Servvs Servorvm Dei, Gvnderadæ Dilectæ In Christo Filiæ A Nobis Ordinatæ & conſecratæ nouiter, facto à Patre tuo Manegoldo S. Crucis Monaſterio, tibiq́; ſucceſſuris perenniter Abbatiſſis perpetuam in Domino ſalutem.

Sacræ deuotionis labor, quia ſemper diuino fauore iuuatur, ſemper optato fine terminatur. Ideo, Filia, tui Patris ampla in Deum deuotio laudabilem fructum produxit: cùm pro por-

Digitized by Google

pro portione ſanctæ, & viuificæ Crucis, in quâ Dominus noſter IESVS *Chriſtus, ſalus noſtra, pependit, decenter auro & gemmis ornata, tunc ab Autocratore Conſtantinopoleos nomine* Romano *dono data, cùm ad eum miſſum eſſet ab Imperatore Chuonrado, ut filiam ſuam nuptum traderet eius filio; fundauit Eccleſiam in petra: quia non ædificauit ſuper arenam; ut incumbentibus ventis, venientibus fluuijs, deſcendentibus pluuijs, quod ædificaſſet, rueret; ſed firmiter fundatum, perenniter permaneret.*

Vt verò votum ſuæ conſtructionis Deo ſolueret, ſecundum illum, qui dixit; Vouete & reddite Domino Deo veſtro, omnes, qui in circuitu eius affertis munera; *nos à Maguntina Synodo Romam verſus redeuntes, ad ipſum Dei templum venire inuitauit, quod à nobis III. Non. Decemb. merito honore dedicatum, ſic tandem iuri S. R. E. & beatiſſimo Petro Apoſtolo prompto donauit, & obtulit animo, teq́; filiam ſuam, quam iam Deo in monaſtica conuerſatione, & habitu ſacrauerat; eiuſdem, rogauit à nobis fieri Abbatiſſam, loci. Id auſpice Deo, fecimus, attendentes, in te, quantum homini eſt poſſibile, timorem Dei, cordis compunctionem, mentis humilitatem, morum grauitatem, in adoleſcentibus membris prætendentem iam ſenectutem: & conſtituentes eundem locum eſſe in perpetuum Ancillarum Dei Monaſterium; ubi tu de te & ſororibus tuis primas Deo primitias offeras Religionis, merita caſtitatis, omniſq́; bonitatis.*

Hoc tamen nomine noſtræ Apoſtolicæ ſedi, parens tuus, eandem fecit oblationem, ut, dum ipſe viuit, ipſius loci Aduocatiam *habeat; ſimiliter & poſt mortem ipſius,* quem nunc habet, filius. Qui filius, ſi hæredem habuerit, *ipſe quoq́;* Aduocatus *ſit. Si verò vel ipſi Manegoldo, vel eius filiolo, nemo filius ſuperſtes extiterit, tunc liceat Abbatiſſæ, ipſiq́; Congregationi, Aduocatum ſibi, ſecundum Deum, eligere, petendum tamen ab Apoſtolicâ ſede.*

Lex verò omnium Aduocatorum poſt Manegoldum talis erit: ut, quiſquis eorum dignè non adminiſtrauerit Aduocationis officium, liceat Abbatiſſæ, ipſiq́; Congregationi de eo apud Papam conqueri. Qui, ſi vocatus ab- fuerit, & Monaſterio ſatisfecerit, Aduocationem *ſuam retineat. Quod ſi venire diſtulerit, aut, ſi venerit & non ſatisfecerit, tunc liceat Abbatiſſæ, ipſiq́; Congregationi ex conſenſu Papæ talem ſibi Aduocatum eligere, qui ſecundum Deum ſit. Poſt obitum verò tuum, de ipsâ congregatione, quæ melior ſit, eligatur; ſi idonea inuenta fuerit, eaq́; donum & conſecrationem Abbatiæ à Papâ recipiat: alioqui de alia Congregatione idonea eligatur, à Papâ ſimiliter donanda, & conſecranda.*

Decernimus præterea, ut in altari maiori, quod nos ipſi conſecrauimus, nullus audeat Miſſam celebrare, niſi ſit Epiſcopus, vel Abbas, treſq́; ſacerdotes hebdomadarij ad hoc officium deputati, eorumq́; ſucceſſores. Epiſcopus quoq́;, in cuius parochiâ locus eſt, nihil ſibi in eo vendicare audeat, præter ordinationem facere Clericorum, & Monialium, ſi tamen gratis fecerit. Sin autem; ordinationes expetent ab alio, quocunq́; velint, Epiſcopo.

Vt verò locus ipſe in Quadrageſimali tempore ſoluat Papæ annuam penſionem, ſtatuit idem Manegoldus, penſionem ipſam eſſe anabolagium, id eſt, Fanonem, ſtolam cum auro, manipulum, & cingulum. Nos verò quia locus ipſe conditus eſt propter eam, quæ ſupra dicta eſt, ſanctæ, & viuificæ Crucis portionem; eandem inibi ſemper manere volumus, cupimus, & optamus, & à nemine auferri, ſtatuentes Apoſtolicâ cenſurâ ſub diuini iudicij obteſtatione, ut nullus Imperator, nullus Rex, nullus Epiſcopus, nulla præterea magna paruaq́; perſona, eandem viuifici ligni portionem ab ipſo Monaſterio audeat auferre quolibet modo, vel aliquid facere contra omnia, quæ ſuperius ſcripta ſunt; ſed nec etiam aliquid diminuere, de bonis eiuſdem monaſterij, quæ modo habet, & uſq́; in æternum habebit, quolibet furto, quolibet raptu, quolibet alienationis modo. Id, qui præſumpſerit, donec dignè ſatisfecerit, anathema ſit. Qui verò pio intuitu cuſtos, & obſeruator huius noſtri priuilegij extiterit, à Domino Deo benedictionem conſequatur, & æternæ vitæ particeps efficiatur. ✠

Data III. Non. Decemb. per manus Petri Diaconi Bibliothecarij, & Cancellarij ſanctæ Apoſtolicæ ſedis. Anno Domini Leonis IX. Papæ I. Indictione III.

Hoc Cœnobium poſteà in planitiem tranſlatum eſt ad S S. NICOLAVM & VITVM Anno MLXVIII. conſenſu ALEXANDRI II. & tandem tertiò eum in locum, in quo hodie viſitur: quando nimirum in Monialium locum collapsâ diſciplinâ, & Monaſticæ profeſſionis rigore laxato, ſubſtituti ſunt Monachi ex ſancto BLASIO in ſyluâ Herciniâ exciti, & quidem, vt Annales notant, Anno M. C I. conſenſu PASCHALIS II. quæ omnia clarius patebunt ex ſequenti Diplomate.

INNOCENTIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI DILECTO IN CHRI-

Digitized by Google

STO FILIO DIETRICO ABBATI MONASTERII S. CRVCIS DE VVERD, eiuſq; ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis.

Quemadmodum ex geſtis prædeceſſoris noſtri S. memoriæ Leonis IX. Papa didicimus, nobilis quondam vir Mangoldus de VVerde, deuotionis intuitu, Monaſterium in caſtro ſuo conſtruxit, quod B. PETRO Apoſtolorum Principi offerens, fecit in honore ſanctæ & viuificæ Crucis, per manus eiuſdem Romani Pontificis conſecrari, ſanctimoniales fœminas ibidem DEO ſeruituras inſtituit.

Factum eſt autem, ut eodem cœnobio per operam prauorum hominum diruto, atq; deuaſtato alter Mangoldus, iam dicti nobilis viri filius ab Apoſtolicâ ſede obtinuit, ut ſibi licentia præberetur, idem Monaſterium ad alia loca transferre, ac per hoc, iuxta ipſum Caſtrum, in planitie terræ fundauit Eccleſiam & ſanctimoniales ibi ad DEI *ſeruitium deputauit. Quibus utiq; tam religione, quàm numero decreſcentibus, tertius Mangoldus prædeceſſorem noſtrum egregiæ recordationis Paſchalem Papam humiliter adijt, & ut amotis ſanctimonialibus, in eodem loco monachi ponerentur, expetijt. Cuius petitioni Romanus Pontifex benignè conſenſit, & Gebhardo quondam Conſtantienſi Epiſcopo tunc Apoſtolicæ ſedis legato per ſua ſcripta mandauit, ut videlicet de Cella ſancti Blaſij monachi aſſumerentur, & in eodem Monaſterio ponerentur. Quod, cum præfatus Epiſcopus impleuiſſet, idem locus tam in temporalibus, quàm in ſpiritualibus,* DEO *gratiæ ſint, plurimum augmentatus eſt.*

Quod igitur, dilecte fili Dietrice Abbas, à nobis humiliter poſtulaſti, ut idem Cœnobium, cui, DEO *auctore, præſides, Apoſtolicæ ſedis priuilegio muniremus, nos, quorum præcipuè intereſt, loca, quæ ad ius S. Rom. Eccleſiæ pertinent, diligere, ac fouere, interuentu dilecti filij noſtri quarti Mangoldi illuſtris viri, tuis deſiderijs benignitate debitâ duximus annuendū.*

Per præſentis itaq; priuilegij paginam Apoſtolicâ auctoritate ſtatuimus, ut idem Cœnobium ab ipſis fundatoribus B. PETRO *oblatum perpetuis temporibus ſub ſancta Romana Eccleſiæ tutela conſiſtat; & ordo monaſticus, qui ſecundum* B. BENEDICTI *regulam, per iam dilectum prædeceſſorem noſtrum ibidem noſcitur inſtitutus, abſq; ſexus varietate, ſeu mutatione in eodem loco irrefragabiliter obſeruetur. Prohibemus etiam ut diœceſanus Epiſcopus in eodem loco nihil audeat ſibi vendicare exceptis conſecrationibus Altarium, vel Eccleſiarum, Ordinationibus Monachorum ſeu etiam Clericorum, ſi tamen hæc ipſa vobis gratis & ſine exactione, vel prauitate exhibere voluerit. Alioquin, quemcunq; malueritis, Catholicum adeatis Antiſtitem, ab eodem, quæ ad ſpiritualia pertinent, ſuſcepturi. Sepulturam quoque ipſius loci liberam fore decernimus, ut videlicet eorum, qui ſe illic ſepeliri deliberauerint, deuotioni ac ſupremæ voluntati, niſi fortè excommunicati ſint, nullus obſiſtat, ſalua nimirum iuſtitia matris Eccleſiæ.*

Decernimus igitur, ut nulli omnino hominum liceat portionem ligni viuificæ Crucis, quæ in eodem loco recondita eſſe creditur, pro cuius honore veſtrum cœnobium factum eſt, exinde amouere: vel quidquam ex his, quæ iam dictus prædeceſſor noſter Leo Nonus eidem firmauit Eccleſiæ, quæue in præſentiarum canonicè poſſidetis, aut in futurum conceſſione, largitione Imperatorum, vel Principum oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis, præſtante Domino poteritis adipiſci firma vobis in perpetuum & illibata ſeruentur. Ad indicium autem, quod Monaſterium veſtrum iuris ſit B Petri, unum aureum ſingulis annis nobis, noſtriſq; ſucceſſoribus perſoluetis.

Si qua igitur in poſterum Eccleſiaſtica, ſæculariſue perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temerè venire tentauerit, ſecundo, tertióue commonita, ſi non reatum ſuum congruâ ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſq; ſui dignitate careat, reamq; ſe diuino iudicio exiſtere, de perpetua iniquitate, cognoſcat & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei & Domini noſtri IESV *Chriſti, aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus, ſit pax Domini noſtri* IESV *Chriſti, quatenus & hic fructum actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant, Amen, Amen.*

Ego INNOCENTIVS *Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus*

✠ *Ego* VVILHELMVS *Prœneſtinus Epiſcopus.*

✠ *Ego* GERHARDVS *Presbyter Cardinalis tit. S. Crucis in Hieruſalem.*

Data Piſis per manum Aimerici S. R. E. Diaconi Cardinalis, & Cancellarij XIII. *Kal. Iulij, Indictione* XIII. *Incarnationis Dominicæ, Anno* M. C. XXXVI. *Pontificatus Domini Innocentij Papæ II. Anno VI.*

Multa

Digitized by Google

Multa alia priuilegia tam per Bullas Pontificum; quam per conſtitutiones Imperatorum VVerdenſi Monaſterio conceſſa ſunt, quas hîc percenſere, nil attinet.

Iſtud non eſt omittendum, in hoc celebri Monaſterio aſſeruari ac religioſè coli portionem ligni S. Crucis, quam MANGOLDVS fundator ex Græciâ ſecum tulerat, vt ſupra etiam tetigimus, eius deſcriptionem hîc accipe.

Tabella ipſa laminâ conſtat aureâ, lichadis vnius longitudine; latitudine minor, vnciâ. In huius medio, Crux eſt, vt vulgò vocant, Hieroſolymitana; longitudine digitali; capitello conſtans & baſi ex eadem ligni materiâ. Duo alia transuerſa ligna, quæ partim è medio, partim nonnihil poſt faſtigium promicant; non pari omninò conſtant magnitudine. Quod enim medium occupat, duorum propè pollicum eſt: Alterum, nonnihil eſt breuius. Baſis & faſtigium, æquabili proportione breuitate præſtant. Latitudo omnium ferè par eſt: niſi quòd partes illæ quæ faſtigio propiores ſunt, minores, tenuioresq; appareant. Trium autem eſt granorum. Porrò ne crux ipſi tabulæ inſita inſertaq; labet; argenteis vncinis ſupra, infraq; geminis innectitur. In quatuor angulis quaterna ſunt oſtiola, quæ reliquiaria totidem occludunt, celantq;. Reliqua in hoc tabellæ aureæ ſpatio, parerga, vt ſtellæ, roſæ, ſcutaq; bina obtinent.

Quæ quidem tabella S. CRVCIS aurea, margine itidem aureo cingitur, inſigniturq; cum vnionibus prægrandibus ſexdecim: quibus ſcutulis ſuis vel orbiculis intermicant gemmæ vndeuiginti magnitudine, ac precio variæ atq; diſpares: vt ſunt adamantes, pyropi, ſmaragdi, amethyſti, ſapphiri. Quòd quidem emblema ſertumq; gemmeum, quod S. Crucis huius iconiſmum ambit, munificentia donatum, & oblatum eſt MAXIMILIANI I. Imperatoris religioſiſſimi, & liberaliſſimi; Pars enim poſtica tabulæ huius, quæ grandiuſculis literis epigraphen præfert, eam Imperatoris huius pietatem & beneficentiam diſertè prædicat: ſic autem habet.

MAXIMILIANVS. RO. AC. VNGARIÆ. REX. ARCHIDVX. AVSTRIÆ. DVX. BVRGVNDIÆ. &c. ME. 12. KLAS. MAY. VISITAVIT. ANNO. DNI. 146. QVI. HVIC. ECCLESIE. SCE. CRVCIS. WERDEE. PER. MANGOLDVM. EX. NOBILIORI. GENERE. ELPHECIORVM. DE. SANGVINE. DVCVM. SVEVIÆ. TVNC. ECIA. COMITEM. IN. DILINGEN. CVM. FVNDATIONE. ME. DONATA. AMPLIVS. DECORAVIT. NAM. ET. IPSO. NVLLVS. VIVENCIVM. LONGE. AVT. PROPE. PLVS TRAXIT. ORIGINEM. DE. HABSPVRGENSIBVS. VEL. KIBVRGENSIBVS. PARTICEPS. ET. IPSE. SIT. DEVOCIONIS. IN ÆVVM. AMEN.

CONSVMMATVM. EST. HOC. OPVS. ANNO. DOMINI MILLESIMO. QVINGENTESIMO. TERTIO. DECIMO

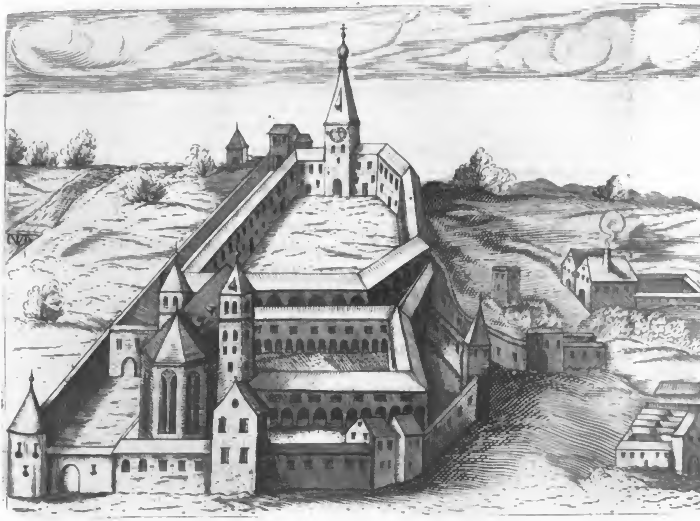
Epithema verò ſeu operculum quo S. CRVX tegi ſolet, eſt huiuſmodi. Septenas continet imagines, ex opere teſſellato, Moſaico ſeu Muſiuo, quo imaginum genere olim Græci valdè delectabantur; & hoc etiam æuo delectantur. Supernè ad dexteram, viſitur icon *Ioannis Baptiſtæ*, orbi incluſa; additis his characteribus Græcanicis; *ὁ ἅγιος πρόδρομος, ſanctus Præcurſor.* Ad læuam conſpicitur effigies *S. Ioannis Euangeliſtæ* cum hac deſignatione *ὁ ἅγιος ἰωάννης θεολόγος*, *S. Ioannes Theologus*. Internè ad dexteram, apparet *ὁ ἅγιος πέτρος. S. Petrus.* Ad ſiniſtram, *ὁ ἅγιος παῦλος. S. Paulus.* In medio cernitur imago Deiparæ ſolio inſidentis, & in gremio puerulum IESVM geſtantis, additâ hac inſcriptione; *μήτηρ θεοῦ, Mater Dei.* Ad dextram viginis, intra eundem ambitum, eſt imago *Michaëlis Archangeli*; ad ſiniſtram, *Gabrielis*. Illi adſcriptũ eſt *μιχαὴλ*; huic *γαβριὴλ*. Sub Angelicis icunculis apparent characteres nonnulli, quorum expoſitionem ſagacioribus relinquo; nam mihi quidem hîc ſunt denſæ tenebræ. Non ambigo tamen referendos ad Deiparam Virginem, & puellum Chriſtum, quem in ſinu geſtat. Opus & formâ ſeu ſchemate & imaginibus planè eſt Græcanicum, ut agnoſcent, quibus vel modica Græcarum rerum notitia ſuppetit. Ingens olim cum priſca pie as in Germaniâ adhuc floreret, ad hanc Crucem factus eſt omniũ hominum concurſus. Præſertim feſtis *Inuenta & Exaltata* Crucis, & die, quo Templi S. Crucis dedicatio peragebatur. Multis miraculis claruit. Commemorabile eſt illud, quod contigit anno Redemptoris M. CCC. XVII. IV. *K*al Febr. cùm oppoſitu S. Crucis ſæuiſſimum incendium reſtinctum eſt, ad eum fermè modum, quo S. PAVLINVS olim ſimilis portionis de S. Cruce obiectu, populabundis flam̃is terminũ fixit, ne vltra progrederentur: de quo lege P. Gretſ. tom. 1. lib. 1. c. 85. de S. Cruce: certè ob crebritatem miraculorum, quæ virtute huius Crucis edebantur, fecit quidam patrum memoriâ hos verſiculos leoninos:

Crux pia VVerdenſis, non præterit horula menſis, Quin radiet dignis per ſex nunc ſecula ſignis.

Sepulta eſt in eodem templo MARIA Brabantina, vxor LVDOVICI Bauariæ Ducis, ab eodem ob ſuſpitionem adulterij decollari iuſſa, cũ tali inſcriptione: *Anno Domini* CIↃ CC. LVI. XV. *Kal. Februarij in caſtro VVerd obijt Domina* MARIA *Duciſſa Bauariæ, filia Ducis de Brabandt.*

Digitized by Google

LAMBACH.

LAMBACENSE antiquum & perquàm celebre Monaſterium, in LAMBACHHIO Auſtriæ ſuprà Anaſum ſitæ oppidulo, ad ſiniſtram TRVNÆ fluminis, inter Schvvaigij & Agrij fluuiolorum congreſſus loco amœniſſimo duobus lapidibus à VVelſio oppido, & totidem à Cremiphano perilluſtri Cœnobio, in Pataujenſi Diœceſi ſitum, hac ratione fundatum legitur.

ARNOLDVS præpotens ac illuſtris Comes Lambacenſis, cum chariſſimam vxorem REGINAM de VVenſperg Comitiſſam ex Oſtrofrancis genitam, morte abreptam amiſiſſet, filijs quoq; ARNOLDO & GODEFRIDO ſine hæredibus vitâ functis orbatus fuiſſet, ſuadente reſiduo vnico filio, qui Herbipolenſem Eccleſiam Pontifex regebat, DEVM Opt. Max. poſſeſſionum & fortunarum ſuarum hæredem ſcribere decreuit, & Lambacenſe conſpicuum ac elegans caſtrum, in Monaſterium conuertit, addito ſub inuocatione & honore B. MARIÆ Virginis non exiguo templo. Aggregauit præthereà duodecim Clericos, non vt communem vitam ſub regulari inſtituto ſequerentur, ſed vt certis & ſtatutis temporibus vel horis, ad Eccleſiam diuinas laudes cantaturi conuenirent; inde ad ſuam quisq; domunculam (nam in viciniâ circumquaq; ſinguli ſingulas ædes habebant) redirent.

Accidit poſtea, vt poſt mortem patris quoq; ADALBERO Epiſcopus, vnicus filius & hæres paternorum bonorum ſolum vertere iuſſus (cauſam ſtatim explicabimus) in Noricum ad Lambacenſe Cœnobium diuerteret. Ingraueſcente enim HENRICI IV. Cæſaris malitiâ, multi ab eo defecerunt SIGFRIDVS Maguntiacenſis, ALBERTVS VVormatiæ, ADALBERO hic noſter VVIRTZBVRGI, alij epiſcopi, & pene tota Saxonia. Contigit hoc A. C. CIↃ. LXXII. Anno ſequenti, ALEXANDRI ſucceſſor pontificatus creatus GREGORIVS VII. noſtri ordinis, ex Comitibus Bitilianis Hiltebrandus prius nominatus, &

tus,& Cluniaci monachus. Dignitatem is cœpit x. *Kal.* Mai, magno omnium bonorum conſenſu, qualem ea tempora optabant, inter omnes pontifices præcipui zeli, & auctoritatis, verè apoſtolicus. Is vbi primum pontificatum ingreſſus eſt reſtituendæ Eccleſiæ dignitati animum, curamq; maturè aduertit. Et quia ſacri ordinis excellentiâ ante omnia indignum arbitrabatur, ſi muneris executionem ab laicis acciperet, eorumq; beneficiarius, & ſubditus eſſet, Synodum apud Lateranum anno ſequenti CIↃ LXXIV. fecit, in quâ ita de ſacerdotijs decreuit, *ut qui à Laico Eccleſia inueſtituram acceperit, quiq; dat, quiq; accipit anathemate obligetur.* De clericis verò, *uxores ne ducant, quiq; habent, eas, aut ſacerdotium amittant, neque quiſquam ad id vocetur, qui non perpetuum cœlibatum profeſſus ſit.* Scripſit & ad Cæſarem Eccleſiaſticis collationibus abſtineat, ni faciat, ſacrorum interdictionem minatus. Graues inde in Eccleſiâ, ſed præcipuè in Germania turbæ, inſtigante etiam ipſos Epiſcopos, & antiſtites, ob cœlibatus indictionem, contra pontificem Cæſare. Pontifex verò videns monita ſua à Cæſare ludibrio haberi, minas contemni, eum tandem anno CIↃ LXXVI. ſacro anathemate percuſſit, & omnes eius ſectatores, ſubditos, & in primis Italiam eiuſdem ſacramento, & obſequio liberauit. Secuta hinc omnium pene Principum ab Cæſare defectio, quorum facilè principes SIGFRIDVS Maguntiacenſis, BERCHTOLDVS Zeringiu, OTHO Saxoniæ, RVDOLPHVS Allemanniæ duces, noſter ADALBERO Herbipolenſis, & Mediomatricum Epiſcopi, qui comitijs Forchtheimi factis; RVDOLPHVM Allemanniæ ducem contra HENRICVM Romanorum regem renunciarunt, & Maguntiaci XII. Kal. Aprilis per SIGFRIDVM coronandum curarunt, adprobante, & ad obediendum ei, tamquam legitimo regi, omnes proceres adhortante pontifice. Atq; hæc probabilior cauſa ADALBERONI Epiſcopatum deſerendi fuit, quàm diſſidium HENRICI Patris, & Filij, quod tamen literis conſignare quidam non ſunt veriti, nulla temporis habita ratione, quod eum veritate conſtare non poſſe, nemo eſt qui non videat, cùm id XV. demum annis poſt ADALBERONIS mortem euenerit.

Cùm itaque ADALBERO Pontificis partes tueretur, ab HENRICO Epiſcopatu deiectus ſeceſſit in Noricum, ad terram patrum ſuorum: inueniensq; hæreditatem paternam ferè exhæredatam, (verba Scriptoris vitæ refero) & ſpiritu conſilij repentè informatus, ſeipſum cum omni patrimonio ad Cœnobium B. MARIÆ tranſtulit, & locum ſibi dilectiſſimum, qui charos parentum ſuorum cineres, aui videlicet, patris & matris, fratrum, aliorumq; conſanguineorum felici gremio foueret, & vbi, vt hodie cernitur, requiem ſibi in ſeculum ſeculi elegit.

Videns autem antiquam patris inſtitutionem in Lambacenſi loco conſtare non poſſe, officia tàm nocturna, quàm diurna negligenter, nec ſuo tempore celebrari, clericos ibi diſpoſitos non tutè à caſulis ſuis poſſe egredi propter timores nocturnos; quia ſæpenumerò arcerent eos, & includerent tempeſtates, imbrium, coruſcationes fulgurum; brumali verò tempore denſitates niuium, ſæuitia nefandarum beſtiarum, pericula latronum, & alia, quæ longum eſt enarrare, genera diſpendiorum. Aſſerebat inſuper, magis congruum fore, Cœnobitam à ſecretis Cœnobij, non rure, ad diuina peragenda, abſq; periculis corporis. & timoribus humanis prodire. Super hac re couſuluit Epiſcopum Patauienſem ALTMANNVM, in cuius diœceſi locus ille ſitus eſt, ſummiq; Pontificis GREGORII VII. conſenſum expetijt: quo habito, Clericos ſemouit, Monaſticamque vitam in Lambacenſi Cœnobio inſtituit: & quicunq; ex clericorum ordine ad hoc propoſitum tranſire voluiſſent, non prohibebantur; nolentes non cogebantur: neceſſaria tamen ijs quoad viuerent prouidebantur.

Præfecit autem Fratribus inibi degentibus Abbatem ECKEBERTVM, virum venerabilem, morum honeſtate DEO complacentem: qui poſtea occaſione acceptâ humillimis obtinuit precibus, vt ipſe abrogaretur, & vnus è Fratribus ſuis, BECEMANNIS ſubrogaretur. Qui adeptus Abbatiæ dignitatem,

ſobriè,

Digitized by Google

ſobriè, iuſtè, & piè viuens, curam eius quamdiu Domino placuit adminiſtrauit, beatoq; fine ex huius incolatu ſæculi ad autorem vitæ tranſiuit. Sed hæc omnia plenius in literis fundationis continentur, quas hîc inſerere non inopportunum eſt viſum.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Ego ADALBERO *Dei gratiâ VVirtzburgenſis Epiſcopus, notum eſſe volo omnibus Chriſti fidelibus, qualiter parentes mei ob ſalutem animarum ſuarum, in loco Lambach dicto, Congregationem inſtituerunt Clericorum, & qualiter ego hæres eorum factus, Licentiâ Domini Apoſtolici, Papæ* GREGORII *(qui & Hildebrandus) pro hac, in eodem loco, Congregationem ſubſtitui Monachorum, conſenſu & conſilio Parochiani Epiſcopi Patauienſis, ſcilicet* ALTMANNI.

Et quoniam communis vita Monachorum, plus indiget, quàm ſecularium conuentus Clericorum, ad ſupplementum eorum ex noſtro adauxi fiſco, quatuor videlicet ſiluas: quarum duæ iuxta Trunam in parte Aquilonari ſunt ſitæ; una mercato VVels inferior; alia ſuperior: inferioris verò Hardis nemorarius erat Enzo; ſuperioris autem Hardis nemorarius erat Engizo.

Ex alterâ autem parte eiuſdem fluminis Trunæ contra Meridiem, duæ ſiluæ; una ad Buchenloch, cuius nemorarius Bero erat; altera ad Eitervvald, cuius nemorarius Ello erat. In his ergo ſiluis ſolus Abbas, abſq; nulli contradictione, pro ſuo libitu habet poteſtatem euellendi, domos ædificandi, plantandi, molendinas faciendi, venandi, inſuper quicquid ad utilitatem Fratrum inde poterit excogitari.

Addidi inſuper quantum mihi prædij de patruo meo Arbone ad Zvviſil contigit, & vicinum mercatum ad VVels; duo præterea mercata in Francia; unum ad Onoldesbach, ad Geroldeshouen alterum, cum omni utilitate ad ipſa pertinente; & Parochiam, quæ dicitur Tutenſteten. Hæc omnia ECKEBERTO *venerabili Abbati commiſi, eo quo ego hæc iure habui, Monaſterijq; curam poteſtatiuè habere feci.*

Huius rei teſtes ſunt, Eberhardus Comes, Marquardus, Gerungus, Ebo, Heinricus, Zeizolf, Arbo itemq; Porn, Nendingus. Arbo, Herrandus, Penno, VVermut, Arbo, Erckenbertus, Adalramus, Altmannus, Adelbertus. Actum eſt Ratisbonæ, Anno 1056. Indictione 9. Epiſcopatus autem Domini Adalberonis duodecimo.

Deinde poſt aliquantum temporis, Abbatis Ekeberti coactus pijs petitionibus ab hoc onere ſibi impoſito eum abſolui: ſed ex ſuis ille unum Fratrem, nomine Becemannum, in hoc Abbatiæ onus elegit. Hunc quoque pergens mecum illùc adduxi, eandemq; rem, qualiter anteceſſori ſuo commiſſa erat, commiſi.

Cùm autem hoc ipſum Monaſterium inſtauratum à ſupradicto Epiſcopo Altmanno, & à me pariter dedicaretur, Anno Dominicæ Incarnationis 1088. Indictione 12. Epacta 6. Concurr. 6. 18. Kalendas Octobris. Anno ordinationis Domini Altmanni 25. meiq; 45. iterùm, & tertiò hæc quæ priùs feci renouaui, tradens tunc ad altare ſanctæ Mariæ & ſancti Kyliani unam ſtabulariam curtem ad dotem, ſimul cum his omnibus, quæ à me, vel à parentibus meis antè ad illud tradita fuerant. Hæc Epiſcopali banno, atque huiuſmodi anathemate ambo Epiſcopi confirmauimus: ut ſi quis hanc traditionem deſtruere præſumpſerit, ligatis manibus & pedibus mittatur in tenebras exteriores, ibi erit fletus & ſtridor dentium.

Dedicatio eiuſdem templi ſolenniter peracta eſt Anno Domini CIↃ. LXXXVIII. XVII. Kal. Octobr. quando nimirùm Epiſcopus ALTMANNVS principale altare in honorem B. DEI Genitricis, & SS. Kyliani & ſociorum martyrum, Altare verò quod ſecundum à principali locum obtinet, B. ADALBERO in honorem S. IOANNIS Euangeliſtæ, & SS. quorum reliquiæ ibi ſunt reconditæ, conſecrârunt.

Obijt B. ADALBERO A. C. CIↃ XC. Prid. Non. Octobr. in eodem Monaſterio ſepultus, vbi etiam plurimis claruit miraculis.

Anno poſt hæc MCLXIII. BERNARDVS huius loci Abbas priuilegia conſequutus eſt ab ALEXANDRO III. qui Monaſterium Lambacenſe ſub B. PETRI tuitionem ſuſcepit.

Rursùm

Digitized by Google

Rurſùm anno CIↃ. CC. XXXIII. Auſtriæ & Bauariæ Ducibus hoſtili animo bella inter ſe gerentibus Cœnobium hoc exuſtum ac penè totum euerſum eſt, quod circa annum CIↃ CCLVII. denuò inſtauratum templumq; hoc ab OTHONE Patauienſi Epiſcopo conſecratum eſt A. C. CIↃ. CCLXI. Altare verò ad tumulum B. ADALBERONIS in honorem S. SPIRITVS, & B. MARIÆ Virginis conſecratum eſt à BERNARDO Patauienſi itidem Epiſcopo Anno D. CIↃCCIC. Anno vero MCCCLXXVIII. à BLASIO Milenſi Epiſcopo conſecrata eſt ara S. TRINITATI dicata in parochiali templo, quod non procul à Monaſterio in amœniſſimo colle ſitum SS. IOANNI BAPTISTÆ, & IOANNI Apoſtolo & Euangeliſtæ dicatum eſt.

Principale verò corpus Eccleſiæ ampliauit IOANNES à Dagſperg nobilis Baro, huius Monaſterij Abbas, ſecundarius quaſi fundator & reparator, qui idem reformauit, & ad regularem obſeruantiam reduxit Anno ſalutis MCDXXIX. Huius ſucceſſor THOMAS veteri ac ruinoſo choro diruto nouum chorum condidit, quem abſoluit & à SIGISMVNDO Salanenſi Epiſcopo conſecrari fecit A. C. MCDLXIV. Conſequutus eſt inſignia priuilegia Mantuæ à PIO II. P. M. & inter cætera plenariam etiam abſoluendi poteſtatem.

Huic Monaſterio ſummâ cum laude iam XX. anno præeſt A. R. D. Ioannes, qui nullis ſumptibus parcens, (quod alias in tantâ dignitate hoc ſeculo rarum eſſe ſolet) inſignia quædam vetuſtatis monimenta, aliaq; multis adhuc profutura, typis euulgare, publicique iuris facere ſtudet, inter cetera etiam fundatoris ipſius vitam: cui proinde multos adhuc annos & cuncta proſpera à Domino Deo exoptamus.

SCHEVRN.

SCHIRA nobile & antiquum Bauariæ Monaſterium in colle amœno ſitum, non procul ab Oppido, quod Pfaffenhoffen indigitatur. Multa ſanè ſunt, & magnifica, quæ illud nobilitent. Nam ſi originem ſpectemus, conditores habuit celeberrimos Principes ac Comites Schirenses, præſertim Othonem & Hazicam Regis Aragoniæ filiam: ſi incunabula; ex Arce & auitâ Schirenſium Procerum ſede fortunatis auſpicijs exſtitit: ſi poſituram, & ſitum; loco amæniſſimo exſtructum eſt, in colle herbido & viridante, quem vndiq; horti & agri fructiferi ac frumentiferi cingunt. Si antiquitatem; iam ſexcenteſimum annum agere cœpit. Si Præſules & religioſos incolas; multos pietate & eruditione præſtantes viros aluit.

Et quidem, ſi primas tribuam Erchenvvoldo Abbati primo; nemo, opinor, iure me reprehenderit; quippe qui ex diſciplinâ & inſtitutione eximij illius, & omnium Annalium voce decantatiſſimi VVilhelmi Abbatis Hirſaugienſis profectus, tanti magiſtri haud degener diſcipulus, poſteris omnibus, ad Benedictini inſtituti acuratam obſeruationem, exemplo præiuit; adductis ſecum ex eadem VVilhelmiana ſcholâ duodecim ſodalibus; qui veluti duodecim fundamenta, ad imitationem cœleſtis illius ciuitatis, de quâ in Apocalypſi D. Ioannes, Schirenſe Cœnobium, religione, omniq; virtutum genere fundarent ac ſolidarent. Eius primam originem ita deſcribunt ex Auentino Bruſchius, Hundius, & Autbertus Myræus.

Schirvm, Comitum Schirenſium initio magnificum caſtrum fuiſſe legitur, quod conſtruxit *Arnolphus* Comes Schirenſis, filius *Arnoldi* mali. In Monaſterium verò conuerſum eſt hoc modo: Inchoata erat ab *Othone* & *Alberto*, nobilibus viris, ſolitudinemq; amantibus hominibus, in horum ipſorum Comitum ac Principum Schirenſium ditione, montanis videlicet Bauariæ, iuxta altiſ-

ſimum

Digitized by Google

ſimum eius Prouinciæ iugum, quod accolæ den Wendelſtein vocant, Eremitica quædam cella & Eccleſiola, Annum Chriſti circiter MLXXVII. conſentientibus, OTHONE Schirenſi Comite, eiusq; vxore, Dominâ HAZIGA, Aragonum Regis filiâ, & vtriusq; filijs, *Ecchardo, Bernardo*, & *Othone*, Principibus Schirenſibus. Hæc cella iuſſu *Ellenhardi*, Friſingenſis Epiſcopi, eâ tempeſtate ægrotantis ac grauiter decumbentis, à Pontifice quodam Polenſi conſecrata eſt. Decedente verò paulò pòſt ex hac vitâ Principe OTHONE, Anno nimirùm, Chriſti MLXXIX. Domina HAZIGA, relicta OTHONIS coniunx, iterùm iam vidua facta (habuit enim prius maritum *Hermannum*, Comitem de Caſtl & Sulzbach) cum filiorum ſuorum conſenſu, ex humili ac Eremitarum domo ac Eccleſiolâ, celebre Monaſterium conſtruere, & in memoriam mariti ſui liberalitèr dotare decreuit.

TRANSTVLIT verò Monaſticam ſedem in paulò amœniorem locum, qui hodie adhuc à præfluente piſculentiſſimo fluuiolo Viſchbachavv dici ſolet, & quatuordecim miliaribus à SCHIRA, ſeptem à Monaco, duobus à S. QVIRINI Tigurino Monaſterio abeſt, ad pedem montis Khuezagel cognominati in Aiblingenſi diſtrictu ſitum, vbi adhuc hac tempeſtate duo ſunt templa, quorum aliud S. MARTINO, alterum B. VIRGINI dicatum eſt, & Præpoſitura Monaſterio Schirenſi incorporata. Hunc locum Domina HAZIGA fundatrix & pagis & vineis plurimis ditauit, in hoc loco cœpit Monaſtica D. BENEDICTI congregatio; in hoc Domina fundatrix mortua & humata, at poſteà SCHIRAM tranſlata eſt.

Sed nec iſte locus diu ſatis placuit, poſt ſex enim annos à primâ translatione, iterùm mutata eſt ſedes: & ſecundò translatum Monaſterium è montanis, in paulò liberiorem agrum ad Glanum fluuium, qui non procul inde in Ambram cadit, Vſenhofium, antiquitùs Glanegk à fluuio dictum, tribus miliaribus à Schirenſi Monaſterio ſitum. Illic in monte S. PETRI (vbi hodie adhuc Templum viſitur, ab OTTONE, HAZIGÆ fundatricis filio, & à BERTHOLDO Comite de Burggheim ante duas aras ibidem ſepultis, conſtructum) tertiò inchoatum eſt Monaſterium, ſub primo adhuc Abbate ERCHENBOLDO. Quo loco cùm ſedecim annis manſum & propter aquarum in ſublimi monte S. PETRI defectum, locus iſte etiam parum commodus Monachis viſus eſſet: quartò tranſlatum eſt Cænobium nuper inceptum, in ipſam Principum Schirenſium (vnanimi eorundem omnium conſenſu) auitam arcem ac ſedem, amplam illam quidem, ſed admodùm ruinoſam ac ferè deſertam, & ad extremam prorſus internecionem ſpectantem. Hæc Schirenſis Monaſterij initia ſunt & exordia certiſſima. Monumentorum nihil ampliùs ibi eſt celebrium, quàm in mediâ Eccleſiâ ſublimis tumulus OTHONIS fundatoris, ac D. HAZIGÆ fundatricis.

IN INGRESSV domus Capitularis eſt altus de terrâ eleuatus tumulus, ſub quo CXX. vtriusq; ſexus Comitum ac Principum Schirenſium corpora ſita, & in ſubterraneâ crypta, quaſi ordine collocata eſſe dicuntur. Nomina ipſa Comitum ac Principum iſtorum interciderunt, ſed præcipuorum huius loci fundatorum ac benefactorum extant.

LVDOVICVS Imperator dedit huic Monaſterio omnimodam iuriſdictionem in ſuos ſubditos, exceptis homicidio, ſtupro violento ac furtis, & hoc propter maxima damna pro Imperatore exantlata, Anno C. M. CCC. XV.

Confirmat hoc LVDOVICVS Marchio Brandenburgenſis filius, vnà cum alijs Cœnobij priuilegijs, Anno MCCCXCIIX.

Habuit hoc Cœnobium complures tàm monaſticæ vitæ cultu, quam & litterarum ſcientia conſpicuos viros. Inter quos CONRADVS quidam præcipuè enituit, cui hoc monumentum ære perennius poſuit Auentinus: (*inst. lib. 7. hiſt. Boior.*

CONRADVS PHILOSOPHVS MONACHVS IN SCHEVRN

PRIMA.

Digitized by Google

PRIMARIVS ET ÆDITVVS, HOMO DILIGENTISSIMVS, QVI MANIBVS SVIS PLVS QVAM QVINGENTA, VT TVM MOS FVIT MONACHORVM, INGENTIA VOLVMINA SCRIPSIT IN MEMBRANIS, POETAS, ORATORES, HISTORICOS, VETERES THEOLOGOS, QVÆ IN SCHEVRN MONSTRANTVR, VBI ET CHRONICON EIVS AVTOGRAPHON SERVATVR. IMPERATORE FRIDERICO II. RERVM POTIENTE OBIIT.

IN eodem Monaſterio aſſeruatur & religioſè colitur Crux ex ligno Dominicæ Crucis confecta; quæ quaſi ſpithamæ vnius, longitudine; latitudine, duorum eſt granorum: (quorum quatuor faciunt vnciam, ſeu digitum) Diuiditur verò, cùm ſuprà; tum nonnihil infra medium, tranſuerſis portionibus, quatuor quidem vnciarum circa eiuſdem vmbilicum; duarum, circa verticem. Colore autem eſt ſpadiceo, ſeu caſtaneo. Porrò extrema ipſa ſena, formâ ſemilunari facta & effigiata cernuntur.

De hac cruce ita Auentinus anno Chriſti M.C.LVI. CONRADVS *iſte Dux Dalmatiæ, Comeſq́; Dachuni ſalutiferæ Crucis, ſacroſanctiq́; ligni magnam partem ab Heraclito Patriarcha Hieroſolymitano impetrauit. Hoc quoq; omine, quicunq; preſſus inopia, valetudineue aduerſa Solymos proficiſci nequiuerit, non minorem veniam, quam ſi illuc iniſſet, conſequitur: ſiquidem donaria pro ſua pietate elargitus fuerit. Hoc ſacroſanctum munus Conradus Dux Cœnobio Schirenſi tradidit. Vbi adhuc ſeruatur, ac magna reuerentia celebratur: conuenit huc certatim ſingularum ſeptimanarum ſexto quoq; die populus, ac ſacerdotes complures, uti conſpeximus.*

Fama conſtantiſſima manat (ſicuti ego quoq; à grauibus viris accepi) quicunque hanc ſacroſanctæ Crucis partem, dum ei monſtratur, conſpicatus non fuerit, aut criminis flagitioſo obnoxium eſſe, aut eodem anno proculdubio moriturum. Id quod mea memoria euentu probatum ſæpius audiui. Admodum fabrè, magnificeq́; hæc ſacra argento, auroq́; incluſit Reuerendus Pater Dominus Ioannes Tarbeit Monaſterij *Schirenſis mea ætate Abbas, ſingularis prudentiæ atque diligentiæ homo. Extant adhuc, ac diligenter, & adhuc integra ſeruantur, & obſignata duo diplomata Friderici (Folcherij) & Heracliti Patriarcharum, cum Græcarum literarum inſcriptione, ex quibus pleraque excerpſimus.*

Ea Diplomata integra cum pererudito commentario & notis reperies in ſecundâ parte Horti S. Crucis R. P. Iacobi Gretſeri S. I. qui & inter cetera ad dicta verba Auentini; *Ab Heraclito Patriarcha Hieroſolymitano*, hæc notat.

Nec ab Heraclito; nec ab Heraclio Conradus Dux Dalmatiæ partem Dominicæ Crucis impetrauit; quia Heraclius multis demùm poſt mortuum Conradum Ducem Dalmatiæ annis; creatus eſt Patriarcha Hieroſolymitanus; ſed ſub Folcherio Patriarchâ, & Conrado Duce Dalmatiæ, crux, de quâ prius diploma, vi Canonico Hieroſolymitano adempta fuit; quam poſtea Conrado de Dachavv, prioris Conradi filio, Heraclius Patriarcha donauit; ſed ijs conditionibus, quas ipſum Diploma requirit.

VLRICVS III. in Abbatum numero VII. cùm eſſet vir prudens & religioſus admodum impetrauit mitram & ſandalia à P. M. ALEXANDRO III. (non IV. vt Bruſchius & Hundius non benè habent, neque enim ante A. C. CIↃCCLIV. is inijt) circa annum Domini MCLX. Poſtea A.C. MCLXXI. XII. Kal. Febr. incendio perijt totum ferè, hactenus ex ligno tantùm exſtructum Cœnobium, quod BALDEMARVS Abbas non infeliciter reſtaurauit. Conſecratum verò eſt DEIPARÆ VIRGINI VII. Id. Octobr. ab OTHONE III. Epiſcopo Friſingenſi, A.C. MCCXV. CONRADO Abbate, qui D. MARTINO templum lateribus coctis ædificauit, Sacellum item OMNIBVS SS. à Patriarchâ Aquilegienſi dedicatum. Is Romam iuiſſe, & purpuram inde retuliſſe traditur. Palæſtinam verò voti reus iturus, ab Archiepiſcopo Salisburgenſi voto ſoluitur. Cuius ſucceſſor HENRICVS exſtruxit turrim quadratam, Sacellum S. CATHARINÆ, granarium, & valetudinarium, aliaq́; plurima, multa etiam vetera inſtaurauit;

Digitized by Google

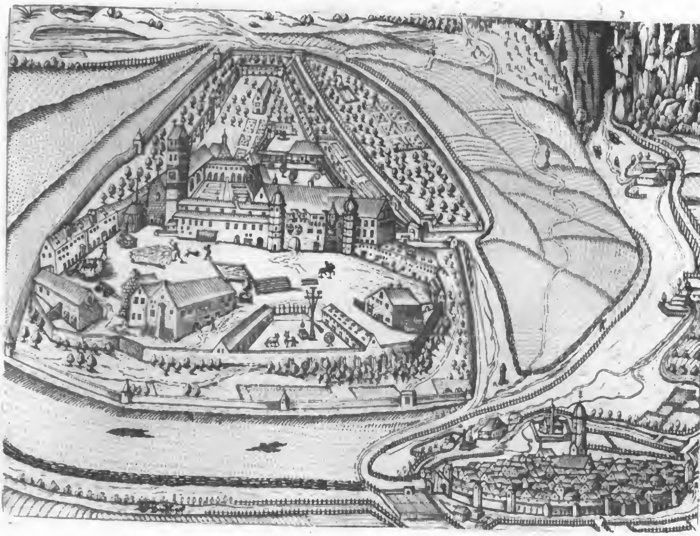
rauit; abalienata redemit & recuperauit, ac etſi tunc temporis varia eſſent inter Principes & Epiſcopos bella, tamen omnibus ex æquo chariſſimus fuit, quia hoſpitalis & munificus.

Laude digniſſimi præterea Abbates ibidem præ ceteris floruêre VDALRICVS Potchtinger MCCCXXI. CONRADVS Leutzenauer MCCCXLV. VLRICVS Morſpack, MCCCLXXVI. eius item ſucceſſor VLRICVS Münnenbeckius. VVILHELMVS Krenperger MCDLXVII. GEORGIVS Sperlin MCDLXXXIX. PAVLVS Preuu, MDV. M. IOANNES Turbeyt, MDXXXV. ANDREAS Geishouerus, MDXLVIII. IOANNES CHRYSOSTOMVS Hirsbeckius, MDLVIII. GEORGIVS Neupeck, MDLXXIV. BENEDICTVS Prummer MDCX. non tam monaſticæ vitæ cultu quam & litterarum amore inprimis conſpicui, quorum aliqui etiam regularis vitæ obſeruantiam, tam ſuo, quam alijs vicinis Monaſterijs feliciter inuexêre.

Eiuſdem perilluſtris Cœnobij habenas proſperè tenet, ac ſummâ cum laude moderatur Admodum Reuerendus in Chriſto Pater ac Dominus, D. STEPHANVS, vtpotè, cui hactenus non ſolùm curæ fuerit, vt pietate & eruditione Monaſterium ſuum floreret, cultusq; diuini penſum DEO accuratè perſolueretur; verùm etiam illud incolis, pietate, religioſâ diſciplinâ, literis ac eruditione, libris, nouisq; ædificijs, templum autem ſacrâ ſuppellectile, nouoq; apparatu auxerit & exornarit, & quidem adeo vt iam longè alia, quam olim, rerum facies appareat; adhæc ex eiuſdem Cœnobij ſuî cætu colonias petitas, nominatim ad perantiquum ROTHENSE Monaſterium, miſerit & deduxerit. Cui proinde vt quod agit, multos adhuc annos agat, DEVM ſummoperè precamur.

Digitized by Google

NERESHEYM.

NERESHEYMIVM perilluſtre ac celeberrimum in Sueuiæ quodam tractu, quem ob ſoli admodùm arenoſi ſterilitatem Duri Campi (Härtfeld) appellatione accolæ notant, Monaſterium prope eiuſdem nominis oppidum, in peramœno colle tribus à Nordlingiaco milliaribus, cis nemus Ploſſianum videlicet & in Diœceſi Auguſtanâ ſitum eſt.

Eius primariam originem perantiquam fuiſſe oportet, nam in Nereſheimenſi Eccleſiâ ſepultum fuiſſe traditur HVPALDVM S. VDALRICI parentem, qui obijt Anno Domini CCIↃVIII. Et in Chronico Lamberti Abbatis literarum monimentis proditum accepimus, cùm Monachi Benedictini in eodem loco conſtituerentur, Canonicos Regulares, attamen numero paucos ibidem extitiſſe, qui in alijs Eccleſijs ſtatui ſuo conuenientibus, datâ eis diſpenſatione collocati fuerunt.

Pro ordine S. BENEDICTI igitur fundatum ac ampliſſimè dotatum eſt dictum Cœnobium, A. C. CIↃXCV. ab HARTMANNO Comite Kyburgenſi & Dillingenſi, HVPALDI IV. Filio, & ADELHEIDE vxore ſuâ, accitiq; duodecim Monachi ex Monaſterio Zvvifaltenſi, quorum ſex ſacris initiati, ceteri manualia opera exercebant, quos & vulgo Conuerſos vocare ſolemus. Iiſdem Abbas Præfectus ERNESTVS, ex Dillingenſium etiam Comitum proſapiâ ortus, qui vnico tantum anno præfuit, & obijt anno MXCVI.

Succeſſit eidem HVGO qui obijt A. C. CIↃCI. eodem quo Monaſterij Nereſheimenſis ædificia perfecta & abſoluta fuêre. Ab eius obitu præſidere iuſſus THEODORICVS, ex Baronibus, vt fertur, Groſlingenſibus, qui anno MCXVIII. exſtinctus eſt, cum annos XVII. antiſtitem egiſſet. Sublectus eidem Abbas HENRICVS, ex Baronibus, vt quidam notant, Gundelfingenſibus, qui anno ſequenti

eodem

Digitized by Google

eodem die, quo Eccleſia conſecrata fuit, ſolenniter inauguratus eſt.

Anno namq; Dominicæ Incarnationis MCXIX. tempore CALISTI Papæ II. à quo in Germaniam, Azzo Epiſcopus Aquenſis (nonnullis etiam Aquilegienſis) Legatus miſſus fuerat, qui rogatu VDALRICI Epiſcopi Conſtantienſis HARTMANNI Fundatoris filij conſecrauit Eccleſiam Neresheimenſem, in honore victorioſiſſimæ CRVCIS, & S. DEI Genitricis MARIÆ, & OMNIVM SS. præcipuè tamen SS. VDALRICI & AFRÆ.

Obijt autem dictus HARTMANNVS fundator Anno Domini MCXXI. cum multis prædijs & poſſeſſionibus præfatum Cœnobium largiter auxiſſet, &, vt quidam tradunt, ante obitum ſuum etiam Monachus in eodem Monaſterio factus fuiſſet.

HENRICVS Abbas verò humana reliquit A. C. CIↃC. XXV. & ſucceſſorem accepit PILGRINVM, ſub cuius regimine Neresheimenſe Monaſterium igne perijt Anno ſalutis MCXXVI.

Sequenti anno, nempe CIↃCXXVII. non autem CIↃCXXXIX. (quod quidam etiam notarunt) obijt VDALRICVS Epiſcopus Conſtantienſis, HARTMANNI Fundatoris Neresheimenſis filius, antiſtes magnæ & claræ virtutis, & quamdiu apud mortales egit, auctoritatis. Condidit ex ſuo patrimonio Monaſterium Creutzlingæ Conſtant. æ in ſuburbano, itidem ad honorem SS. VDALRICI & AFRÆ. Renouauit item & inſtaurauit iterùm penè collapſum Xenodochium pauperum, à S. CONRADO olim conſtructum, ac liberaliſſimè dotatum. Impetrauit etiam à CALISTO II. P. M. vt è tumulo leuaretur, ac in apotheoſin referretur S. CONRADVS, A. C. MCXX.

HARTMANNVS alter Fundatoris filius, & magnus etiam benefactor ac dotator ſæpedicti Monaſterij, deſijt eſſe A. D. CIↃCXXXIV. cum ibidem quoq; vltimis vitæ annis habitum Monaſticum induiſſet.

Supradictus autem Abbas PILGRINVS è viuis exceſſit A. C. CIↃCXL. Cui ſucceſſit ORTLIEBVS, Pater multorum Monachorum, vt ibidem in archiuis habetur. Eodem præſidente A. D CIↃCL. conſecratum eſt ſacellum B. MARIÆ Virgininis à venerabili ORTHLIEBO, eiuſdem cum Abbate nominis, Baſilæenſi Epiſcopo, permittente id VVALTHERO Epiſcopo Auguſtano, loci ordinario.

Anno dein MCLI. obijt ALBERTVS COMES, HARTMANNI Filius, Fundatoris Nepos, cum exemplo parentum & ipſe Monaſticen ante obitum in Neresheimenſi Cœnobio profeſſus fuiſſet.

Poſtea A. C. CIↃC. LXIV. mortalitatem exuit ORTLIEBVS Abbas, poſt quem creatus eſt HENRICVS de Ramſtein, quo præſidente baſilicæ SS. ANDREÆ & BLASII igne conflagrârunt, ſcilicet Anno Domini MCLXX quo etiam obijt ALBERTVS Comes ALBERTI ſuperioris Filius Aduocatus & Benefactor Monaſterij Neresheimenſis, cui etiam contulit Copfingen & Oſtriuil quidquid ibidem ſui iuris erat, & reliquit poſt ſe filium HARTMANNVM, qui dedit ſupradicto loco Crucem auream maiorem cum candelabris & prædium in VViſſmanc, quod propter remotioris viæ incommoditates venditum eſt, pecunia in alios Eccleſiæ vſus conuerſa: obijt A. C. MCLXXX. relicto filio ALBERTO, qui in bellis præclaras res tam Romæ, quam Hieroſolymis geſſit, & contulit huic loco minus Cuchen.

Baſilicæ verò SS. ANDREÆ & BLASII quas paulò antè igne perijſſe memorauimus dedicatæ ſunt A. D. MCLXXXVII. Obijt præfatus ALBERTVS Comes A. C. CIↃCCXIV. ſecundum alios CIↃCCXXIX. & reliquit filium HARTMANNVM, qui dedit Neresheimenſibus crucem auream minorem cum alijs donarijs, habuitq; duos filios ALBERTVM, & VDALRICVM, quorum prior Dilingam, poſterior Kyburgum poſſedit, qui & poſſeſſionibus aliquot Monaſterium hoc auxerunt. Habuit ALBERTVS filium HARTMANNVM; qui reliquit tres filios & totidem filias: HARTMANNVM Epiſco-

pum

Digitized by Google

pum Auguſtanum qui Dilinganam arcem, Comitatum VVittiſlingenſem ac omnes ferè pagos VVerdæam vſque Epiſcopatui donauit A. C. CIↃ CCLXXII. & obijt anno CIↃ CCLXXXVI.

Filiarum nomina & coniugia ita produntur à nonnullis: VDELHEIDIS Comitis FRIDERICI de Zollern vxor. 2. VVILBVRGIS VLRICO Comiti ab Helffenſtain deſponſatur. 3. PRISCA Comiti ab Hekkenſtain & Haidenhaim: vel potius Baroni ab Hellenſtain nupſit.

Erat olim ampliſſimum hoc Cœnobium, ſicut & cetera pleraq; per illa tempora, Romanæ Eccleſiæ immediatè, vt vocant, ſubiectum; hinc A. C. CIↃCCXXXIII. PHILIPPVM Nuncium Apoſtolicum cenſum priuilegij eiuſdem Monaſterij recepiſſe, in vetuſtis literarum monimentis memoriæ proditum accepimus, GREGORIO IX. P. M.

Ceterùm frequentibus incendijs non tam à caſu fortuito, quam ab hoſtibus illatis hoc Monaſterium grauiſſima damna pertulit. Nam quo tempore Gibellinorum, & Guelphorum peſtes exortæ, longè, lateq; ſæuire, ferro, flamã, vaſtitate undiq; graſſari cæperunt, pleriſq; in ciuitatibus, & vrbibus ortę inter Eccleſiaſticos, & laicos diſſenſiones, & turbæ; illis pontifici, his Imperatori adhærentibus. Hinc accidit, ut A. C. MCCXLVI. CVNRADVS CÆS. qui per patris FRIDERICI II. abſentiam Germaniæ præerat, ob odium HARTMANNI & ALBERTI Comitum Dilingæ, qui in fide Pontificis permanſerant, Neresheimenſem Eccleſiã incenderet, & anno ſequenti cùm iterùm ibidem caſtra poſuiſſet, adiacentia quæq; incenderet; Cùmq; idem Rex anno MCCXLIX. tertiâ vice caſtra ſua in Neresheimenſi territorio collocaſſet, HENRICVS Burgouiæ Marchio clauſtrum & eccleſiam SS. ANDREÆ & BLASII ſuccendit.

Cum itaq; per Imperij turbas, & diſſenſiones, tot vndiq; fæda facinora patrari, rapinas, iniurias, incendia, cædes, funera fieri conſpiceret generoſus Dilingæ Comes ALBERTVS, Cænobium Neresheimenſe contra frequentes inimicorum Eccleſiæ inſultus vallis & propugnaculis muniuit, caſtro in colle S. ANDREÆ Collocato, A. D. MCCL. Idem Comes bieñio poſt Lauinganos rebelles & Eccleſiæ hoſtes ſub iugum miſit, eiſq; caſtrum impoſuit, & obijt A. C. CIↃ CCLVII. patre HARTMANNO adhuc ſuperſtite, qui tamen & ipſe viuere deſijt anno ſequente. Cumq; ſolus huius nominis & familiæ Comitum Dilingãnorum reſtaret HARTMANNVS Epiſcopus Auguſtanus, Eccleſiam heredẽ ſcripſit quod ſupra notauimus, atq; cum eo perilluſtris & nobiliſſima hæc familia interijt. Eodem autem anno MCCLVIII. quo obijt HARTMANNVS ſenior, LVDOVICVS Comes Ottingenſis Neresheim cum omnibus ad id pertinentibus occupauit, atq; hinc prædicti comites etiam huius loci Aduocati euaſerunt.

Poſt non multos annos, nempe MCCLXI. circiter, idem Monaſterium rurſus flamis abſumitur. Quod rurſum accidit A. D. CIↃCCCLXXXIX. & CIↃCDV. Abbates eius loci tam generis nobilitate, quam religione, & ordinis obſeruantiâ clari, uſq; ad modernũ A. R. D. BENEDICTVM tam doctrinæ quam virtutis laude longè clariſſimũ, variâ ſæpè fortunâ vſi, diuerſa à vicinis paſsi capti etiam ſemel ac iterum, & cum Conuentu in exilium acti, cum prædia eorum interim & poſſeſſiones, ferro igniq; hoſtiliter vaſtarentur.

Placet verò etiam hîc ſtemã Comitũ Kiburgenſiũ & Dilingenſium Fundatorũ & maximorũ huius Monaſterij benefactorũ inſerere, utpote quod non vbiuis ſit obuium, & quia ob certas rationes in nonnullis à Bruſchio diſſentire cogor.

Digitized by Google

NERESHEYM.

Hartmannus I. Comes de Kyburg. — Burchardus I. Sueviæ Dux, ob 911. Vxor Regis Burgundiæ filia.

Hupaldus I. natus circa 865. ob. 908. = Dietperga nata circa an. 870.

Diopoldus ob. 955. | Manegoldus I. | S VDALRICVS nat. 890. ob. 973. | Albertus I. | Luitgarda prima vxor Burchardi 3. Sueviæ Ducis, qui ob. 973.

Richuuinus Hiltegardis vx. | Hupaldus 2. | Adalbero Canon. Aug S. Vdalrico deſtinatus ſucceſſor. | Reginbaldus cæſus ab Hungaris an. 955. | Hupaldus | Mangoldus | Kunegundis Monialis.

Hupoldus 3. | Irmentrudis. Magiſtra ſororum VVerdeæ. | Magenoldus 2. Fundator S. Crucis Tutta vxor. VVerdeæ ob. 1053.

Albertus 2. | Hartmannus. | Manegoldus 3. Mechtildis de Suabek ux. | Gunderada Abbatiſſa VVerdeæ.

Hupaldus 4. | Benedicta Comitis de VVitelſpach vx. | Manegoldus 4. VVurza vx.

Manegoldus 5.

Hartmannus 3. Fundator Neresheim. ob. 1121. Adelheidis vx

Hartmannus 4. monachus ante obitum. ob. 1134. | Vdalricus 2. Epiſc. Conſtantienſis ob. an. 1127.

Albertus 3. monachus ante obitum. ob. 1151.

Albertus 4. ob. 1170.

Hartmannus 5. ob. 1180.

Albertus 5. ob. 1214. ſecundum alios 1219.

Hartmannus 6.

Vdalricus 3. | Albertus 6.

Hartmannus 7.

Ludouicus. ob. circa 1263. | Hartmannus 8. Epiſc. Aug. ob. 1286. | Albertus 7. | Vdelheidis. Vx. Comitis de Zolleren. | VVilborgis. Vx. Comitis de Helfenſtein. | Priſca. Vx. Baronis de Hellenſtein.

Digitized by Google

ELCHINGEN.

ELCHINGVM olim Aychlingum à vicino quercetu dictum, prædonum aliquando caſtrum, accolis & viatoribus, qui illud non ſine horrore ac tremore tranſiebant, ſanè inuiſum, poſt verò melioribus auſpicijs ad DEI ſeruitium conuerſum, ac etiamnùm hodie magnificum inſtituti noſtri Monaſterium, in Auguſtanâ diœceſi (quam non procul ab hoc Cœnobio, paruus quidam fluuiolus; qui per Dalfingam, propter ſalubres thermas celebrem pagum, defluens, Danubio immergitur, à Conſtantienſi dirimit) infrà Vlmam nobilem Sueuiæ ciuitatem Imperialem, ad ſiniſtram deſcendentis Danubij in ſublimi monte (ex quo omnis Vlma, & multa circumiacentia oppida, videlicet Günsburgum, Leipheymium, VVeiſſenhorna, & alia videri poſſunt) amæniſſimo loco ſitum eſt, cuius fertilitatem pluribus commendat F. Felix Fabri *Hiſt. Sueu. lib. 2. c. 12.* Qui in etymologijs quidem ineptè abſurdus, miras nugas blattit de gentilium Deorum priſco cultu, & intricatas gerras nectit in huius Monaſterij tædioſâ enarratione. Etſi verò eius monumenta non accuratè magnificeq; ſcripta ſunt, continent tamen aliquid quod legi poſſit, & ſunt cognitione digniſſima, ijs præſertim, qui non tam ſcriptorum elegantiam deſiderant, quàm notitiâ delectantur antiquarum rerum. Is itaq; inter cetera hæc habet:

Totus mons ille uliginoſus eſt & ſpongioſus, deſudantq; undiq; ex eo aquæ, quas ab imo attrahit in ſupremum, & videtur imaginanti quod ex aquis conſurgat radicesq; ſuas in ſubterraneis aquis fixas habeat, & tanta molis grauitas aquis ſupernatet, unde quia mons humidus eſt fœcundam habet glebam, præcipuè cùm ad hoc habeat ſolis & aliorum ſiderum valdè generoſum aſpectum, & nulli dubium, quin ante hominum in loco habitationem fuerit mons ille ingentibus ilicibus plenus; exciſis autem arboribus produxit humus diuerſi generis medicinales herbas & aromaticas plantulas; nam hodie herbarij in lateribus montis illius quærunt radices virtuoſas & herbas odoriferas pro aquarum medicinalium

nalium

Digitized by Google

lium deſtillatione, & balneorum confectione, & unguentorum compoſitione. Nam ea, quæ in remotis & calidis regionibus creſcunt, ibi inueniuntur, quia gleba mollis illius videtur ſingulari quadam fœcunditate eſſe à conditore impregnata. Ibi aër ſerenior, terra fœcundior, aqua ſanior, & ignis quodammodo clarior rutilans inuenitur. Ibi non ſolùm terra naſcentia ſponte genita valent, ſed omnia plantata, ſeminata, & locata uberiùs fructificare conſtat; ſed & animalia ibi generata robuſtiora, & cariora ſunt, & præcipuè equi adeò boni & fortes ibi gignuntur, ut Principes à longè poſiti à loco illo ſibi mitti equos procurent, aut à regionibus ſuis mittunt equas in locum, ut ibi nutrita & impregnata genita recipiant; ſimiliter vaccæ, tauri, oues, porcelli lacte & fætibus, carne, cute & lanâ præcellunt. Sed & gallinæ magis ibi ouant, & cetera omnia vi generatiua valent: & hoc ex naturali terræ ſitu, reſpectu cæli & ſiderum.

Hæc ille de loci illius fertilitate. Reliquam verò huius ampliſſimi Monaſterij hiſtoriam ita confundit, vt nihil ſupra; ſæpè in eâ apparet ridiculus, nonnunquàm ſibi ipſe diſſentaneus: ſcilicet vt quidq; legerat apud varios ſcriptores, ita varijs in locis inculcauit ſine iudicio, ſine conſideratione, haud ſcio dicamné etiam ſine memoria. Hiſtoriam itaque horum temporum, quæ quidem Fundatores attingit, pluribus vt complecterer, operæ pretium duxi.

Cùm A. C. CIↃ. CXXVI. HENRICVS V. Imp. Traiecti XV. Kal. Iunij, abſq; prole deceſſiſſet, & Principes VVormatiæ comitia Imperatoria habuiſſent, plerique LOTHARIVM GEBHARDI Comitis in Suplenburg & Arnſperg, ex Comitibus à Querfurt oriundi F. Saxoniæ ducem ab HENRICO V. inſtitutum, regem Romanorum nominarunt, atq; Idibus Septembris Aquiſgrani coronandum curarunt. Vnde primùm eum ſui regni annum numerauit, competitoribus CONRADO Franconiæ Duce, HENRICI Imp. defuncti ex ſorore nepote, LEOPOLDO Marchione Auſtriæ, & CAROLO comite Flandriæ. Ceteri breui in ordinem redacti, grauior aduerſus CONRADVM & fratrem eius FRIDERICVM Sueuiæ ducem contentio fuit, quos tamen LOTHARIVS, auctoritate maximè, & interuentu D. BERNARDI claræ vallis abbatis conuentu Bambergenſi, in gratiam ſæpiùs victos recepit. Ab hoc LOTHARIO Cæſare, CONRADVS qui magnus cognominatur, Marchio Landsbergæ & Luſatiæ, primus ſuæ ſtirpis, Marchio Miſniæ inueſtitur, anno CIↃ. CXXVI. Is vxorem habuit LVITGARDIM (non LVCIAM, vt F. Felix, & Bruſchius malè habent) ſororem CONRADI qui poſt LOTHARIVM, A. C. CIↃ. CXXXVIII. Imperator electus, VVelphorum partes, à tempore HENRICI IV. iam cœptas, aduerſas habuit; expeditionem Hieroſolymitanam, hortatu S. BERNARDI Clareuallenſis parauit, in qua ipſemet Francofordiæ, cum multis Germaniæ Principibus ac ipſo VVelphone Duce aduerſario ſuo cruce ſignatus eſt: at exercitu eorum, partim inedia & aëris intemperie, partim Sarracenorum armis, ac Græcorum dolis & fraude, penè deleto, infelicem, vt ſæpè, habuit exitum expeditio illa aduerſo numine incœpta; cùm negotio infecto, & ob ingentem ſuorum cladem, animo conſternato, redire coactus ſit Imperator; Bello autem poſt reditum, inter ipſum & VVelphonem redintegrato, tùnc primum auditum eſſe dicitur nomen Guelphorum ac Ghibellinorum; A duabus enim hiſce familijs, de VVeiblingen & VVelphis, ex quarum prima Imperatores, ex altera verò præpotentes Duces ſunt exorti, quæq; per multos annos de primatu inter ſe concertarunt, multi autumant, factiones VVelphorum & Ghibellinorum poſteà in Italia exortas, quæ primùm ſub FRIDERICO ſecundo Imperatore audiri cœptæ, diu propter Romanorum Pontificum ac Cæſarum diſcordiam, Chriſtianam Rempublicam afflixerunt. Sed vt Fundatorum Elchingenſis Cœnobij ſtemma clariùs perſpici poſſit, & quorundam ineptiæ confundantur, genealogiam familiarum, qua parte ſe inuicem attigêre, vt eam ex probatioribus ſcriptis elicui, ſubiungam.

Digitized by Google

Eckbertus Senior March. Saxoniæ, ob. 1068. — Gerbirge filia Com. Landſpergici. | Fridericus Baro in VVeiblingen. | Henricus 4. imp.

Gebhardus Comes a Querfurdt. | Henricus Craſſus Comes in Northeim, occiſus à Friſijs 1161. — Gertrudis. | Dedus ſeu Conradus March. Landſpergicus, occiſus 1115. | Fridericus Comes ab Hohenſtaufen. Dux Sueuiæ anno 1078. — Agnes.

Lotharius 2. Imp. 1126. Dux Saxoniæ. — Rixa | Ita | Thiemo Comes de Within & Serbeck.

CONRADVS I. Marchio Miſniæ. Fundator Elchingenſis Monaſterij, viduus factus, Lautenbergi monachum induit; ibi ſepultus 1156. — LVITGARDIS Fundatrix. | Conradus 3. Imp. 1138. ob. 1152. | Fridericus Cocles Dux Sueuiæ. | Fridericus Iunior Dux Sue.

Fridericus I. Imp. 1152. dictus Barbaroſſa, mor. 1190.

Cùm itaq; vt diximus, CONRADVS Fundator primus ſuæ ſtirpis Miſniæ Marchio conſtitutus eſſet à LOTHARIO Imp. A.C. CIↃ. CXXVI. vt Deo gratus eſſet, non CONRADI, (qui nondùm erat Imp.) iuſſu, ſed pro ſeculi illius in Deum pietate, & in homines religioni mancipatos munificâ liberalitate, Caſtrũ Aichlingenſe, quod vxori ſuæ LVITGARDI dotis nomine obuenerat, eiuſdem conſilio & aſſenſu ad DEI ſeruitium conuertere, ibiq; pro D. BENEDICTI regulam profeſſis monachis Cœnobium conſtruere decreuit, quod & biennio pòſt, anno nimirùm CIↃ. CXXVIII. perfecit, & templum ad honorem DEI OPT. MAX. ſub patrocinio B. MARIÆ VIRG. S S. Apoſtolorum PETRI & PAVLI, ac D. BENEDICTI, adiecit. Hanc fundationem doctiſſimus huius Cœnobij Abbas Andreas Thierlinus hoc dyſticho complexus eſt.

Saxonici generis princeps, clariſſima & uxor
L ſuperis dicant hæc loca Cœnobio.

Sed non diu feliciter ſtetit hæc fundatio, nam pro temporum illorum calamitate & perturbatione, quibus omnia vicina loca bellis inteſtinis flagrabant, paucis annis à primâ ſuâ fundatione, incendio miſerè perijt, penitusq; collapſum eſt. Eâ ipsâ ætate ALBERTVS Comes de Rauenſtein & Irczenburg (cuius vxor BERTHA, Comitiſſa de Rauenſtein, pro Diuâ colitur, eò quòd niuales anſeres, vt vocant, ex hac totâ prouinciâ Danubianâ fugarit) in expeditione D. BERNARDI præcipuè monitis ſuſceptâ, cum CONRADO Imp. & ceteris Principibus Hieroſolymam profectus, vouit ſe ædificaturum ad honorem DEI omnipotentis, & Deiparæ virginis gratitudinis ergò Monaſterium, ſi Dei bonitate & miſericordiâ ſaluus rediret in patriam. Indè accidit, vt cùm incolumis domum remearet, videretq; incendio miſerè vaſtatum nouum hoc Monaſterium, cœperit è veſtigio maximis ſumptibus idipſum reſtaurare, A. D. CIↃ. CXLII.

De qua fundatione dictus Abbas hæc metro luſit.

Poſt M. C. poſt bis duo X. binos ſimul annos
Virginis à partu tale reſurgit opus.

In inſignia Rauenſteinenſium Comitum.

Quiſquis ad iſta piè dubitans adſpexerit Arma
Rauenſtein Comitum ſtemmatis eſſe ſciat.

Confirmata eſt hæc fundatio, & Monaſterium in Apoſtolicæ Sedis protectionem ſuſceptum ſub annum CIↃ C. XLIV. à LVCIO Papa II. Habuitq; ab initio Aduocatos ipſos Rom: Imp: qui nonnunquàm alios, præſertim Comites ab Helfenſtein vice ſua ſubſtituerunt; tandemq; hoc priuilegium conceſſerunt, vt Abbas & Conuentus ipſi per ſe poſſent Aduocatum quemcunq; ſibi placitum eligere.

Iuxtà

Digitized by Google

Iuxtà idem hoc Elchingenſe virorum Cœnobium, ſanctimonialium etiam recluſorium fuiſſe, traditur. *Fuit enim iſta conſuetudo*, inquit Trithemius in Chronico Sponheimenſi, *penè in omnibus noſtris & regularium tùnc celeberrima Chriſti monaſterijs, ut quanto viris eſſent viciniores, tanto faciliùs eorum vigilantiâ moniales ab antiqui hoſtis inſidijs tuerentur.* Idem ibidem cauſam abrogationis huiuſmodi recluſoriorum ſubiungit.

FRIDERICO Zvvirnero Abbate (qui inijt CIↃ CDXXXI. & obijt LXV. eiuſdem ſeculi) fulmine exuſtum, & viciſſim inſtauratum eſt hoc Monaſterium.

Rurſùm A. C. CIↃ DXLVI. bello Germanico idem Cœnobium ab Hiſpanis occupatum, & die S. GALLO ſacro ab Vlmenſibus incenſum ac vniuerſum penè deletum eſt cum templo ac omnibus ædificijs; in qua calamitate iacturam fecit ducentorum milium aureorum, & inſignis Bibliothecæ; nam & omnia templi ornamenta & monumenta perierunt, nihilq́; manſit integrum. Sed ſubiugata ab Imp. CAROLO V. Sueuia, cùm Monachi Cœnobium recepiſſent, ab Abbatibus ſubſequentibus ſedulò inſtauratum, in eumq́; ſplendorem, quo adhùc nobiliter floret, perductum eſt.

Et quamquam ſemper ferè floruerit, tùm tamen ſingulariter enitere viſum eſt, cùm circiter A. C. MCDL. ſtrictiorem viuendi normam, & reformatam, vt vocant, Monaſtices diſciplinam recepit, in qua non ſolùm ita profecit, verum etiam excelluit, vt eamdem in alia Monaſteria quoq; propagauerit, nimirùm Vrſinenſe, Vtenburanum, Anhuſium Brentianum, ac Neresheimium, miſſis è ſuo gremio Monachis ad inſtaurandam Regularis diſciplinæ obſeruantiam idoneis. Cuius laus adhuc vel maximè in eo viget, quod A.R.D. THOMAS Abbas ibidem ex Decreto Synodi Diœceſanæ Aug. primus Ord. per totam diœceſim conſtitutus Viſitator, iterùmq́; confirmatus eodem munere ſummâ cum laude regularisq́; obſeruantiæ emolumento fungatur, quem proinde Deus Ordinis noſtri bono longum ſeruet, omniq́; bonorum genere magis ac magis augeat. Sic voueo, ſic precor.

Digitized by Google

VRSINIVM.

VRSINIVM vel (vt nunc corruptè dicitur) Irſingum, olim caſtrum eo ipſo loco conditum, vbi hodie S. STEPHANI templum in editiore colle conſpicitur, nunc verò Monaſterium Ordinis noſtri ampliſſimum ac pulcherrimum, paululùm infrà Kauffburnium oppidum Imperiale non procul à Vindice ſeu Vuertachio amne, in medijs denſiſſimisq; nemoribus ſitum: fundatum & locupletatum eſt A. C. CIↃ. C. LXXXII. regnante FRIDERICO Barbaroſsâ Sueuorum Duce, ac bellicoſiſſimo Imperatore, ab HENRICO Marchione de Rumſperg & eius filijs GODEFRIDO ac BERTHOLDO & IRMELGARDE filiâ, in mediâ eccleſiâ ibi ſepultis cum tali inſcriptione:

Hic generoſorum feliciter oſſa quieſcunt
A Rumſperg Comitum BERTHOLDI *&* GODFEDERICI,
IRMELGARDE *ſimul dilectâ cumq; ſorore.*
Huius Cœnobij qui primi rite fuerunt
Autores verâ commoti religione.
Ergò Deo viuant æternâ pace fruentes:

HENRICVS Fundator profectus cum FRIDERICO Barbaroſsâ ad recuperandam terram ſanctam, obijt Neapoli A. C. CIↃ. CLXXXVIII. Hic exceperat ex VDILHILDE coniuge GODEFRIDVM primum filium, qui mortuus eſt Auguſtæ ſub curâ medicorum, & reuectus inde Vtenburam, ibi honorificè eſt ſepultus. Poſtea ex Vtenburâ ad Vrſinenſe Monaſteriũ relatus vnà cum fratre BERTHOLDO honorifico Manſolæo conditus eſt, ſub Abbate eius loci XXIII. PAVLO Necharo. Secundus verò filius BERTHOLDVS, illuſtriſſimum totius Sueuiæ ſpeculum, obijt in quodam conflictu prope Rhenum, iturùs cum OTHONE excommunicato Imp. in Saxoniam. IRMELGARDIS autem filia, nupſit Baroni cuidam de Vltimis, genuitq; VDALRICVM de Vltimis magnum inprimis Vrſinenſis Cœnobij benefactorem, qui habitabat in Adelburgo Atheſinæ regionis caſtro.

Eſt in eodem Cœnobio celebris ſepultura nobilium heroum à Bentzenavu,

IOAN-

Digitized by Google

Ioannis patris, & VVernheri filij, qui vixerunt annum Chriſti circiter cIↄ cdxl. Item Ioannis Equitis aurati, qui obijt anno cIↄ. dxv. & Georgii à Bentzenauu qui obijt anno cIↄ. dxxxv. reliquitque filium Georgivm Simpertvm eruditæ antiquitatis, & antiquæ eruditionis amantiſſimum hominem, xviii. liberorum parentem.

Primus autem qui locum hunc religioſâ & monaſticâ diſciplinâ imbuit, & Prioris Clauſtralis titulo rexit, fuit VVernhervs, ex Iſnenſi Cœnobio euocatus annum Chriſti circiter cIↄ. clxxxiv. Is fretus auxilio Henrici Marchionis, habitationem fratrum, eremum ibi in Ybergenſi nemore denſiſſimo colentium, è ſiluis tranſtulit in locum amœniorem, in montem videlicet Vrſinum. idq; factum eſt A. C. cIↄ. clxxxv. Qui cùm ibi Monaſterium cum templo conſtituiſſet, ad Monaſterium ſuum Iſnenſe reuerſus eſt, cum priùs primus loci illius Abbas inſtitutus fuiſſet Cvno, ex Vtenburano Cœnobio euocatus, anno proximè dicto. Is admonitus à Mengoſo fratre ſanctitate & prudentiâ conſpicuo (cui B. V. Maria in viſione præclarâ apparens, prælectum à Deo Monaſterij conſtruendi locum demonſtrauerat) tranſtulit Monaſterium è monte in pedem & planiciem adiacentem monti, idq; in honorē B. Mariæ Virginis conſecrari voluit.

Itaq; ſumptibus Henrici de Rumſperg Fundatoris, & Godefridi filij, cœpit ædificare habitationem paulò ſplendidiorem: antequam tamen perficeretur, ipſe Cvno Abbas ex hac miſerâ ad beatiorem translatus eſt vitam.

Succeſſor autem eius Rvdolphvs, ex Ochſenhuſio adſcitus, vir eloquens & doctus, ædificauit Sacellum S. Nicolai, quod Paradiſum vocant, conſecratum ab Vdalscalco Epiſcopo Auguſtano A. C. cIↄ. clxxxviii. ſecundum alios, xcv. Sepeliuit etiam in eo VVernervm primum loci huius gubernatorem, & Cvnonem Abbatem.

Is locus poſteà etiam Fratrum Monaſterij, & nobilium Laicorum ſepulturæ deſtinatus eſt; & primus vir nobilis ibi ſepultus, VValthervs à Bayſvveyl fuiſſe legitur.

Præ ceteris benefactores huius loci celebrantur, inprimis vidua quædam nobilis & opulenta D. Gertrvdis, quæ poſt obitum mariti ſui Henrici de Bickhenriedt plurima contulit ad Monaſterij huius amplificationem, quæ in eodem Monaſterio humata eſt annum Chriſti circiter, cIↄ. cclxix.

Poſt nonnullos etiam annos Conradvs de Ramſchvvag aduocatus huius Monaſterij fidelis, Eccleſiam Ingenriedenſem cum iure patronatus, & totam illam Aduocatiam cum omnibus ad eam pertinentibus redditibus tradidit huic Vrſinenſi Monaſterio in liberam dotem.

Plurima & grauiſſima damna etiam hoc Cœnobium perpeſſum eſt, eo tempore, quo Lvdovicvs Bauarus contra Fridericvm Auſtriacum bella gerebat, quando omnia iſta loca cædibus ac direptionibus erant infeſtiſſima. Ea damna diligentiſſimè reſarciuit Conradvs ii. hoc nomine Abbas, non ſolùm bonus Oeconomus, verùm etiam aurifaber, ſculptor & pictor egregius, qui ambitum Monaſterij primus lapideum fieri & concamerari curauit A. C. cIↄ. cccxxxiv.

Cumq; aliquot pòſt annis ob negligentem, imò prodigam adminiſtrationem ad extremam penè inopiam deueniſſet, Conradvs Hauſanus Abbas inſtitutus A. C. cIↄ. icd. Monaſterium egregiè reſtituit, fratres reuocauit, ac licet idem incendio penè vniuerſum perijſſet, non ſolùm id eximiè inſtaurauit, ſed & turrim ac multa alia noua ædificia prioribus addidit. Idipſum ſedulò etiā præſtitit ſucceſſor eius Henricvs Eſſeler, qui decem florenorū milibus villā Bayſvvil cōparauit.

Rurſùm A. C. cIↄ. dxxv. xiii. Maij hoc Cœnobium miſerè vaſtatum & incenſum eſt, ſed operâ Petri Fendij Abbatis egregiè inſtauratum. Quod ſucceſſor Pavlvs Neccharus ædificijs pulcherrimis, & inſigni Bibliothecâ auxit & illuſtrauit. Sub eius tamen regimine A. C. cIↄ. dxlvi. rurſum ſpoliatum eſt hoc Monaſterium à Smalchaldici Fœderis affeclis. Cetera inſigne eſt hoc Cœnobium, & vix vlli noſtri Ordinis tam pulcherrimorum ædificiorum ſplendore, quàm eorundē ad vſum egregiè accommodatorum commoditate cedere videtur.

Digitized by Google

MONS SANCTVS, ANDECHS.

MONS Andechſius, qui à ſanctitate nomen accepit, & eſt quodammodo commune Cœlitum Mauſolêum totâ Germaniâ ob cineres Sanctorum ibi maximo numero conditos eſt inclitus; nam tot ibi Beatorum ſeruantur exuuiæ, tot pignora ſanctitatis cuſtodiuntur, quæ à frequentiſſimis tâm aduenis, quàm indigenis adeuntur, qui noua quotidie beneficia, DEO Diuiſq; gratulantur, vti iure ſuo non Sanctus tantum, ſed conditorium Sanctorum, Cœlitum domicilium, terrarum præſidium, & omnium ægrorum & miſerorum, publicum quodammodo jatrion & aſylum appellari poſſit. Fuit ANDEX arx, ſedes olim Andecenſium nobiliſſimę ſtirpis Comitum, hodie celeberrimum, ob frequentes præſertim peregrinationes, noſtri Ordinis Cœnobium, ad DEI cultum ex arce hac ferè ratione traductum.

B. BASSO ſeu RATHO, eiuſdem ſtirpis ſurculus, (cui pater Rathbotho, avus Ratholdus, caput gentis Andexianæ, quem ARNVLPHO Cæſare natum tradunt) tetrarcha Boiorum, curabat limitem, qui ad orientem pertinet, & hodie Auſtria eſt, vir ingens, & ſtaturâ tam procerâ, vt communem hominis modum excederet, vti ſaxum ad modum corporis eius factum oſtendit. Ratho cum Iudithâ Henrici principis Boiorum & Saxonum coniuge, Arnulphi ſeu Arnoldi mali filia, Hieroſolymam adijt, indeque magnos rerum ſacrarum theſauros ſecum detulit; ædem ſacram CHRISTO, & CHRISTI per orbem nuncijs PHILIPPO & IACOBO ad Ambronem in ſuperiori Boicâ condidit; contuber-

Digitized by Google

contubernium in S. BENEDICTI leges iuratis adiecit, ipſeque pars eius familiæ factus, ſacra ex Palæſtina monumenta allata ibi repoſuit, ac beato pòſt fine conquieuit A. C. DCCCCCLIV. xv. Cal. Iulij. Corpus ibidem in mauſoleo conditum, hodieque maxima populi quotannis frequentia colitur, innumeriſque votis, prodigijs, & anathematis celebratur, quamuis ſacræ Diuorum reliquiæ cum ipſis religioſis ad MONTEM ANDECENSEM migrarint, cùm reuerſus in Boicam Hunnus Cœnobium ſolo æquauit, ab OTHONE Imperatore in campis Lycatijs ad internecionem deletus.

Poſthæc circa A. C. cIↄ. cxx. BERCHTOLDVS Comes Andecenſis primæ huius loci fundationis auctor extitit, cùm duos dicti Ordinis Religioſos, ex Seonenſi Cœnobio accitos, huic Sancto Monti præfecit, & prædia ac poſſeſſiones adiecit. Literæ fundationis extant; hanc confirmauit HERMANNVS Epiſcopus Auguſtanus, anno præſcripto. Eandem auxit poſtea HENRICVS Comes Andecenſis, & SEYFRIDO Epiſcopo Auguſtano curam Capellæ, & Fratrum ibi degentium reſignauit, quos ipſe in ſuam tutelam recepit A. C. M. c. vc. Eorundem amborum diplomata adhuc extant.

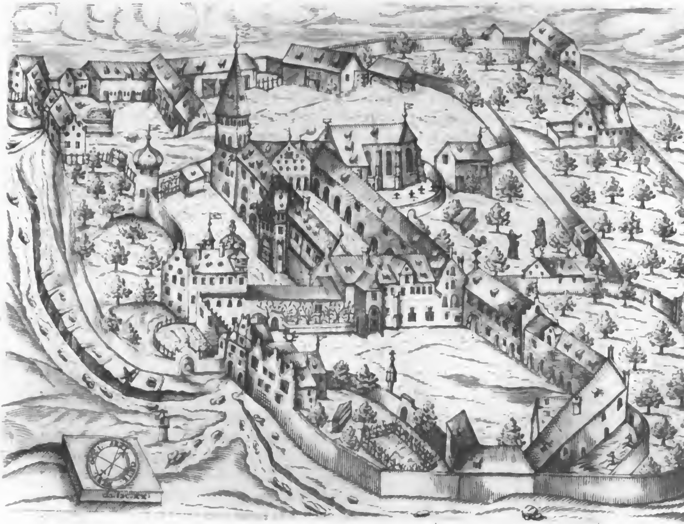
Verùm cùm A. C. cIↄ. ccviii. PHILIPPVS Imp. ab OTHONE palatino à VVittelsbach in regio cubili nefariè confoſſus occubuiſſet, & duo vltimi Comites Andechſij, huius facinoris conſcij haberentur, anno ſequenti cum paricida proſcripti ſunt, & arce Andecenſi euerſa, bona direpta, poſſeſſionesq́; eorum victores occuparunt. Monachi loci curatores, qui ſacris exuuijs time- [illegible] introderunt circa A. C. cIↄ ccxxix.

LVDOVICVS inclitus Boiorum Dux LVDOVICI IV. progenitor ædem ſacram Andexij, quæ cum arce ante L. annos diruta erat, refecit circa A. cIↄ. ccLXVI. vel vt alij cIↄ. ccLXXV. A. C. cIↄ. cccLXXXVIII. ſacra monumenta, quæ ibi diutiùs ſub terra latuêre, à Iacobo Dachauer Franciſcano reperta, iuſſu Principum Monachium translata, ibidem oſtenſa populo, poſteà ad montem ſanctũ Andex relata ſunt per Erneſtum Ducem, qui ibi Collegium pro ſeptem myſtis inſtituit. A. C. cIↄ. cdxxxviii. & Montem Sanctum appellari iuſſit.

ALBERTVS Dux Bauariæ, Comes Vochburgenſis, filius ERNESTI, autoritate S. P. amotis Præpoſito & Canonicis ſecularibus, denuò ibi ſubſtituit Monachos Benedictinos ex Tegerenſi Cœnobio euocatos, A. C. cIↄ. cdLV. Quibus poſtea anno LVIII. eiuſdem ſeculi primus Abbas præfectus eſt EBERHARDVS, eodemq́; ſolenni benedictione ordinatus, quo & ipſo die D. IACOBO ſacro Eccleſia reconciliata, in eaq́; octo Altaria, vnà cum ambitu & ſacello ibidem conſecrata ſunt. Hæc pauca è pluribus delibare, ſed pluribus proſequi noluimus, quod hæc non ſolùm paſſim apud Auentinum, & Vitum Arempeckium obuia ſint; verum etiam, quia ſingularis editus circumfertur tractatus, vernacula lingua conſcriptus, & Monachij editus, de fundatione, chronologiâ, & ſacris reliquijs Andecenſibus. Vnum addo, tot hîc aſſeruari beatorum cineres, tot pulueres martyrum ſanguine irrigatos, tot homologetarum oſſa, tot virginum exuuias, ex diuerſis orbis partibus allatas, aureiſq́; & argenteis ac gemmeis tabulis, ferculis, pegmatis, vrnis, arcis, doctiſſimis artificum manibus elaboratis clauſas & illuſtratas, vt admirationem ſuperent. Hunc vero locum tot beatorum pignoribus auctum, tot populorum anathematis ornatum, magis etiam indies augent & ornant religioſi viri, non tantum pietate & monaſtica diſciplina ſpectabiles, quàm etiam bonis literis & doctrinæ laude præclari. Regnat enim apud eos honeſtas, cultus pietatis, & litterarum ſacrarum aſſidua tractatio.

Digitized by Google

DECKINGEN.

DECKINGVM Monaſterium Diœceſis Auguſtanæ in extremâ Rhetiæ orâ, ſummo colle ſitum, quo totius Comitatus Oettingenſis regio videri poteſt, nõ procul ab antiquo Comitum Oettingenſium caſtro tempore C. Iulij Cæſaris ſtructo, quod vulgus Hornburgum appellat, vno miliari à Nördlingâ ciuitate Imperiali ſitum, perantiquum fuiſſe oportet, quamquam de primâ fundatione nil certi conſtet, id tamen certo certius colligitur ex Diplomatibus Cæſareis.

Nam Anno Domini MVII. S. Heinricus huius nominis II. Romanorum Rex, dictus Claudus, tradidit Eccleſiæ Babenbergenſi locum Teckingen, prout ex ipſius diplomate patet, quod ita ſe habet:

In nomine SS. & Indiuiduæ Trinitatis, Heinricus Diuina fauente clementia Rex.

Saluberrimis igitur ſacri Eloquij inſtitutionibus erudimur & admonemur, ut temporalia relinquentes bona, & terrena poſtponentes commoda, æterna & ſine fine manſura in cælis ſtudeamus adipiſci conſiſtoria. Quapropter nos Dominicis non ſurdum auditum præbentes præceptis, & Deificis obtemperando intendentes ſuaſionibus noſtræ paternæ hereditatis locum Babenberg dictum, in ſedem & cultum Epiſcopatus ſublimando proueximus, & Romana auctoritate, atq; venerabilis Heinrici VVirtzeburg: Epiſcopi conſenſu, ac pari communiq; omnium noſtri fidelium tam Archiepiſcoporum quam Epiſcoporum Abbatumq; nec non Ducum & Comitum conſultu decretoq;, in honore S. Dei genitricis Mariæ ſanctorumq; Apoſtolorum Petri & Pauli, nec non Martyrum Kiliani atq; Georgij ſtabiliuimus & corroborauimus, ut ex inibi noſtrum parentumq; noſtrorum & Ottonis III. videlicet Imperatoris anteceſſoris ac Senioris noſtri celebre haberetur memoriale, & iugis pro omnibus Orthodoxis hoſtia mactaretur ſalutaris. Proinde nouerit omnium noſtri fidelium tam præſens ætas quam & ſucceſſura poſteritas quia nos noſtræ quendam proprietatis locũ Teckingen dictum in pago Rietzzin, & in Comitatu Sighardi Comitis ſitum, ad eandem

ſupradi-

ſupradictam Epiſcopalem ſedem, unà cum omnibus eius pertinentijs ſiue adhærentijs, videlicet villis, vicis, Eccleſijs, ſeruis & ancillis, areis, ædificijs, terris cultis & incultis, vijs, inuijs, extitibus & reditibus quæſitis vel inquirendis, ſyluis, venationibus, aquis, piſcationibus, molis molendinis, rebus mobilibus & immobilibus, ac cæteris omnibus, quæ ritè ſcribi aut appellari poſſunt quoquolibet modo utilitatibus hac noſtræ auctoritatis præceptali pagina, prout firmius poſſumus, donamus atq; proprietamus omnium contradictione remota. Præcipientes igitur ut nobis in Deo dilectus ſupradictæ ſedis Eberhardus Epiſcopus ſuique ſucceſſores, liberam dehinc habeant poteſtatem, eundem locum Teckingen dictum cum omnibus appendicijs ſuis tenendi, poſſidendi, ſeu quicquid ſibi libeat modis omnibus in uſum Epiſcopatus inde faciendi. Si quis igitur, quod abſit, huius noſtræ donationis munificentiam deſtruere ſiue violare præſumet, in die Iudicij coram oculis Dei tormento inextinguibili æternaliter luat. Quod ne eueniat, ſed hæc traditio noſtra ab omnibus perpetualiter inuiolabilis permaneat, hanc chartam inde conſcriptam manu propria roborantes Sigilli noſtri impreſsione inſigniri iuſſimus. Data Cal. Nouemb. indict. v. Anno Dominica incarnationis M VII. *Anno vero Domini Heinrici* II. *regnantis* VI. *Franckenfurt fæliciter. Amen.*

PRIVILEGIVM EIVSDEM S. HEINRICI IMPERATORIS ſuper Abbatiam S. Martini Epiſcopi in Teckingen de dotatione, de Iure aduocatiæ & Aduocato.

In nomine S S. & Indiuiduæ Trinitatis, Heinricus diuina fauente clementia Romanorum Imperator Auguſtus. Redemptoris noſtri Saluatoris doctrina nos admonet ut noſtros Theſauros reponamus in cælo, ubi non timetur fur nec tinea, nec erugo. Sed & Paulus affirmat hæc eſſe in futuro metenda quæ in hoc mundo fuerint ſeminata. Quapropter omnibus Chriſti noſtrisq; fidelibus innoteſcat, quia cum haberent parentes noſtri Abbatiam in Rhetia, in Comitatu Sighardi Comitis Teckingen dictam in honore Domini & Beatiſſimi Martini conſtructam, nos ipſam Abbatiam hæreditario Iure nobis propriam tam pro eiuſdem ſanctiſſimi Confeſſoris Martini, quam noſtra ac eorundem parentum noſtrorum perpetua ſalute, prædiorum largitione, ditare curauimus; eamq; noſtro Babenbergenſi Epiſcopatui in honorem Beati Petri Apoſtoli, ſanctiq; Georgij Martyris conſtructo, imperiali munificentia contradidimus, quatenus uni familiare præberetur obſequium, nec alteri deeſſet piæ defenſionis maternale ſolatium. Dedimus enim ipſum locum præfatæ Eccleſiæ cum omni legalitate ad eundem locum pertinente videlicet utriusq; ſexus mancipijs, Eccleſijs, ædificijs, areis, extitibus & reditibus, agris cultis & incultis, quæſitis & inquirendis, pratis, paſcuis, vijs & inuijs, aquis aquarumuè decurſibus, molis, molendinis, rebus mobilibus & immobilibus & cum omnibus vel quæ in hoc tempore habet vel poſtmodum habiturus eſt. Porro locum ipſum ab omni oppreſsione liberum fore cenſemus, ſtatuentes ut quaſcunq; poſſeſsiones, quæcunq; prædia vel à parentibus noſtris vel à nobis, aut à quocunque hominum iuſtè ac legaliter fuerint vel ſunt eidem loco delegata ſine omni grauamine, ſine moleſtia, ſine inquietudine, ſeruientes inibi Deo poſſideant. Sane Aduocatiam ſupradicti loci ſub tali conditione inſtituimus, ut Aduocatus per ſemetipſum eam ſine ſubaduocato adminiſtret. Placitum verò cum colonis bis in anno, hoc eſt ante feſtum S. Michaelis & ante Quadrageſimam habeat; & tunc detur ei ſeruitium, duo modij tritici, modius ſiliginis, porcus inductilis, porcus lateralis & porcellus, ſex caſei, centum oua, octo pulli gallorum, urna vini vel medonis & urna conſtet ex XXX *pecarijs, duæ urnæ ceruiſiæ, duo acerui auenæ, modius auenæ vel hordei. Hæc iuſtitia Aduocati. Præcipiendo itaque iubemus ut nullus Archiepiſcopus, Epiſcopus, Dux, Marchio, Comes, nulla denique magna paruaque perſona, hanc noſtræ inſtitutionis authoritatem aliquo conatu infringere præſumat. Si quis autem, quod abſit, temerariè contra hanc venire præſumpſerit, ſeipſum coram ſummo Iudice Deo damnabit, & iram ſibi in die furoris Domini theſaurizabit. De quarum rerum veritate ut per ſucceſsiua tempora nullus reddatur ambiguus, hoc imperiale præceptum inde conſcriptum manu propria roborantes Sigilli noſtri impreſsione iuſsimus inſigniri. Data* V. *Id. Octob. Indict.* XV. *Anno Domini Inc:* M X V I I. *Anno vero Domini Heinrici* II. *regnantis* XV. *Imperantis autem* III. *Actum Franckenfurt fæliciter. Amen.*

Poſtea

Digitized by Google

Poſtea ad ſummam egeſtatem,& omnimodam deſolationem redactum eſt hoc Monaſterium propter varia bella, & turbulentum Imperij ſtatum, ijs præcipuè temporibus, quando inter Sacerdotium & Regnum ſchiſma erat, & in tam miſerabili conditione permanſit,vſque ad tempora S. OTHONIS ex Comite Andecenſi & Imperatoris Cancellario, Epiſcopi Bambergenſis VIII. & Pomeranorum Apoſtoli, omnium ferè orthodoxorum Germaniæ ſcriptorum præconijs celebratiſſimi,plurimorumq; Monaſteriorum fundatoris & reſtauratoris liberaliſſimi, qui Monaſterium hoc Deckingenſe (quod olim prædium optimo iure,hoc eſt, immune fuit, Ein frey ledig guet) A.C. CIↃC. XXXVIII. reſtituit, & quaſi de nouo fundauit, & dotauit.

Eam fundationem ratam habuit & priuilegijs auxit LOTHARIVS Imp. A. D. CIↃCXXXIX. Confirmauit INNOCENTIVS II. P. M. Anno Domini CIↃC.XL.

Vtrum verò ædificia viuente adhuc S. OTHONE ſint conſtructa, dubium controuerſumq; eſt, nam in peruetuſto codice eiuſdem loci hæc annotantur: *A. D.* CIↃC LXI. *fundamenta huius Monaſterij inchoata ſunt. Anno* CIↃ.C.LXXXVII. *conſecratum eſt altare* SS. BLASII & VITI *à venerabili* OTHONE (dicto Largo) *Epiſcopo Babenbergenſi* III. *Id. Septemb. Anno Domini* CIↃCLXXXXII, *conſecratum eſt altare* SS. BENEDICTI & SCHOLASTICÆ & MARIÆ MAGDALENÆ *à venerabili* VDALSCALCO *Auguſtenſi Epiſcopo* V. *Kal. Decemb. Sed altare B. V.* MARIÆ *conſecratum eſt in honore S. Crucis &* S. MARTINI *Epiſcopi, qui eſt Patronus huius Cœnobij.* Hæc ille codex.

Ius verò Aduocatiæ huius Monaſterij hoc tempore habent illuſtres Comites de Oettingen, quod A. D. CIↃ. CCCXLVII. die Iouis ante S. GREGORII emerunt à Conrado nobili de Hirnheim, dicto de Altâ domo vom Hohen hauß. Quomodo autem & quando ius Aduocatiæ huius Monaſterij, quod S. HENRICVS Imp. anno CIↃ. XVII. Epiſcopatui Bambergenſi tradidit, ad nobiles de Hirnheim deuenerit,non conſtat. Et quoniam Aduocatia huius Monaſterij etiam hodie Epiſcopatui Bambergenſi in Feudum cedit, illo ijdem iam dicti Comites de Oettingen,quando Feudum vacat, inueſtiuntur.

Attamen nec S. OTHONIS quidem inſtauratio diu felix fuit,nam ſtatim periculoſiſſima inoleuêre tempora, de quibus nonnulli hæc prodidêre: *Tunc ceperunt multiplicari mala in terris, rapinæ, deprædationes, depopulationes terrarum, incendia,bella,latrocinia,*&c. In eam ſortem & hoc Cœnobium deueniſſe credibile eſt, quod innuere videntur verba VRBANI VI. P. M. in diplomate quodam: *Conſiderantes, quòd fructus, redditus & prouentus Monaſterij Deggingenſis propter guerras, quæ in illis partibus viguerant, adeò erant diminuti, & tenues ac exiles, quòd Abbas & Conuentus ex eis nequibant commodè ſuſtentari, &c.*

Hinc Epiſcopi & Magnates quidam *videntes labores, preſſuras, & varia pericula alia, quibus plus æquo afflictus locus* iſte *ad nimiam deuenerat egeſtatem, & moti interna compaſſione animi ſuper malis his omnibus, in eorum leuamen & ad reformandum ſtatum dicti Monaſterij, & ut ibidem Deo ſtudioſius deſeruiretur* Parochiales quaſdam Eccleſias eidem incorporauerunt, vtpote SIFRIDVS Epiſcopus Auguſtanus Parochialem Eccleſiā S. GEORGII Martyris in pago Deggingenſi ſitam A. C. CIↃ.CC.XXI. quam incorporationem HONORIVS III. P. M. confirmauit. Et quamuis ſequentes Pontifices NICOLAVS III. CIↃ.CC.LXXVIII. HONORIVS IV. CIↃ. CCLXXXV. CLEMENS V. CIↃ. CCCVI. datis literis Apoſtolicis ſeriò mandauerint,vt decimarum, terrarum, poſſeſſionum, domorum, Caſalium, pratorum, paſcuarum, molendinorum, Iurium, Iuriſdictionum & aliorum bonorum ad Monaſterium ſpectantium reſtitutio fieret, nulla tamen ſequuta eſt. Sed reſpectu dicti Monaſterij egeſtatis, aliæ adhuc Eccleſiæ eidem vnitæ fuerunt, vtpotè S. ANDREÆ in Sorheim, CIↃ. CCC. XII. S. VITI in Hirnheim,CIↃ.CCCXLVI.

vel

Digitized by Google

Vel CIↃ. CCCLXXVIII. S. NICOLAI in Magerbein CIↃ. CCCLXVI. S. PETRI in Munningen CIↃ. CCCLXXX. Reliquos verò redditus fermè omnes coëmit R. D. GEORGIVS Flos Abbas, optimus Monaſterij Oeconomus, ab electionis ſuæ anno CIↃ CDLIV. vſque ad CIↃ CDLXXXVI. quo obijt, meritò tertij quaſi fundatoris titulo cohoneſtandus. Ædificauit etiam nouum Chorum, & complura alia ædificia conſtruxit. Verùm ſub huius ſucceſſore VDALRICO Rem, incendio totum hoc Monaſterium perijt incuriâ inhabitantium, in vigiliâ SS. Apoſtolorum SIMONIS & IVDÆ anno CIↃ. DXII. Dicitur incendium triduum integrum duràſſe. Eiuſdem in regimine ſucceſſor ALEXANDER Hummel reſtaurauit Monaſterium incendio deſtructum; quod in hodiernum vſque diem ob diligentem Prælatorum ibidem adminiſtrationem adhuc viget & floret, ſub A. R. D. VITO Abbate, cui proinde DEVS multos addat annos; ita voueo, ſic precor.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google